

PARDUBICKÝ KRAJ

Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1.	Úvod.....	4
1.1	Úvod do problematiky - specifikace ŠIKK, pojetí inkluze v Pardubickém kraji.....	6
1.2	Východiska - kontext z pohledu právní úpravy, vazby na strategické dokumenty	7
1.3	Metodika zpracování a základní pojmy	8
2.	Analytická část	10
2.1	Data z výkaznictví MŠMT.....	10
2.2	Data z dotazníkového šetření na MŠ a ZŠ po ukončení projektů Šablony I.	35
2.3	Data z dotazníkového šetření na SŠ a VOŠ v rámci P-KAP	38
2.4	Mapování stavu inkluze na SŠ a VOŠ v rámci projektu P – KAP	44
2.5	Vlastní šetření Pardubického kraje ve spolupráci s MAP	49
2.5.1	Data z šetření v mateřských školách	49
2.5.2	Data z šetření na základních školách	53
2.5.3	Data z šetření na středních školách.....	58
2.6	Data ze Strategie integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v Pardubickém kraji 2016 - 2020	67
3.	Shrnutí formou SWOT analýzy.....	70
4.	Návrhová část – vyhodnocení SWOT – stanovení odpovídajících cílů	73
5.	Návrhová, strategická a implementační část.....	75
6.	Zdroje	82
7.	Přílohy	83

Seznam zkratek

AP	asistent pedagoga
ČJ	český jazyk
ČR	Česká republika
ČŠI	česká školní inspekce
EU	Evropská unie
JPZ	jednotná přijímací zkouška
KAP	krajský akční plán
MAP	místní akční plán
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	mateřská škola
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	maturitní zkouška
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
NNO	nestátní nezisková organizace
OMJ	odlišný mateřský jazyk
OP	operační program
OP VVV	operační program výzkum, vývoj, vzdělávání
ORP	okres s rozšířenou působností
PAS	poruchy autistického spektra
P-KAP	podpora krajského akčního plánování
PO	podpůrné opatření
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PŘ	přijímací řízení
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPU	specifické poruchy učení
SPUCH	specifické poruchy učení a chování
SŠ	střední škola
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SVL	sociálně vyloučená lokalita
SVP	speciální vzdělávací potřeba
ŠIKK	školská inkluzivní koncepce kraje
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠPZ	školské poradenské zařízení (PPP, SPC)
VOŠ	vyšší odborná škola
ZŠ	základní škola

1. Úvod

Vzdělávací soustavu ve školním roce 2018/2019 v Pardubickém kraji tvořily podle školského zákona následující školy a školská zařízení.

Předškolní vzdělávání poskytovalo celkem 321 mateřských škol, z toho 309 zřizovaných obcemi, 6 privátním sektorem, 5 Pardubickým krajem a 1 církví. Základní vzdělávání poskytovalo 250 základních škol, z toho 227 zřizovaných obcemi, 13 Pardubickým krajem, 9 privátním sektorem a 1 církví. Střední vzdělávání dále poskytovalo 74 středních škol, z toho 59 zřizovaných Pardubickým krajem, 13 privátním sektorem, 1 církví a 1 Ministerstvem obrany. Vyšší odborné vzdělávání poskytovalo 7 škol zřizovaných Pardubickým krajem, 1 privátním sektorem a 1 Ministerstvem obrany. Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři poskytovala 1 konzervatoř zřizovaná Pardubickým krajem. Jazykové vzdělávání poskytovaly 2 jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky zřizované Pardubickým krajem, které byly součástí středních škol. Základní umělecké vzdělávání poskytovalo 30 základních uměleckých škol (27 obecních a 3 soukromé). Zájmové vzdělávání poskytovalo 18 domů dětí a mládeže (17 obecních a 1 soukromý), 250 školních družin (228 obecních, 13 krajských, 8 soukromých a 1 církevní) a 13 školních klubů (11 obecních, 1 soukromý a 1 církevní). Plné přímé zaopatření dětem, kterým byla nařízena ústavní výchova, poskytovalo 6 dětských domovů, z toho 5 zřizovaných Pardubickým krajem a 1 privátním sektorem. Poradenské služby poskytovaly 2 pedagogicko-psychologické poradny zřizované Pardubickým krajem s 11 odloučenými pracovišti a 5 speciálně pedagogických center (4 krajské a 1 soukromé). Školní stravování poskytovalo 407 školních jídelen a 115 školních jídelen – výdejen (458 obecních, 47 krajských, 15 soukromých a 2 církevní). Ubytovací služby poskytovalo 34 domovů mládeže (30 krajských, 2 soukromé, 1 obecní a 1 církevní) a 2 internáty (krajské). Další vzdělávání pedagogických pracovníků zajišťovalo 1 školské zařízení zřizované Pardubickým krajem.

Pardubický kraj zřizoval ve školním roce 2018/2019 celkem 75 škol a školských zařízení:

12 speciálních škol, z toho 6 mělo součást střední školu s oborem vzdělání Praktická škola dvouletá

53 středních škol včetně 7 vyšších odborných škol

1 konzervatoř

5 dětských domovů

2 pedagogicko-psychologické poradny

1 zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

1 samostatný domov mládeže se školní jídelnou

Socioekonomický status žáků (SES) a sociální kapitál v Pardubickém kraji

Socioekonomický status je výrazným faktorem ovlivňujícím výsledky českých žáků a stojí za podstatnými rozdíly mezi školami. SES velmi silně koreluje se socioekonomickým rozvojem kraje, jako je nezaměstnanost, podíl osob v exekuci, podíl vysokoškoláků, rozvodovost, výše hrubé mzdy atd. Ve srovnání s ostatními kraji má Pardubický kraj status nadprůměrný.

Sociální kapitál obyvatel je tak dalším strukturálním faktorem, který ovlivňuje socioekonomický rozvoj regionu, ale i výsledky žáků v kraji. Pardubický kraj má pak nadprůměrný sociální kapitál, nicméně v rámci kraje se hodnoty liší, kdy nejnižší je v okrese Svitavy, který má i nejnižší kvalitu života.

Zpráva ČŠI z listopadu 2019 uvádí, že v rámci sociologického výzkumu pro ČRo bylo identifikováno celkem šest společenských tříd. Zastoupení jednotlivých společenských tříd se mezi kraji ČR liší. Pardubický kraj má velký podíl zajištěné střední třídy, rizikem je však větší podíl strádající třídy. Celkově je ale sociální struktura obyvatel příznivým faktorem ovlivňujícím průměrné a v některých šetřeních i nadprůměrné výsledky v kraji.

Rozdíly ve výsledcích žáků mezi školami v krajích

V rámci měření vnitroskupinového koeficientu korelace bylo zjišťováno, jak velké rozdíly v individuálních výsledcích žáků jsou přiřítelné rozdílům mezi školami. Z šetření žáků 5. a 9. tříd vyplynulo, že Pardubický kraj má průměrné rozdíly ve výsledcích žáků mezi školami ve srovnání s ostatními kraji. Oproti jiným krajům se výsledky mezi školami liší prakticky na stejné úrovni napříč testovanými dovednostmi.

Předčasné odchody ze vzdělávání

Pardubický kraj má podprůměrný podíl předčasných odchodů ze základního vzdělávání. Podíl předčasných odchodů ze základního školství v Pardubickém kraji je 2,2 %. Obdobná je situace i ve středním vzdělávání. Největší podíl předčasných odchodů je v kategorii střední vzdělání L5 – nástavbové studium. Pardubický kraj ale dosahuje podprůměrného zastoupení kategorií E a H.

1.1 Úvod do problematiky - specifikace ŠIKK, pojetí inkluze v Pardubickém kraji

Školská inkluzivní koncepcí kraje (ŠIKK) vychází z aktualizovaných Postupů KAP, respektive MAP II a postup jejího vytváření vychází z Metodiky rovných příležitostí vydané MŠMT pro prioritní osu 3 OP VVV. Zpracování ŠIKK je podmínkou pro:

- Podání žádosti do výzvy Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL)
- Podání žádosti do výzvy Implementace krajských akčních plánů II + povinná aktivita

Doba platnosti ŠIKK je plánována na roky 2020-2021, poté bude dokument aktualizován.

Cílem ŠIKK je naplánování aktivit vedoucích ke zvýšení kvalitního inkluzivního vzdělávání ve školách, který respektuje základní principy společného vzdělávání, a nastavení rovných příležitostí pro vzdělávání všech dětí, žáků a studentů.

Pojetí inkluze v Pardubickém kraji vychází z toho, že účelem podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je rozšířit možnosti přístupu ke vzdělání a podpořit co největší využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami je věnována podpora bez ohledu na formu jejich vzdělávání. Ve školách samostatně zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i v běžných školách s individuálně integrovanými žáky je v průběhu vzdělávacího procesu přihlíženo k vrozeným možnostem a schopnostem dětí a žáků s cílem rozvinout jejich vzdělávací potenciál v nejvyšší míře. V rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných dětí, žáků a studentů je v kraji realizován systém vyhledávání nadaných dětí, žáků a studentů a péče o ně. Jeho součástí jsou soutěže, které jsou velmi často využívány jako podpůrná opatření při práci s nadanými. Soutěže vytvářejí prostor pro sebereflexi žáků i pedagogů a napomáhají jejich dalšímu rozvoji.

Inkluzivní vzdělávání vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zásadní volba vhodného oboru, který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny. Stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění a v konečném důsledku naopak způsobí ztížení pracovního a pravděpodobně i společenského uplatnění žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků a rodičů ke správnému postoji, že prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité neopomenout ani význam podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. Je potřeba také nepodceňovat význam včasné identifikace nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

1.2 Východiska - kontext z pohledu právní úpravy, vazby na strategické dokumenty

Základním a logickým východiskem je především školský zákon č. 561/2004 Sb. ve znění novely školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění, respektive vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (č. 27/2016 Sb. ve znění novely č. 270/2017 Sb.). Těmito právními normami je zaváděn systém pěti stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu. Podpůrná opatření jsou definována výše uvedeným zákonem a jejich úplný přehled je uveden v příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. v platném znění (viz výše), proto je zde neuvádíme.

Nová je také možnost poskytovat podpůrná opatření ve školských zařízeních, která se podílejí na vzdělávání žáka, případně na přípravě na vzdělávání žáka. Ve středoškolském vzdělávání se jedná především o školní družiny, školní kluby, domovy mládeže a střediska volného času. Druh a rozsah podpůrných opatření v těchto zařízeních se řídí podpůrnými opatřeními, která má žák k dispozici ve škole a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních. Rozsah podpory je limitován dobou, kterou žák v těchto zařízeních tráví. Popis možné podpory je uveden v přehledu podpůrných opatření.

Školská inkluzivní koncepci kraje se vztahuje především k těmto dokumentům:

Metodika rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV

Podpora inkluze – pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP

Krajské akční plány rozvoje vzdělávání – postupy KAP

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Pardubického kraje

Novela školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění

Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (č. 27/2016 Sb. ve znění novely č. 270/2017 Sb.)

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020

Koncepce rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání na období 2014–2020

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020)

1.3 Metodika zpracování a základní pojmy

Metodika zpracování vychází především z již zmíněné Metodiky rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV. Vlastní zpracování dokumentu je zajištěno zpracovatelem, jímž je společnost KORU Consulting s.r.o., samozřejmě s přihlédnutím k následujícím postupům.

Jedním z prvních kroků tak bylo uspořádání workshopu dne 27. 6. 2019 na témata obsažená v budoucím dokumentu ŠIKK za účasti stanovených zástupců, kteří se mohou stát členy pracovní skupiny pro rovné příležitosti ve vzdělávání. Cílem workshopu bylo nejen vzájemné seznámení všech zúčastněných, ale především široká diskuze na daná témata společného vzdělávání. Workshopu se účastnili zástupci krajského úřadu a místní samosprávy, v jejichž gesci je oblast vzdělávání a sociálních věcí; zástupci mateřských škol, poskytovatelů rané péče a sociálně aktivizačních služeb zaměřených na rodiny s dětmi, základních škol hlavního vzdělávacího proudu včetně škol s dobrou praxí v oblasti inkluzivního vzdělávání, zástupci speciálního školství, středních škol, školských poradenských zařízení a neziskových organizací, jež pomáhají žákům se speciálními potřebami. Přítomni byli i zástupci rodičovské veřejnosti (zejména rodičů dětí se zdravotním postižením, sociálním a zdravotním znevýhodněním) a poskytovatelů zájmového vzdělávání, zástupci subjektů působících v kraji v oblasti vzdělávání (např. odborníci z vysokých škol atd.).

Dalším krokem pak bylo zřízení pracovní skupiny pro rovné příležitosti ve vzdělávání, jejímiž členy jsou zástupci odboru školství krajského úřadu, zástupci škol, školských poradenských zařízení, neziskových organizací, organizací zájmového vzdělávání, zástupci sociálního odboru a organizací poskytujících ranou péči a sociálně aktivizační služby i další zástupci organizací působících ve vzdělávání. V dalších krocích pak pracovní skupina projednala postupně na dvou oddělených jednáních analytickou část ŠIKK a návrhovou část ŠIKK.

Předmětem vlastní analýzy (kapitola 2 ŠIKK) byla

sekundární analýza dat získaných z:

1. Školské statistiky MŠMT – viz kapitola 2.1

Analyzovány byly výkazy podle stavu k 30. 9. 2016, 2017 a 2018:

S1-01 Výkaz o mateřské škole

M3 Výkaz o základní škole

M8 Výkaz o střední škole

M9 Výkaz o konzervatoři

M10 Výkaz o vyšší odborné škole

R13-01 Výkaz o ředitelství škol

Z23-01 Výkaz o pedagogicko-psychologické poradně

Z33-01 Výkaz o speciálně pedagogickém centru

Dále podle stavu k 31. 10. 2016, 2017 a 2018:

Z2-01 Výkaz o školní družině – školním klubu

Z17-01 Výkaz o školském ubytovacím zařízení

2. Dotazníkového šetření na MŠ a ZŠ po ukončení projektů Šablony I
Jedná se o analýzu souborů představujících agregovaný výstup z dotazníků základních a mateřských škol, které školy vyplňovaly k dokladování monitorovacího indikátoru po ukončení Šablony I., respektive při vstupu do výzvy Šablony II. Jde o data ve stavu k 8. 4. 2019, v případě Pardubického kraje jde o 233 (72, 4%) mateřských škol a 188 (74,6 %) základních škol, takže výsledkům lze přisuzovat odpovídající výpovědní hodnotu. Výsledky lze porovnávat s výsledky na úrovni ČR, kde se zúčastnilo 3 456 (64,4 %) MŠ a 2 752 (65,3 %). Výsledky je také možno porovnávat na úrovni ORP, s výjimkou těch, kde je účast pod 50 % (Přelouč), tam je vypovídací hodnota výsledků omezená, viz kapitola 2.2.
3. Dotazníkového šetření na SŠ a VOŠ v rámci projektu P-KAP
Zde byla provedena analýza dat z šetření v roce 2018 v porovnání s šetřením v roce 2015. Šetření proběhlo na 75 školách v Pardubickém kraji, viz kapitola 2.3.
4. Mapování stavu inkluze na SŠ a VOŠ v rámci projektu P-KAP
Zde je předmětem Zpráva z mapování stavu inkluzivního vzdělávání na SŠ a VOŠ v Pardubickém kraji, která vychází z mapování na všech školách navštívených v období od začátku mapování do června 2018 včetně. Osloveno tak bylo 42 škol (54 % škol v rámci kraje), viz kapitola 2.4.

Dále byla předmětem analýzy primární analýza vlastního šetření Pardubického kraje ve spolupráci s MAP, během kterého byly osloveny vybrané MŠ, ZŠ a SŠ na území Pardubického kraje formou elektronického dotazníku. Šetření se zúčastnilo 53 mateřských škol, 43 základních škol a 38 středních škol. Získaná data byla nejprve statisticky zpracována a následně analyzována, viz kapitola 2.5.

Vyhodnocení analyzovaných dat pak proběhlo formou SWOT analýzy viz kapitola 3.

2. Analytická část

2.1 Data z výkaznictví MŠMT

V této části se věnujeme analýze dat ze školské statistiky MŠMT úrovní:

- mateřských škol
- základních škol
- školních družin a školních klubů
- středních škol
- konzervatoří
- vyšších odborných škol
- ředitelství škol (včetně školních poradenských pracovišť)
- školských poradenských zařízení – pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center
- školských ubytovacích zařízení

V souvislosti s nabytím platnosti vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, se postupně navýšil počet dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i počet přiznaných podpůrných opatření v jednotlivých stupních podpory. Roste počet dětí a žáků, kterým byla na základě vyšetření školskými poradenskými zařízeními diagnostikována zdravotní postižení podle § 16 odst. 9 školského zákona, a to také z důvodu možné přesnější diagnostiky. Současně se zvýšil počet dětí a žáků se zdravotním postižením vzdělávajících se v běžných třídách škol a ve školských zařízeních. Snížil se počet těchto dětí a žáků ve speciálních třídách.

K 1. 9. 2018 zřizoval Pardubický kraj 12 speciálních škol a 1 školu při zdravotnickém zařízení, obce 2 školy a 1 privátní sektor. Na součásti MŠ speciální se celkem vzdělávalo 19 dětí, na součásti základní škola speciální 936 žáků a na součásti střední škola v oborech Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá se vzdělávalo 104 žáků. Ve školním roce 2016/2017 se na součásti mateřská škola speciální vzdělávalo 9 dětí, na součásti základní škola speciální 982 žáků a na součásti střední škola v oborech Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá se vzdělávalo 112 žáků.

V souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji je naplněnost speciálních škol průběžně sledována a na významný pokles žáků kraj citlivě reaguje snižováním počtu těchto škol. K 1. 1. 2019 se sloučily Speciální základní škola Lanškroun, Olbrachtova 206 a Základní škola Lanškroun, nám. A. Jiráska 140 do jednoho právního subjektu a nástupnickou organizací se stala Základní škola Lanškroun, nám. A. Jiráska 140. Důvodem sloučení byl sestupný vývoj počtu žáků v obou školách poskytujících vzdělávání žákům s různou mírou speciálních vzdělávacích potřeb z Lanškrouna a blízkého okolí. Počet základních škol speciálních se tak o jednu snížil.

V dubnu 2019 schválilo Zastupitelstvo Pardubického kraje sloučení Základní školy a mateřské školy při Hamzově odborné léčebně pro děti a dospělé Luže, Košumberk 51, se Speciální základní školou a praktickou školou Skuteč k 1. 1. 2020. Nástupnickou organizací se stala Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola Skuteč. Sloučení organizací bylo navrženo s ohledem na nízké počty dětí a žáků v obou školách.

Přehled o počtech dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v hlavních oblastech poskytovaného vzdělávání a školských služeb

Ve školním roce 2018/2019 se v mateřských školách vzdělávalo celkem 18 398 dětí (bez dětí vykazovaných podle § 34 odst. 10 a § 34b školského zákona), z toho 128 ve speciálních třídách (tj. 0,7 %). Se speciálními vzdělávacími potřebami se vzdělávalo celkem 435 dětí (tj. 2,4 %) a podpůrná opatření byla v souladu s § 16 školského zákona přiznána 307 dětem v běžných třídách a 128 ve třídách speciálních. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 3. stupeň.

Celkem 331 dětem bylo školským poradenským zařízením diagnostikováno zdravotní postižení podle § 16 odst. 9 školského zákona, z toho se 203 dětí vzdělávalo v běžných třídách. Největší zastoupení ve speciálních třídách měly děti se závažnými vadami řeči (67 dětí) a v běžných třídách se závažnými vývojovými poruchami (42 dětí), s mentálním postižením (37 dětí) a s více vadami (36 dětí). Se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek se v MŠ vzdělávalo celkem 70 dětí. S jiným zdravotním znevýhodněním bylo vykázáno celkem 32 dětí. Jedná se o děti, jejichž SVP vyplývají ze zdravotního znevýhodnění neuvedeného v § 16 odst. 9 školského zákona a které potřebují poskytování podpůrných opatření.

Ve školním roce 2016/2017 (začátek společného vzdělávání) se v mateřských školách vzdělávalo celkem 18 562 dětí, z toho 180 ve speciálních třídách (tj. 1,0 %). Se SVP se vzdělávalo celkem 340 dětí (tj. 1,8 %), z toho byla podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona přiznána 49 dětem v běžných třídách a 2 ve třídách speciálních. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 1. stupeň. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona se vzdělávalo 274 dětí, z toho 98 v běžných třídách. Se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami dítěte, které brání k naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, se vzdělávalo 46 dětí a s jiným zdravotním znevýhodněním 24 dětí.

Ve školním roce 2018/2019 se v základních školách vzdělávalo celkem 46 460 žáků, z toho 981 ve speciálních třídách (tj. 2,1 %). Se speciálními vzdělávacími potřebami se vzdělávalo celkem 6 019 žáků (tj. 13,0 %) a podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla přiznána 5 099 žákům v běžných třídách a 953 ve třídách speciálních. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 2. stupeň.

Celkem 4 973 žákům bylo školským poradenským zařízením diagnostikováno zdravotní postižení podle § 16 odst. 9 školského zákona, z toho se 4 021 žáků vzdělávalo v běžných třídách. Největší zastoupení ve speciálních třídách měli žáci s mentálním postižením (496 žáků) a v běžných třídách se závažnými vývojovými poruchami učení (2 629 žáků). Se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek se v ZŠ vzdělávalo celkem 637 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 1 552 žáků.

Ve školním roce 2016/2017 se v základních školách vzdělávalo celkem 44 946 žáků, z toho 1 047 ve speciálních třídách (tj. 2,3 %). Se SVP se vzdělávalo celkem 4 159 žáků (tj. 9,3 %) a podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla přiznána 288 žákům v běžných třídách a 5 ve třídách speciálních. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 1. stupeň. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona se vzdělávalo 4 008 žáků, z toho 2 970 v běžných třídách. Se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, které brání k naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, se vzdělávalo 93 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 122 žáků.

Ve školním roce 2018/2019 se v ve středních školách vzdělávalo celkem 21 424 žáků, z toho 321 ve speciálních třídách (tj. 1,5 %). Se speciálními vzdělávacími potřebami se vzdělávalo celkem 1 590 žáků (tj. 7,4 %) a podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla přiznána 1 272 žákům v běžných třídách a 323 ve třídách speciálních. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 2. stupeň.

Celkem 1 363 žákům bylo školským poradenským zařízením diagnostikováno zdravotní postižení podle § 16 odst. 9 školského zákona, z toho se 1 042 žáků vzdělávalo v běžných třídách. Největší zastoupení měli ve speciálních třídách žáci s mentálním postižením (204 žáků) a v běžných třídách se závažnými vývojovými poruchami učení (842 žáků). Se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek se ve SŠ vzdělávalo celkem 73 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 344 žáků.

Ve školním roce 2016/2017 se ve středních školách vzdělávalo celkem 21 354 žáků, z toho 433 ve speciálních třídách (tj. 2,0 %). Se SVP se vzdělávalo celkem 1 168 žáků (tj. 5,5 %) a podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla přiznána pouze 174 žákům v běžných třídách. Převažujícím stupněm podpůrných opatření byl 1. stupeň. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona se vzdělávalo 1 128 žáků, z toho 695 v běžných třídách. Se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, které brání k naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, se vzdělávalo 20 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 64 žáků.

Počet středních škol poskytujících střední vzdělání s výučním listem kategorie dosaženého vzdělání E (koncipována s nižšími nároky na oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání) se snížil z 5 na 4 školy. V 2letých a 3letých oborech se vzdělávalo ve školním roce 2018/2019 celkem 416 žáků (464 žáků ve školním roce 2016/2017).

Obory Praktická škola jednoletá a Praktická škola dvouletá jsou určeny žákům s různou mírou závažnosti zdravotních postižení (zejména s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším druhem postižení, středně těžkým a těžkým mentálním postižením, více vadami a autismem). Vzdělávání je ukončeno závěrečnou zkouškou (bez výučního listu). V těchto oborech vzdělání se ve školním roce 2018/2019 vzdělávalo 104 žáků a počet škol nabízejících dosažení stupně střední vzdělání se zvýšil na 8 škol (ve školním roce 2016/2017 se vzdělávalo 112 žáků v 6 školách).

Ve školním roce 2018/2019 se v konzervatoři nevzdělávali žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve školním roce 2016/2017 se v konzervatoři vzdělávali 2 žáci se SVP, a to se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona – se závažnými poruchami učení (bez podpůrných opatření).

Ve školním roce 2018/2019 se ve vyšších odborných školách vzdělávali 2 studenti se speciálními vzdělávacími potřebami, a to se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona – s vývojovými poruchami učení a 2. stupněm podpůrných opatření. Ve školním roce 2016/2017 se vzdělávali 2 studenti se sluchovým postižením bez podpůrných opatření.

Ve školním roce 2018/2019 bylo ve školních družinách zapsáno 15 529 účastníků a ve školních klubech 646, z toho 851 se speciálními vzdělávacími potřebami (tj. 5,3 %). Podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla poskytována 423 žákům, a to s převažujícím 3. stupněm podpory. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona bylo 797 účastníků převážně s více vadami, mentálním postižením a závažnými vývojovými poruchami učení. Se SVP z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek bylo 77 účastníků a s jiným zdravotním znevýhodněním 128 účastníků.

Ve školním roce 2016/2017 bylo ve školních družinách a školních klubech zapsáno 15 808 účastníků, z toho 914 se SVP (tj. 5,8 %). Podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla poskytována 78 žákům, a to s převažujícím 1. stupněm podpory. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 školského zákona bylo 816 účastníků převážně s více vadami, závažnými poruchami učení a mentálním postižením. Se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami účastníka, které brání k naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, bylo 35 účastníků a s jiným zdravotním znevýhodněním 81 účastníků.

Ve školním roce 2018/2019 bylo ve školských ubytovacích zařízeních ubytováno 3 508 žáků a studentů, z toho 308 se SVP (tj. 8,8 %). Podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla poskytována 302 žákům, a to s převažujícím 3. stupněm podpory. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9

školského zákona bylo ubytováno 285 žáků převážně se závažnými vývojovými poruchami učení a mentálním postižením. Se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek bylo ubytováno 17 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 26 žáků.

Ve školním roce 2016/2017 bylo ve školských ubytovacích zařízeních ubytováno 3 432 žáků a studentů, z toho 256 se SVP (tj. 7,5 %). Podpůrná opatření v souladu s § 16 školského zákona byla poskytována 66 žákům s 1. stupněm podpory. Se zdravotním postižením podle § 16 odst. 9 bylo ubytováno 247 žáků převážně s mentálním postižením a závažnými poruchami učení. Se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami ubytovaného, které brání k naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, bylo 7 žáků a s jiným zdravotním znevýhodněním 14 žáků.

Přehled o počtech dětí, žáků a studentů nadaných v hlavních oblastech poskytovaného vzdělávání a školských služeb

Ve výuce se práce s nadanými zaměřuje na obohacování učiva a zadávání náročnějších úkolů. Nadaní žáci jsou zapojováni do olympiád, přehlídek a vědeckotechnických festivalů. Ostatní podpůrná opatření při rozvoji nadaných a jejich vedení jsou využívána spíše výjimečně.

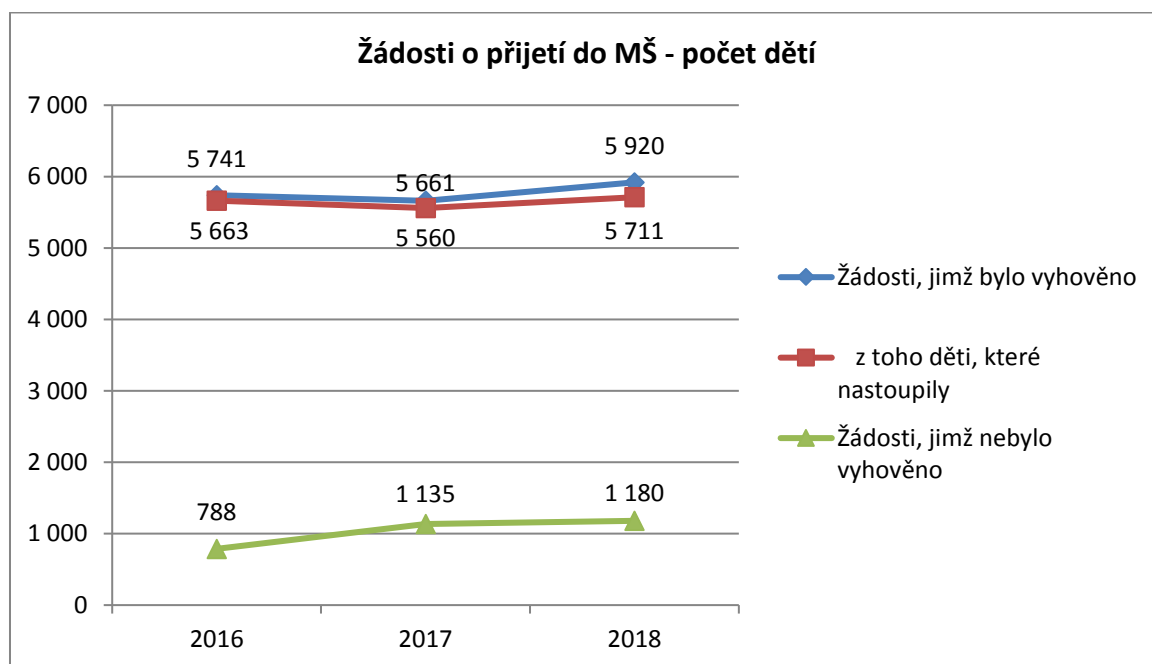
Ve školním roce 2018/2019 nebyly ve statistických výkazech uvedeny nadané děti v předškolním vzdělávání, v základním vzdělávání bylo vykázáno 52 nadaných žáků (z toho 20 žáků mimořádně nadaných) a ve středním vzdělávání 19 nadaných (z toho 5 žáků mimořádně nadaných). Ve školních družinách a školních klubech bylo zapsáno celkem 6 nadaných účastníků (z toho 2 mimořádně nadaní).

Ve školním roce 2016/2017 navštěvovaly mateřskou školu 3 nadané děti. V základních školách se vzdělávalo 12 žáků nadaných (z toho 10 mimořádně nadaných) a ve středních školách 4 mimořádně nadaní žáci. Ve školních družinách a školních klubech nebyli tito žáci vykázáni.

Důvodem nízkého počtu dětí a žáků s identifikovaným nadáním může být nejednotný přístup k jejich vyhledávání a vykazování.

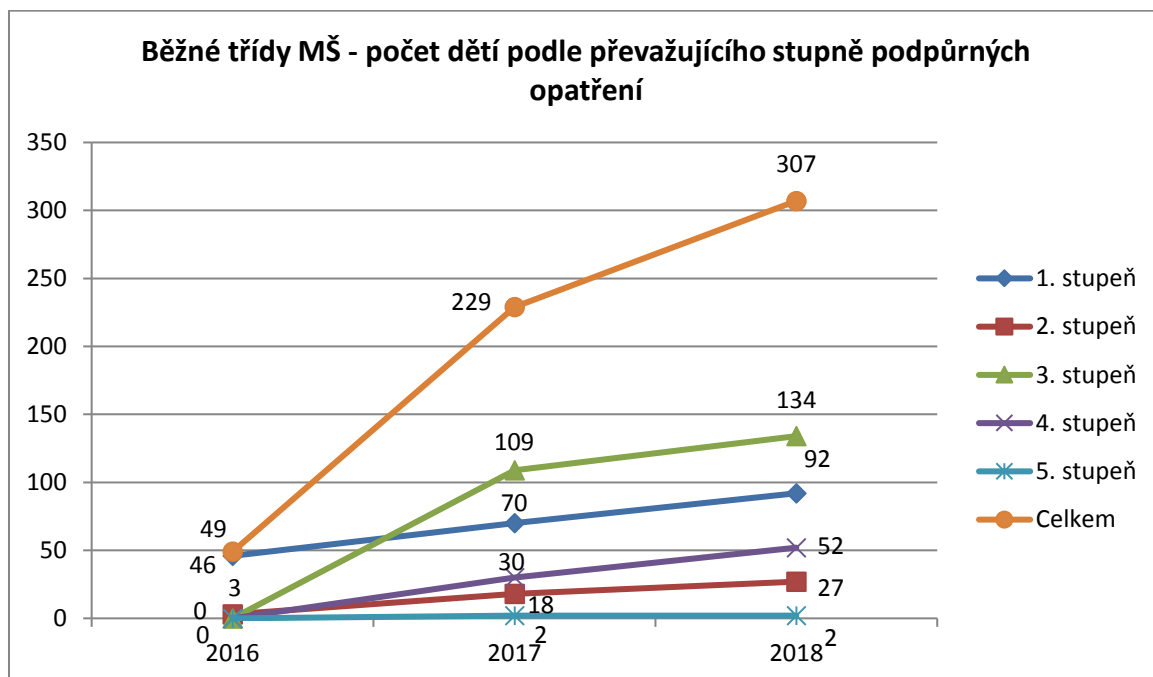
Úroveň mateřských škol

S01_MŠ_XXVII. Žádosti o přijetí do MŠ

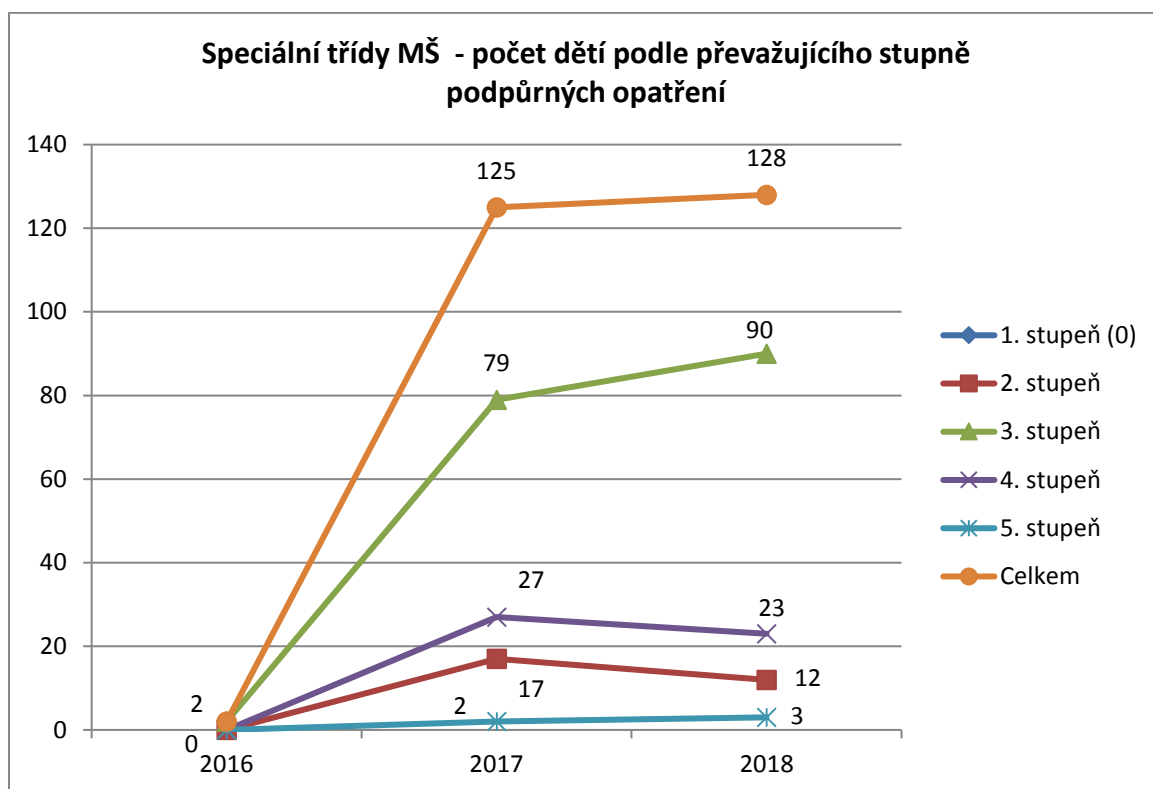

Tento graf ilustruje mírně stoupající počty nastupujících dětí do mateřské školky (MŠ). Asi nejvýznamnější v tomto grafu je křivka znázorňující stoupající trend žádostí o umístění do MŠ, jimž nebylo vyhověno – jde především o dvouleté děti apod.

S01_MŠ_IV. Děti podle převažujícího stupně podpůrných opatření

V tomto grafu vidíme výrazný nárůst dětí s podpůrnými opatřeními (PO). Ten je způsoben především obdobím, kdy vstoupila v platnost vyhláška č. 27/2016 Sb. Nejvíce se na nárůstu podílí počet dětí s PO ve 3. stupni. Naopak, logicky se v běžných třídách děti v 5. stupni PO téměř nevyskytují.

Podobně jako v předchozím grafu je zde výrazný nárůst dětí s podpůrnými opatřeními (PO), i když o poznání strmější. Logickou výjimku tvoří 1. (nevyskytuje se vůbec) a 2. stupeň, respektive 4. stupeň PO, jehož křivka má v posledních dvou letech mírně klesající tendenci.

S01_MŠ_VIII. Děti ve speciálních třídách podle druhu zdravotního postižení

Druh postižení	Rok					
	2016	%*	2017	%*	2018	%*
Mentálně postižené	11	0,06 %	13	0,07 %	11	0,06 %
Sluchově postižené	1	0,01 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Zrakově postižené	14	0,08 %	15	0,08 %	14	0,08 %
Se závažnými vadami řeči	109	0,59 %	68	0,37 %	67	0,36 %
Tělesně postižené	2	0,01 %	3	0,02 %	6	0,03 %
S více vadami	28	0,15 %	21	0,11 %	22	0,12 %
Se závažnými vývojovými poruchami	1	0,01 %	3	0,02 %	2	0,01 %
Autisté	10	0,05 %	11	0,06 %	6	0,03 %
Celkem	176	0,95 %	134	0,73 %	128	0,70 %

* *Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků MŠ.*

Z této tabulky vyplývá, že ve speciálních třídách na rozdíl od běžných (viz dále) prakticky nedochází k žádné dramatickému nárůstu nebo poklesu. Významnější změny lze sledovat snad jen u závažných vad řeči.

S01_MŠ_IX. Děti se zdravotním postižením vzdělávající se v běžných třídách podle druhu postižení

Druh postižení	Rok					
	2016	%*	2017	%*	2018	%*
Mentálně postižené	15	0,08 %	15	0,08 %	37	0,20 %
Sluchově postižené	0	0,00 %	9	0,05 %	11	0,06 %
Zrakově postižené	4	0,02 %	3	0,02 %	2	0,01 %
Se závažnými vadami řeči	17	0,09 %	30	0,16 %	32	0,17 %
Tělesně postižené	12	0,06 %	15	0,08 %	17	0,09 %
S více vadami	25	0,13 %	24	0,13 %	36	0,20 %
Se závažnými vývojovými poruchami	10	0,05 %	33	0,18 %	42	0,23 %
Autisté	15	0,08 %	19	0,10 %	26	0,14 %
Celkem	98	0,53 %	148	0,80 %	203	1,10 %

* *Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků MŠ.*

Z této tabulky je patrný významný meziroční nárůst (zvýrazněno) žáků s mentálním postižením a výrazný nárůst žáků se závažnými vývojovými poruchami.

Úroveň základních škol, včetně školních družin

M3_TAB8

V03_ZŠ_VIII. Žáci ve speciálních třídách podle druhu zdravotního postižení

Druh postižení	Rok					
	2016	%*	2017	%*	2018	%*
Mentálně postižení	523	1,16 %	490	1,07 %	496	1,07 %
Sluchově postižení	1	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Zrakově postižení	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Se závažnými vadami řeči	30	0,07 %	26	0,06 %	23	0,05 %
Tělesně postižení	1	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
S více vadami	314	0,70 %	397	0,87 %	407	0,88 %
Se závažnými poruchami učení	8	0,02 %	9	0,02 %	5	0,01 %
Se závažnými poruchami chování	14	0,03 %	9	0,02 %	12	0,03 %
Autisté	147	0,33 %	42	0,09 %	9	0,02 %
Celkem	1 038	2,31 %	973	2,13 %	952	2,05 %

* Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků ZŠ.

Z této tabulky vyplývá, že ve speciálních třídách na rozdíl od běžných (viz dále) prakticky nedochází k žádné dramatickému nárůstu nebo poklesu. Výjimkou tvoří pouze autisté.

V03_ZŠ_IX. Žáci v běžných třídách podle druhu zdravotního postižení

Druh postižení	Rok					
	2016	%*	2017	%*	2018	%*
Mentální postižení	79	0,18 %	117	0,26 %	147	0,32 %
Sluchově postižení	29	0,06 %	29	0,06 %	30	0,06 %
Zrakově postižení	14	0,03 %	20	0,04 %	20	0,04 %
Se závažnými vadami řeči	231	0,51 %	245	0,54 %	299	0,64 %
Tělesně postižení	39	0,09 %	47	0,10 %	37	0,08 %
S více vadami	94	0,21 %	178	0,39 %	161	0,35 %
Se závažnými poruchami učení	2 076	4,62 %	2 758	6,03 %	2 629	5,66 %
Se závažnými poruchami chování	276	0,61 %	436	0,95 %	578	1,24 %
Autisté	132	0,29 %	104	0,23 %	120	0,26 %
Celkem	2 970	6,61 %	3 934	8,61 %	4 021	8,65 %

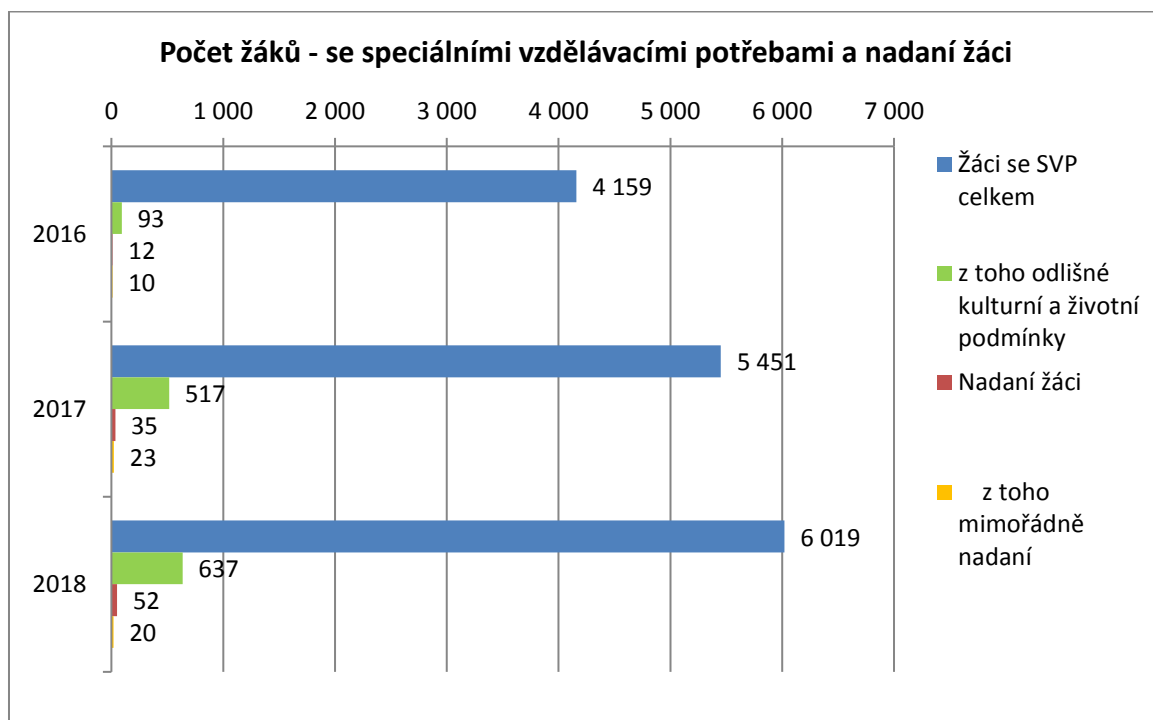
* Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků ZŠ.

Z této tabulky je patrný významný meziroční nárůst (zvýrazněno) žáků s mentálním postižením a výrazný nárůst žáků s poruchami chování a poruchami učení. Podobně jako na středních školách koresponduje nárůst diagnostiky poruch učení a poruch chování zřejmě se zvýšeným povědomím rodičů o těchto poruchách, se začátkem platnosti vyhlášky č. 27/2016 a možností získat podpůrná opatření, včetně možnosti získat doporučení pro přijímání ke vzdělávání, viz grafy dále.

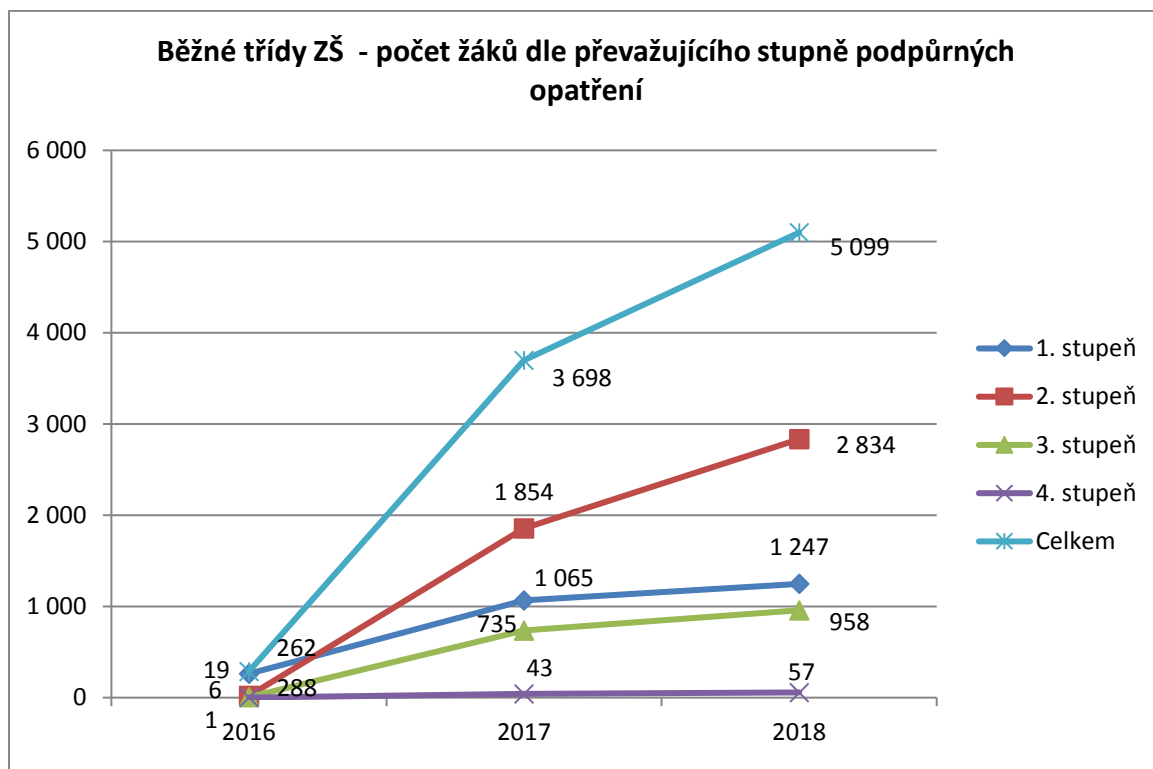
V rámci péče o žáky postižené poruchou autistického spektra byla krajem ustanovena multidisciplinární pracovní skupina orientovaná výlučně na klienty s autismem. Při Základní škole a Praktické škole SVÍTÁNÍ, o.p.s., byl ustanoven krajský koordinátor pro autismus. K posílení služeb v oblasti péče o děti a žáky s narušenou komunikační schopností sloužila pozice krajského koordinátora logopedických služeb v rámci speciálně pedagogického centra při Speciální mateřské škole a základní škole Polička.

M3_TAB2

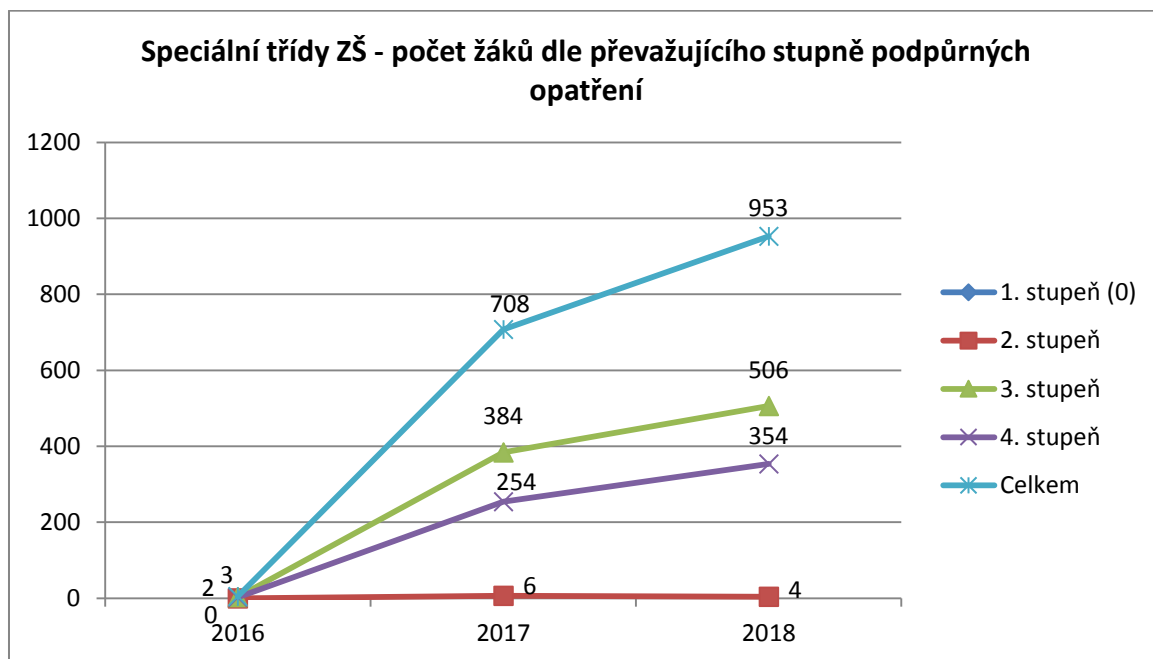
V03_ZŠ_II Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaní žáci

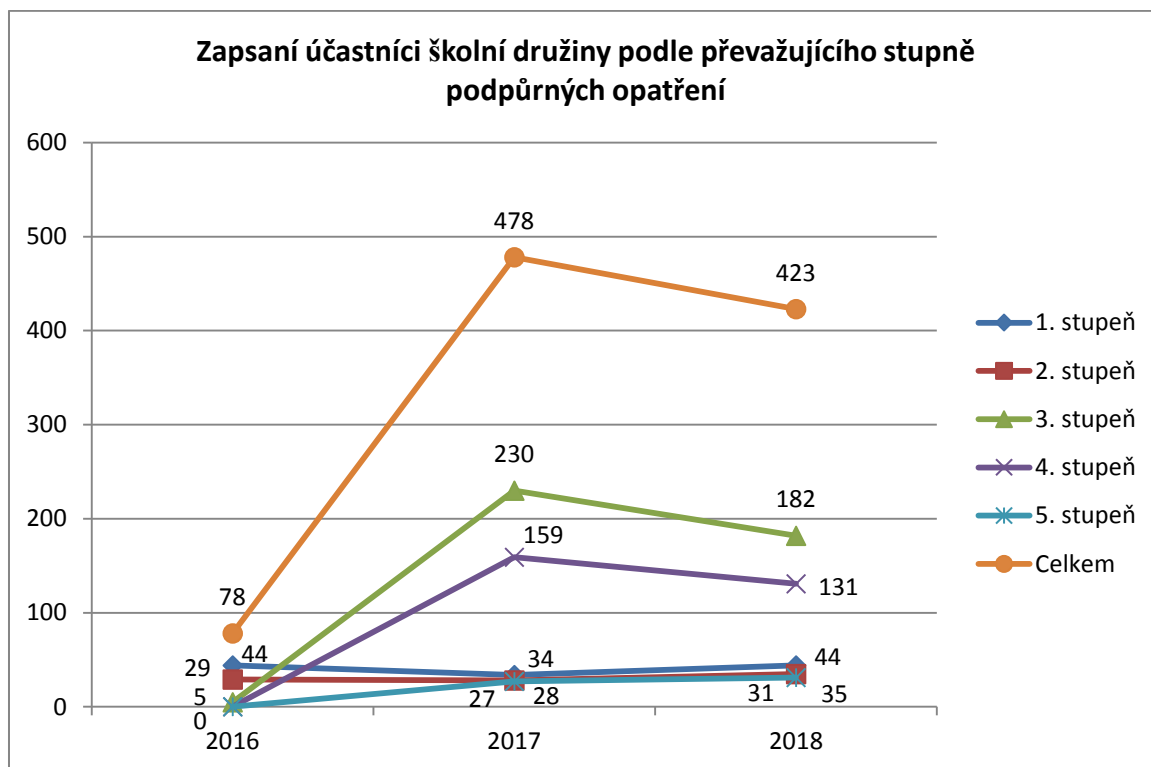
Z grafu vyplývá významný meziroční nárůst žáků se SVP celkově i žáků z odlišných kulturních a životních podmínek. Ilustruje i výrazně mírnější nárůst diagnostikovaných nadaných a mimořádně nadaných.

Graf názorně ilustruje významný nárůst žáků s podpůrnými opatřeními (PO) zejména celkově. Nárůst je patrný u všech stupňů podpory, nejvýznamnější růst pozorujeme zejména u 2. stupně PO.

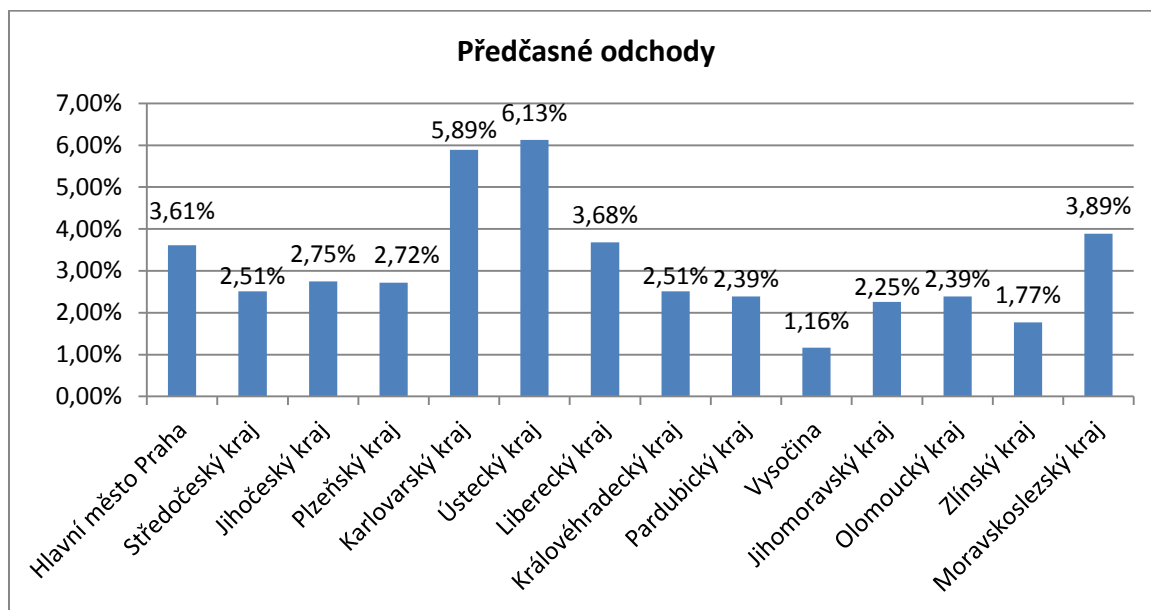

Tento graf také názorně ilustruje významný nárůst žáků s podpůrnými opatřeními (PO) zejména celkově, což je podstatně způsobeno nárůstem PO v 3.–5. stupni. Logicky se ve speciálních třídách prakticky nevyskytují žáci s 1. a 2. stupněm PO.

V porovnání s předchozími čísly žáků dle podpůrných opatření na ZŠ, kdy v průběhu tří let stoupá počet žáků prakticky ve všech podpůrných opatření (PO), je v počtech zapsaných účastníků školní družiny dle podpůrných opatření situace poněkud odlišná. Jak je z grafu patrné, počty účastníků v třetím a čtvrtém podpůrném stupni po počátečním dramatickém nárůstu mírně klesají, počet účastníků v pátém stupni PO stále vytrvale roste a v prvním stupni a druhém stupni PO je v průběhu tří let de facto shodný. Toto je potřeba vnímat v kontextu vývoje celkového počtu všech žáků přihlášených do školní družiny, který se v jednotlivých letech prakticky nemění. Logickým vysvětlením tedy může být, že děti v nižším stupni PO (prvním a druhém – jejich počet se prakticky nemění) jsou rodiči považováni za soběstačnější a bývají méně umisťováni do ŠD.

ZŠ - Předčasné odchody

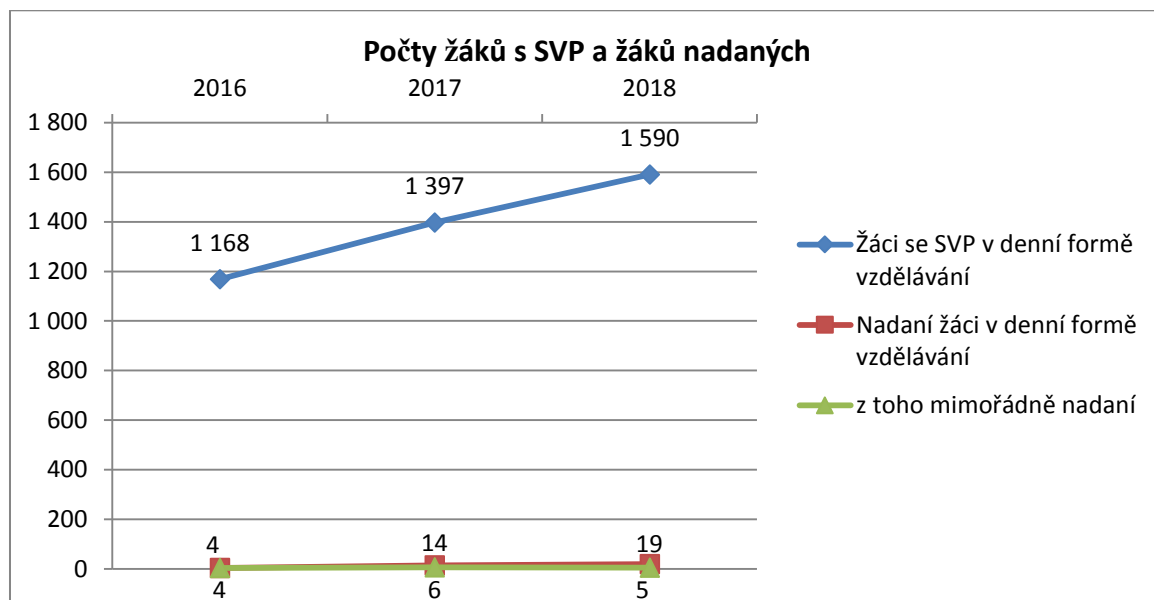

Výše uvedený graf vychází z přehledů počtů žáků ZŠ, kteří ve školním roce 2015/16 ukončili povinnou školní docházku do ZŠ a neobjevili se v evidenci žádné střední školy ani konzervatoře v ani jednom z následujících tří školních roků 2016/17 až 2018/19. Výsledné procento je dáno počtem těchto žáků, k počtu všech žáků, kteří ve školním roce 2015/16 ukončili povinnou školní docházku do ZŠ. Jak je patrné ze srovnání jednotlivých krajů a hlavního města Prahy, má Pardubický kraj čtvrté (shodně s Olomouckým krajem) nejnižší procento předčasných odchodů.

Z výsledných hodnot ze šetření žáků 5. a 9. tříd provedeného ČŠI vyplývá, že Pardubický kraj má průměrné rozdíly ve výsledcích žáků mezi školami ve srovnání s ostatními kraji. Oproti jiným krajům se výsledky mezi školami liší prakticky stejně napříč testovanými dovednostmi.

Úroveň středních škol

M08_SŠ_II Doplnující údaje

Tento graf příkladně ilustruje to, že se významně zvyšuje počet diagnostikovaných žáků se SVP na SŠ oproti mírně rostoucímu počtu diagnostikovaných nadaných žáků. Zajímavý je také klesající počet diagnostikovaných mimořádně nadaných s tím, že v případě roku 2016 (všichni diagnostikovaní byli mimořádně nadaní) se zřejmě jedná o chybu ve statistickém zpracování výkazu. Každopádně uvedený graf svědčí o tom, že diagnostika nadaných je přetrvávající problém, a diagnostika mimořádně nadaných pak obzvláště.

Žáci ve speciálních třídách podle druhu zdravotního postižení - denní forma vzdělávání

Druh postižení	Rok					
	2016	%	2017	%	2018	%
Mentálně postižení	275	1,34 %	236	1,16 %	204	0,99 %
Sluchově postižení	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Zrakově postižení	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Se závažnými vadami řeči	2	0,01 %	2	0,01 %	3	0,01 %
Tělesně postižení	0	0,00 %	0	0,00 %	1	0,00 %
S více vadami	77	0,38 %	80	0,39 %	80	0,39 %
Se závaž. vývoj. poruchami učení (jen nižší stupeň vícelet. G)	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Se závaž. vývoj. poruchami učení (bez nižšího st. vícelet. G)	29	0,14 %	19	0,09 %	16	0,08 %
Se závaž. poruchami chování (jen nižší stupeň vícelet. G)	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %
Se závaž. poruchami chování (bez nižšího st. vícelet. G)	17	0,08 %	12	0,06 %	8	0,04 %
Autisté	33	0,16 %	21	0,10 %	9	0,04 %
Celkem	433	2,12 %	370	1,81 %	321	1,56 %

* Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků SŠ.

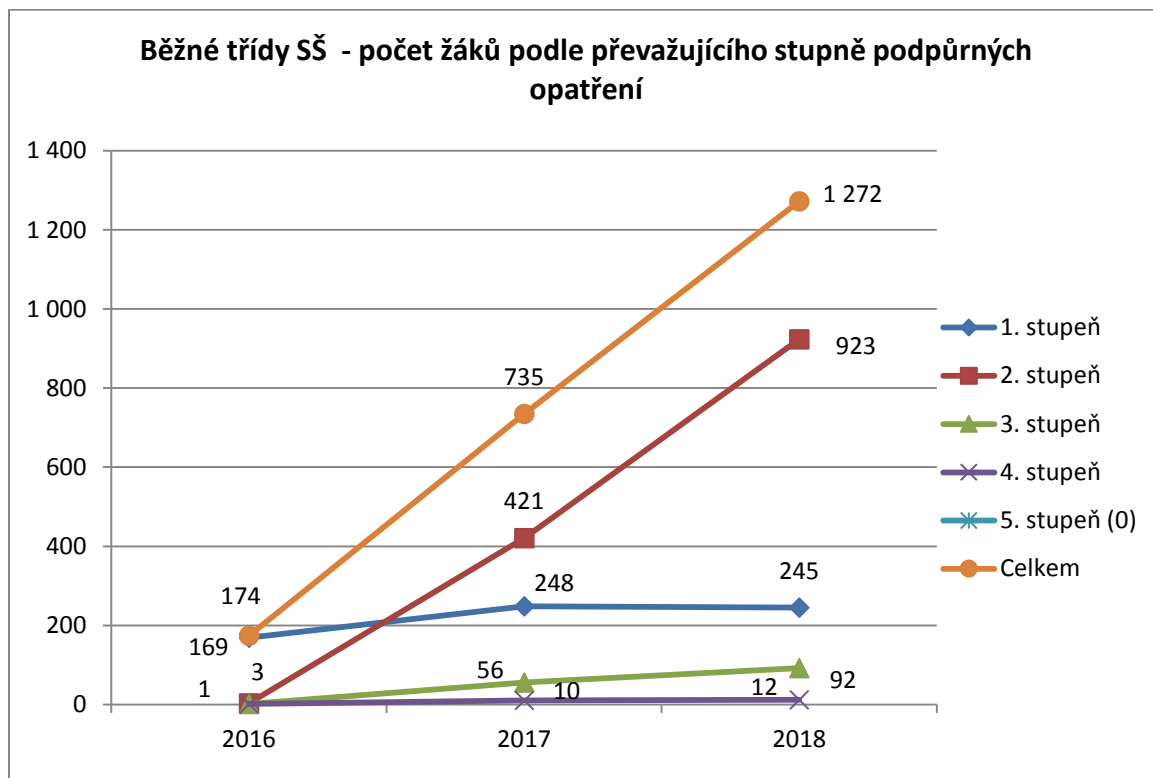
Z této tabulky je patrný meziroční pokles mentálně postižených žáků a výrazný pokles žáků s PAS (zvýrazněno).

Žáci v běžných třídách podle druhu zdravotního postižení - denní forma vzdělávání

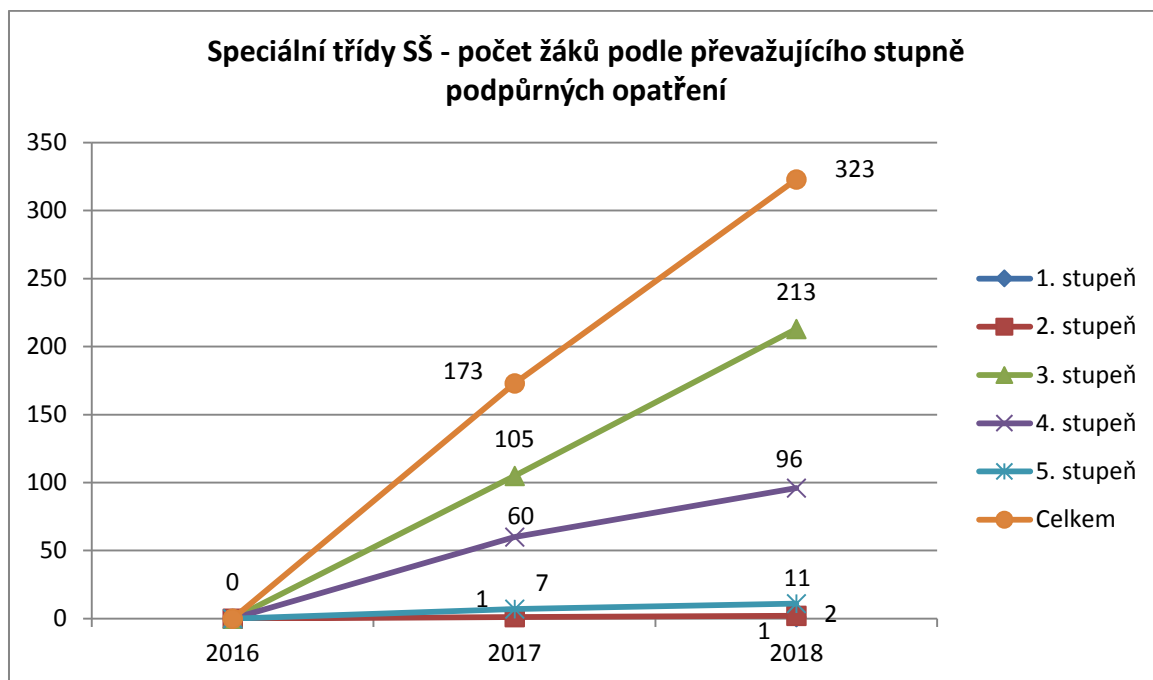
Druh postižení	Rok					
	2016	%	2017	%	2018	%
Mentální postižení	27	0,13 %	19	0,09 %	18	0,09 %
Sluchově postižení	8	0,04 %	14	0,07 %	16	0,08 %
Zrakově postižení	5	0,02 %	4	0,02 %	5	0,02 %
Se závažnými vadami řeči	4	0,02 %	15	0,07 %	23	0,11 %
Tělesně postižení	9	0,04 %	12	0,06 %	13	0,06 %
S více vadami	8	0,04 %	13	0,06 %	15	0,07 %
Se závažnými poruchami učení (jen nižší stupeň vícelet. G)	24	0,12 %	25	0,12 %	31	0,15 %
Se závažnými poruchami učení (bez nižšího st. vícelet. G)	575	2,81 %	693	3,39 %	842	4,09 %
Se závažnými poruchami chování (jen nižší stupeň vícelet. G)	0	0,00 %	1	0,00 %	4	0,02 %
Se závažnými poruchami chování (bez nižšího st. vícelet. G)	23	0,11 %	36	0,18 %	52	0,25 %
Autisté	12	0,06 %	17	0,08 %	23	0,11 %
Celkem	695	3,40 %	849	4,16 %	1042	5,07 %

* Procentuální vyjádření (relativní četnost) vypočítaná jako podíl z celkového počtu žáků SŠ.

Z této tabulky je patrný meziroční nárůst žáků s PAS (zvýrazněno), což přiměřeně koresponduje s poklesem ve speciálních třídách, viz předchozí tabulka. Enormní je nárůst žáků s poruchami učení a poruchami chování. To koresponduje zřejmě se zvýšeným povědomím rodičů o těchto poruchách, s nástupem vyhlášky č. 27/2016 a možností získat podpůrná opatření, včetně možnosti získat doporučení pro přijímání ke vzdělávání a ukončení vzdělávání, viz grafy výše.

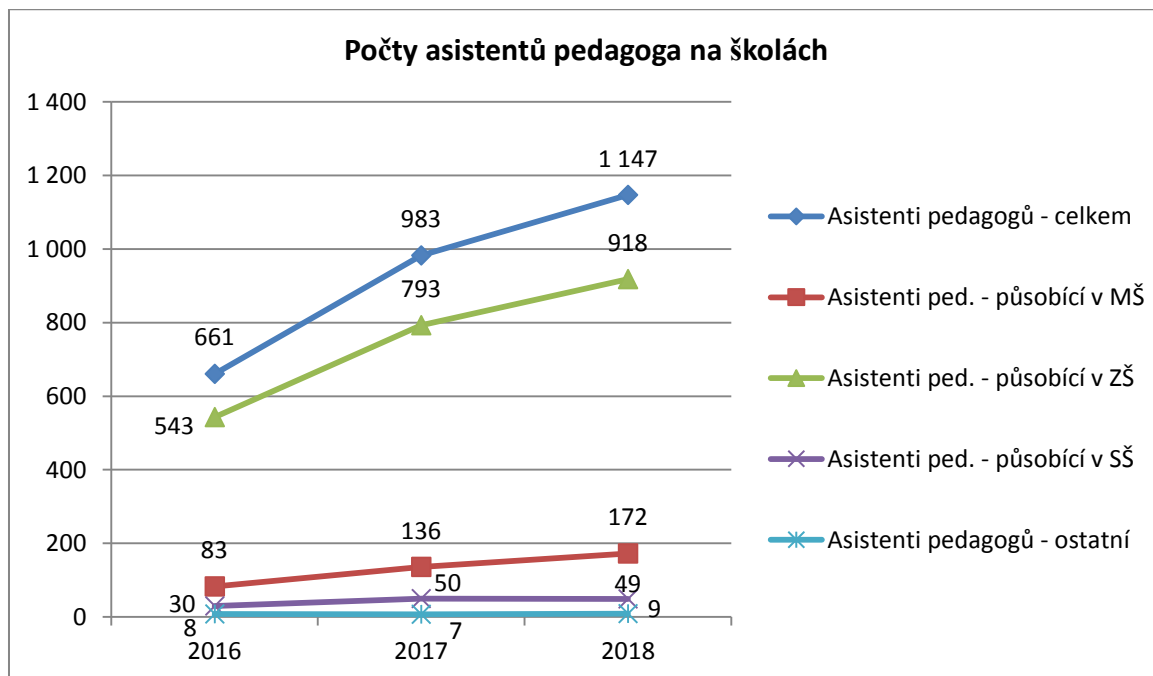
Graf názorně ilustruje dramaticky významný nárůst žáků s podpůrnými opatřeními (PO) zejména celkově. Na tomto trendu se podílí hlavně 2. stupeň PO. V 5. stupni PO se žádní žáci v běžných třídách SŠ nevyskytují.

Graf názorně ilustruje významný nárůst žáků s podpůrnými opatřeními (PO) zejména celkově. Na tomto trendu se podílí hlavně 3. a 4. stupeň PO.

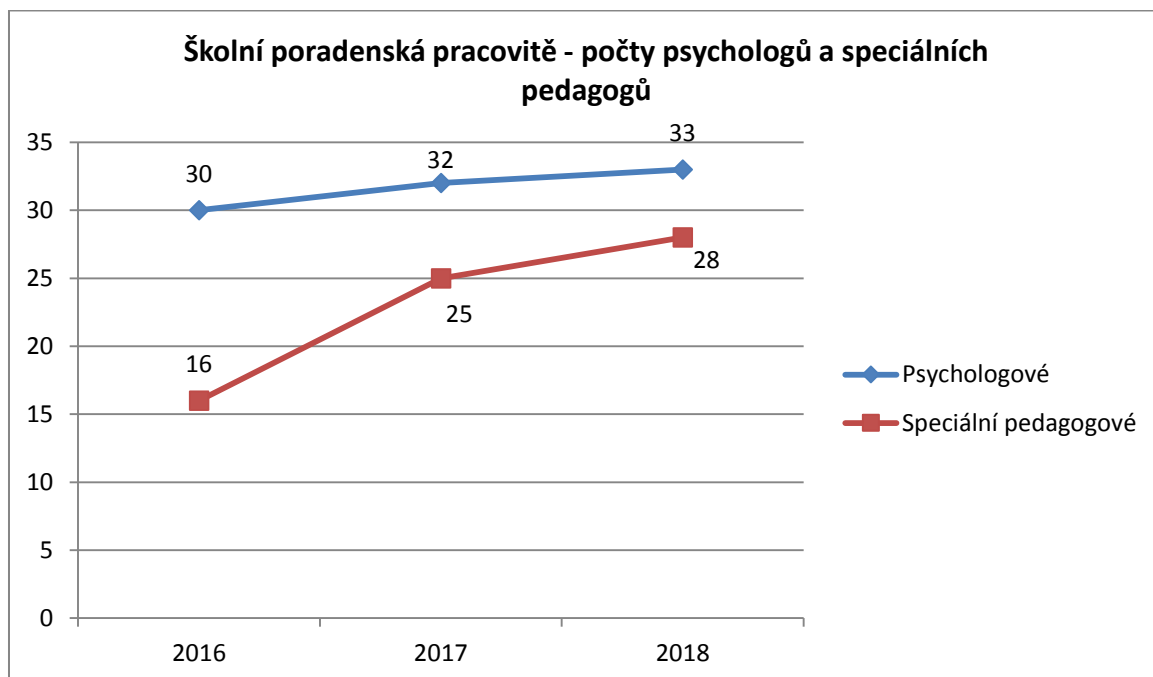
Úroveň společných výkazů škol, včetně školních poradenských pracovišť

R13_Řed_XIV Ostatní pedagogičtí pracovníci škol

Jak je z výše uvedeného grafu patrné, meziročně přibývá cca 200 až 300 asistentů pedagoga, nejvíce se na tomto nárůstu podílí pozice asistenta pedagoga na ZŠ. Označení Asistenti pedagoga - ostatní zahrnuje tyto pozice v přípravných třídách ZŠ, konzervatoři, VOŠ apod. Je ovšem potřeba vzít v potaz,

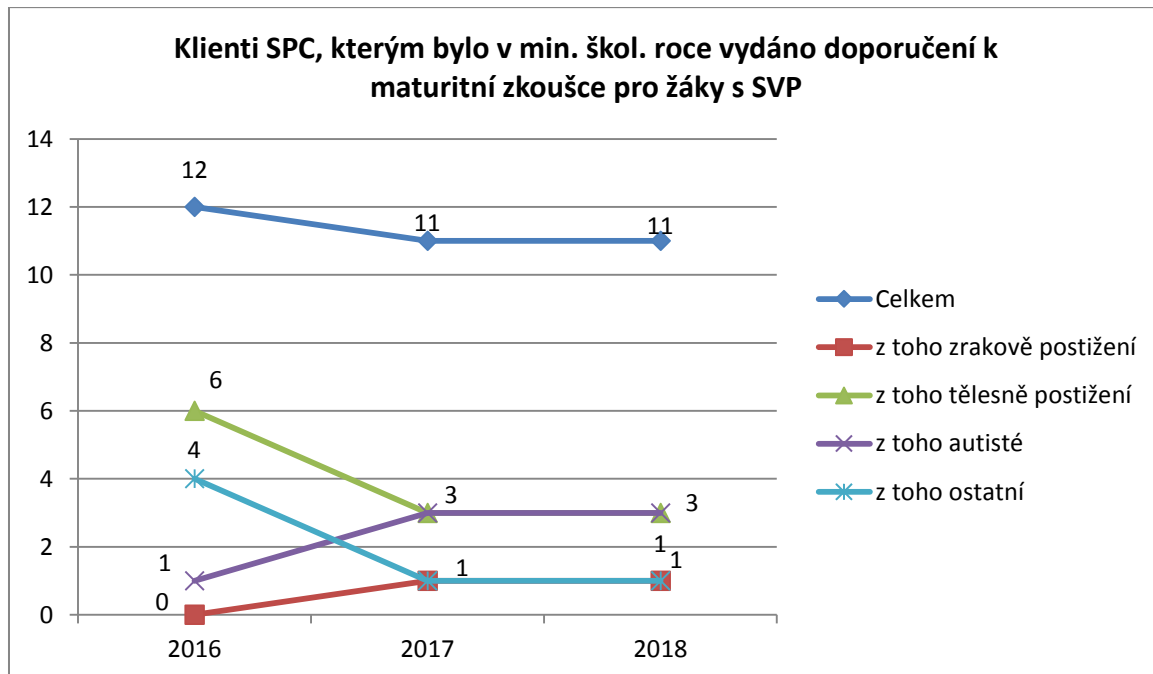
že v dělení dle škol se každý asistent pedagoga vykazuje tolikrát, na kolika druhích škol působí. Uvedená čísla tedy nejsou přepočtena na plné pracovní úvazky.

Pokud se týče pozice speciálního pedagoga, pak je zde patrný strmější nárůst mezi lety 2016 a 2017, který se v následujícím roce 2018 zmírnil. U pozice psychologa je tento nárůst pozvolný o jednotky osob ročně. Každopádně to ale znamená pozvolné posilování ŠPP ze základní na rozšířenou úroveň.

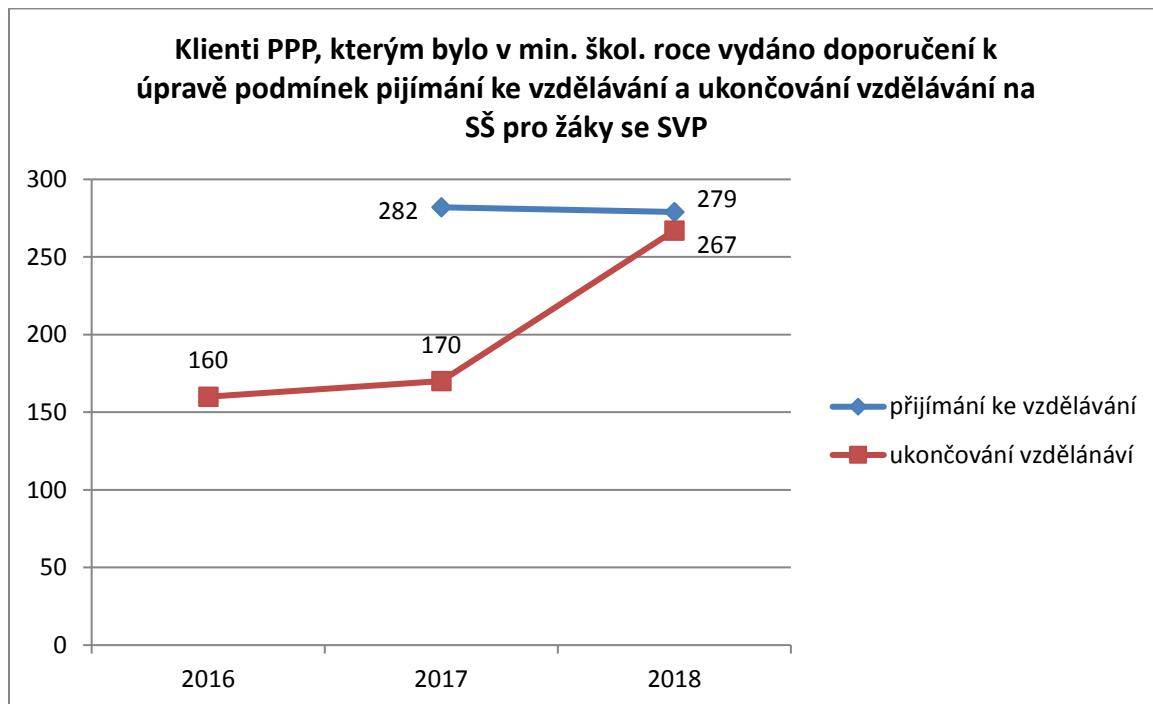
Úroveň školských poradenských zařízení

Z33_SPC_VI. Klienti, kterým bylo v min. škol. roce vydáno doporučení k maturitní zkoušce pro žáky se spec. vzděl. potřebami

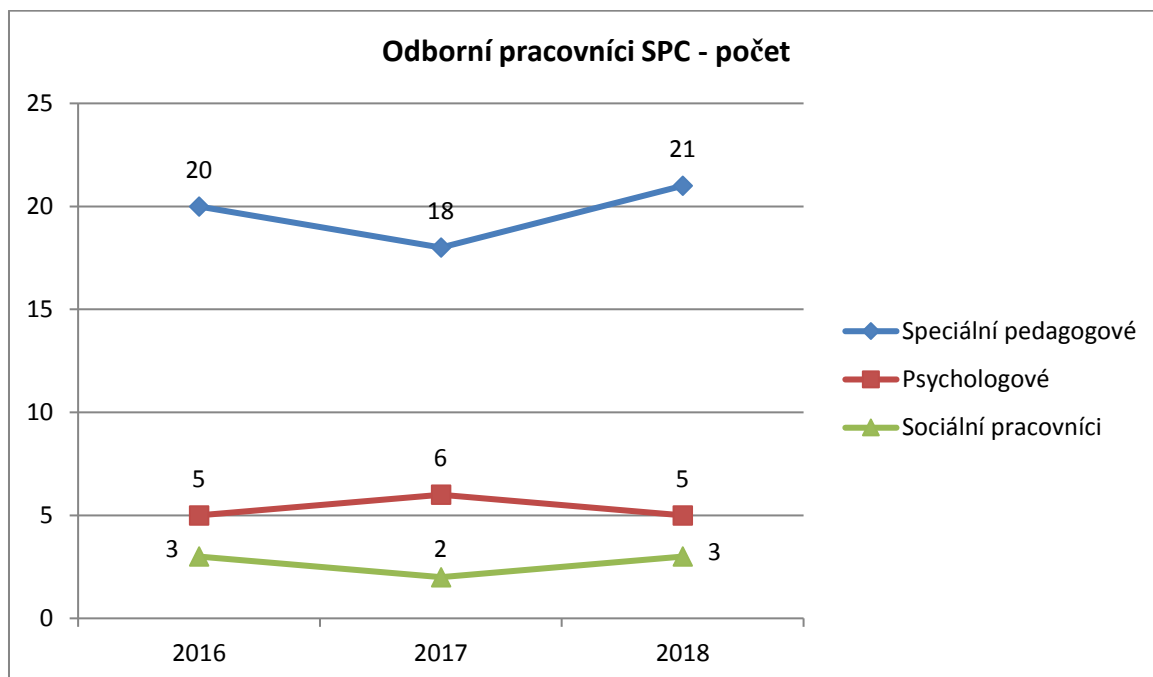

Z grafu je patrný trend poklesu, respektive stagnace počtu doporučení k ukončení vzdělávání na SŠ vydávaných Speciálními pedagogickými centry (SPC) pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Výjimku tvoří autisté. Doporučení k ukončování vzdělávání se týkají výhradně maturitních zkoušek.

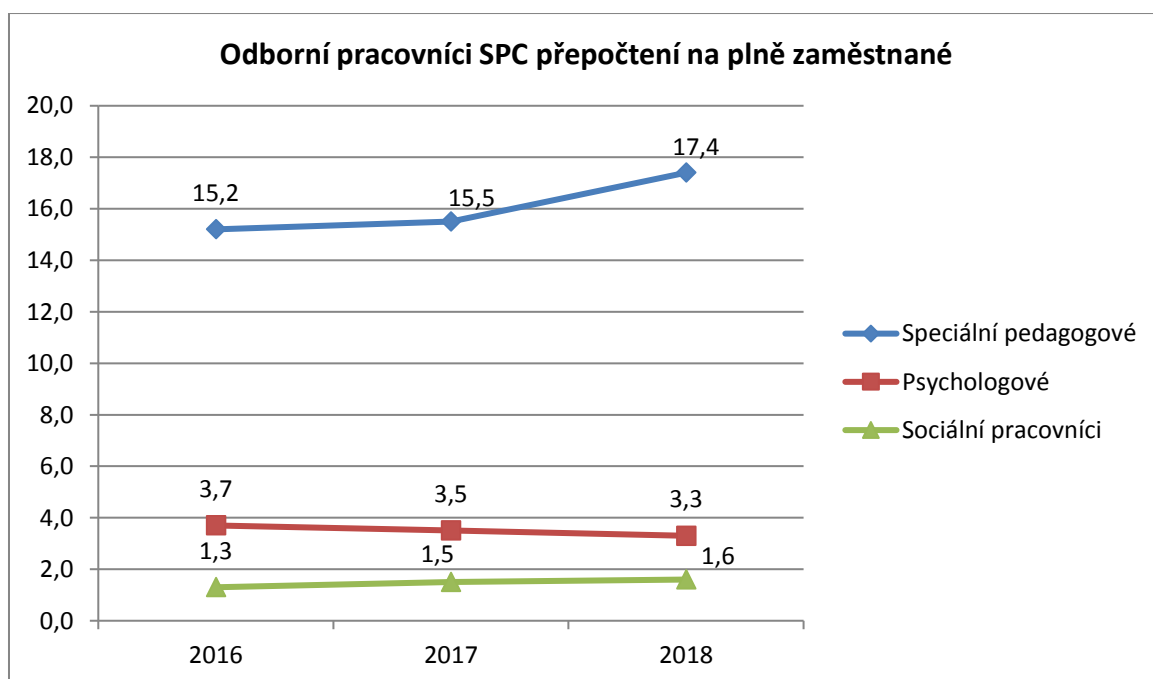
Z23_PPP_VI. Klienti, kterým bylo vydáno v min. školním roce doporučení k úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání pro žáky se SVP

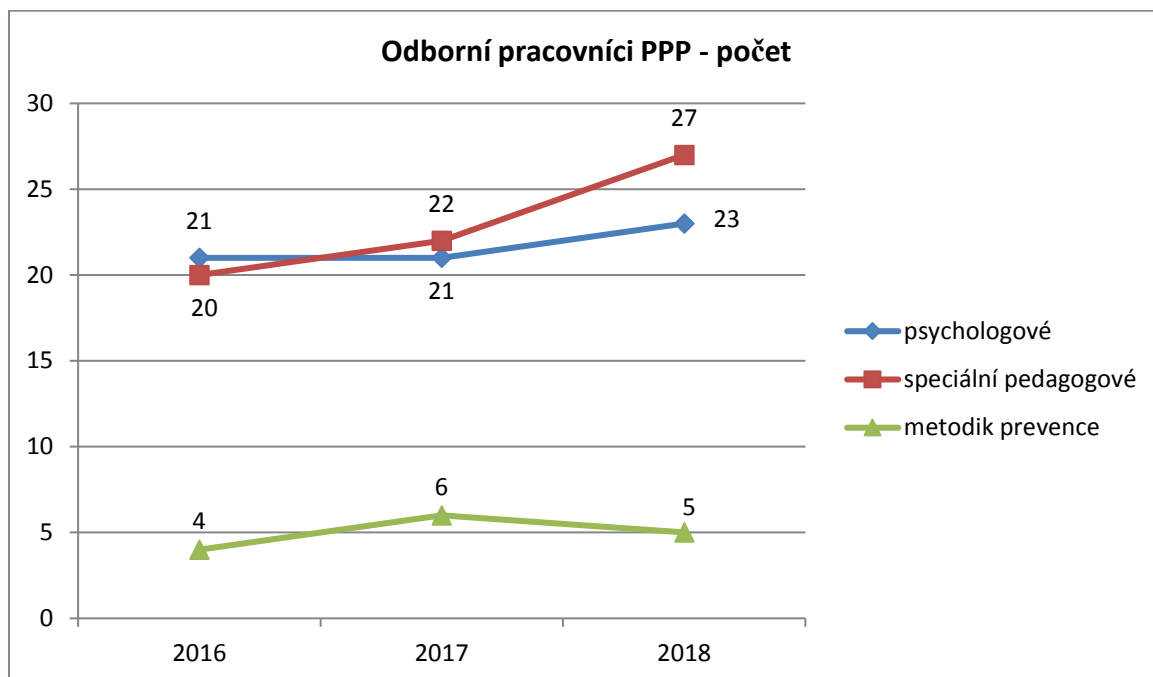
U pedagogicko-psychologických poraden je patrný významný nárůst ve vydávání doporučení k ukončení vzdělávání na SŠ a to zejména mezi lety 2017 a 2018, kde došlo k významnému meziročnímu nárůstu doporučení z důvodu úpravy legislativy o 97, což je nárůst o více než 50 %. Doporučení k ukončováním vzdělávání se týkají téměř výhradně maturitních zkoušek. V případě vydávání doporučení k přijímání ke vzdělávání na SŠ lze pozorovat setrvalý stav, což bylo způsobeno legislativní úpravou a ujednáním formy vydávání PUP k maturitní zkoušce a formuláře k úpravám přijímacích zkoušek v roce 2018.

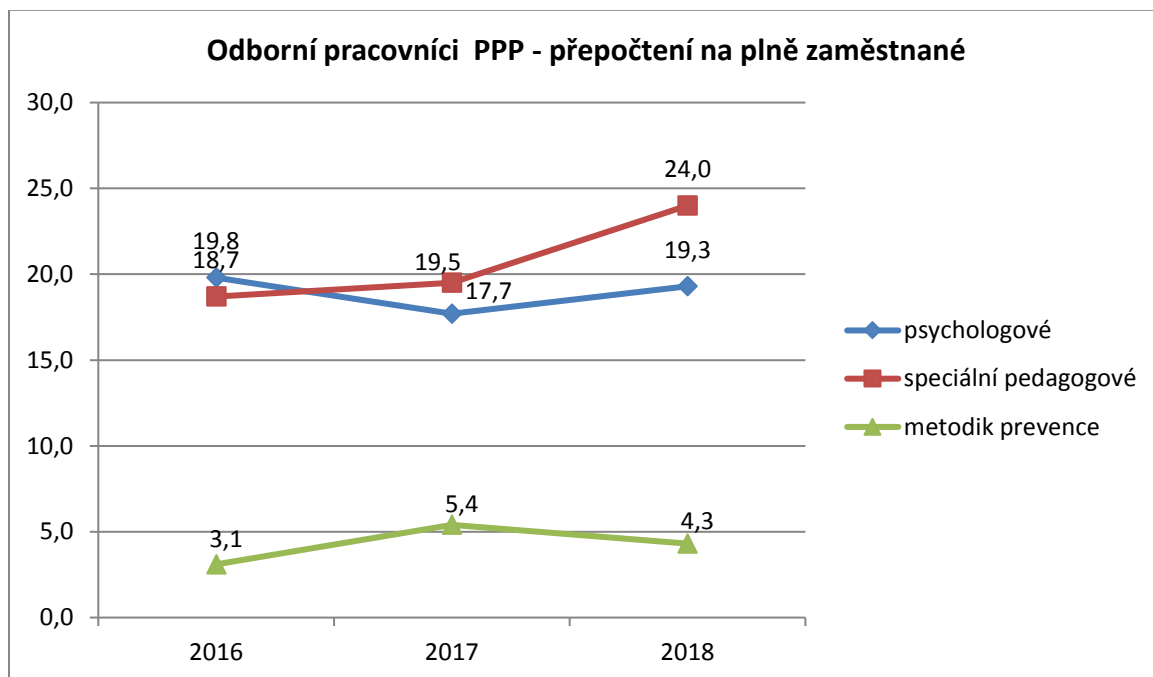
I když je u speciálních pedagogických center patrný meziroční nárůst či pokles u jednotlivých pozic, při započtení úvazků (obzvláště u sociálních pracovníků se vyskytuje úvazek cca poloviční) a jejich přepočtení na plné zjišťujeme v průběhu tří let setrvalý stav u pozic psychologové a sociální pracovníci a mírný nárůst u pozice speciální pedagogové, viz tabulka níže.

Z23_PPP_I .Odborní pracovníci

Výše uvedená tabulka na první pohled ilustruje mírný nárůst počtu zejména speciálních pedagogů a psychologů. Nicméně ani v případě pedagogicko-psychologických poraden pracovníci také vždy nemají plný úvazek, níže tedy uvádíme stav přepočtený na plné úvazky. V průběhu tří let zjišťujeme mírný nárůst počtu speciálních pedagogů, nepatrný nárůst psychologů a pokles metodiků prevence viz tabulka níže.

2.2 Data z dotazníkového šetření na MŠ a ZŠ po ukončení projektů Šablony I.

V následující tabulce jsou obsaženy výsledky pro předemné charakteristiky společného vzdělávání tak, jak jsou nahlíženy z pohledu jednotlivých škol. Protože posuzování proběhlo na škále od 1 do 4 (viz Úvod), je střední hodnotou průměru na škále číslo 2,5 s tím, že rozdíly v průměrném hodnocení jsou spíše orientační a nemají statisticky významný charakter. Z obecného pohledu pak průměrné výsledky pod touto hodnotou 2,5 jsou tedy více či méně podprůměrné, nad touto hodnotou naopak. Výsledky lze také vztáhnout k průměru v rámci ČR a případně i k jednotlivým ORP v rámci Pardubického kraje. Zde je ale v případě MŠ potřeba počítat s tím, že procento vyplněných dotazníků v ORP Přelouč je relativně nízké na to, aby bylo možné z výsledků usuzovat na celé území příslušného ORP. Pro potřebu porovnání výsledků jednotlivých ORP jsou vytvořeny přehledné tabulky, které jsou však z kapacitních důvodů umístěny v Příloze (Tabulka č. 1 a 2).

PODPORA INKLUZIVNÍHO / SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V MŠ

(data k 8. 4. 2019)

Položka	Průměrné hodnocení aktuálního stavu	
	v rámci kraje	v rámci ČR
9. Škola podporuje bezproblémový přechod všech dětí bez rozdílu na základní školy	3,28	3,33
3. Škola umí komunikovat s dětmi, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,23	3,28
19. Škola učí všechny děti uvědomovat si práva a povinnosti (vína, trest, spravedlnost, Úmluva o právech dítěte apod.)	3,17	3,22
17. Škola klade důraz nejen na budování vlastního úspěchu dítěte, ale i na odbourávání bariér mezi lidmi, vede k sounáležitosti s ostatními dětmi a dalšími lidmi apod.	3,11	3,16
10. Pedagogové spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb dětí (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto dětí apod.)	3,09	3,14
14. Učitelé realizují pedagogickou diagnostiku dětí, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o děti	3,02	3,06
18. Učitelé vnímají tvořivým způsobem rozdíly mezi dětmi jako zdroj zkušeností a příležitost k vlastnímu seberozvoji	2,98	3,07
16. Pedagogové využívají v komunikaci s dítětem popisnou slovní zpětnou vazbu, vytvářejí prostor k sebehodnocení dítěte a k rozvoji jeho motivace ke vzdělávání	2,93	3,00
11. Pedagogové školy jsou schopni vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami dětí tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného dítěte	2,91	3,00

4. Škola umožňuje pedagogům navázat vztahy s místními a regionálními školami různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.)	2,81	2,81
5. Vedení školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného učení pedagogických pracovníků; pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru aj.)	2,81	2,89
1. Škola dokáže přijmout ke vzdělávání všechny děti bez rozdílu (včetně dětí s odlišným kulturním prostředím, sociálním znevýhodněním, cizince, děti se SVP apod.)	2,75	2,88
6. Škola upravuje organizaci a průběh vzdělávání v souladu s potřebami dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	2,72	2,78
12. Pedagogové umí spolupracovat ve výuce s dalšími pedagogickými (asistent pedagoga, další pedagog) i nepedagogickými pracovníky (tlumočník do českého znakového jazyka, osobní asistent)	2,69	2,73
7. Škola má vytvořený systém podpory pro děti se SVP (je vybavena kompenzačními/speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga atd.)	2,36	2,48
8. Pedagogové umí využívat speciální pomůcky i kompenzační pomůcky	2,32	2,45
13. Škola zajišťuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů dítěte	2,13	2,24
2. Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy)	1,80	1,89
15. Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,33	1,43

Z této tabulky vyplývá, že výsledky v Pardubickém kraji korespondují s průměrnými výsledky v rámci ČR – jsou na úrovni průměru ČR nebo lehce pod ním. Obecně nízkého hodnocení vůči střední hodnotě na škále se dostává položkám v oblasti poskytování výuky českého jazyka pro cizince (1,33) a bezbariérovosti škol (1,8). Naopak obecně vysokého hodnocení vůči střední hodnotě na škále se dostává položce č. 9 v oblasti důrazu nejen na budování vlastního úspěchu dítěte, ale i na odbourávání bariér mezi lidmi, vedení k sounáležitosti s ostatními dětmi a dalšími lidmi apod. (3,11), položce č.3 v oblasti komunikace s dětmi, rodiči i pedagogy a systematického rozvoje školní kultury (3,23) a položce č. 19 v oblasti uvědomění si práv a povinností dětí (3,17).

PODPORA INKLUZIVNÍHO/SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZŠ

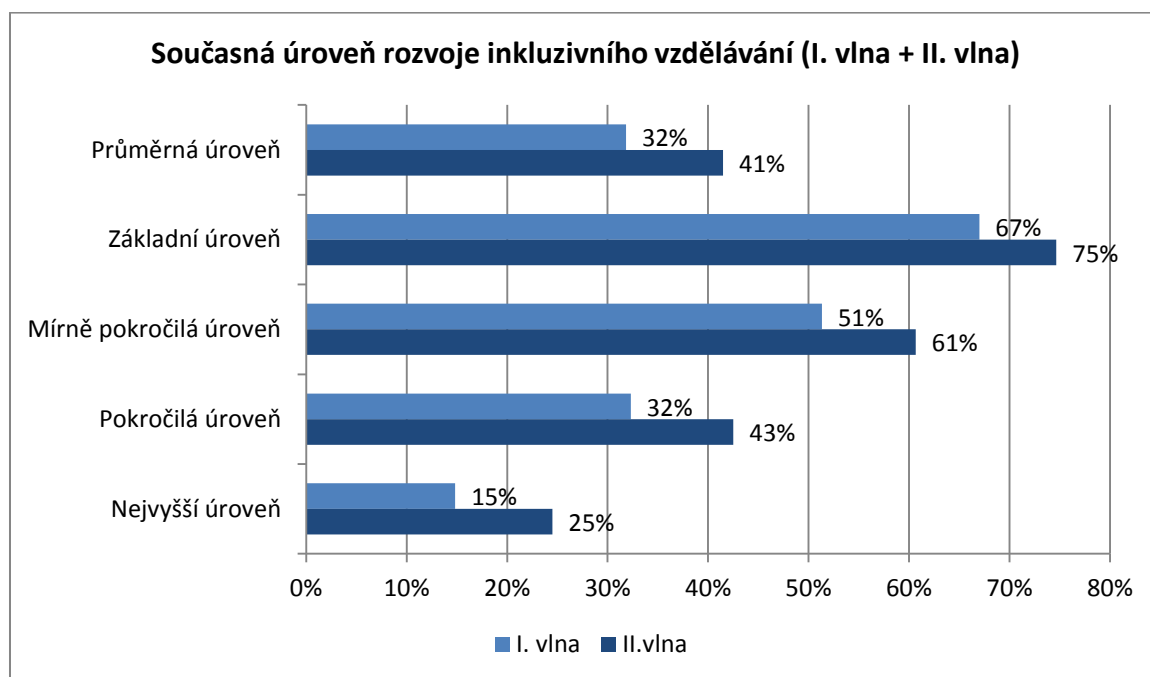
(data k 8. 4. 2019)

Položka	Průměrné hodnocení aktuálního stavu	
	v rámci kraje	v rámci ČR
3. Škola umí komunikovat s žáky, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,18	3,18
10. Vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání žáků apod.)	3,17	3,18
19. Škola učí všechny žáky uvědomovat si práva a povinnosti (vina, trest, spravedlnost, Úmluva o právech dítěte apod.)	3,14	3,16
9. Škola umí připravit všechny žáky na bezproblémový přechod na další stupeň vzdělávání	3,03	3,08
17. Škola klade důraz nejen na budování vlastního úspěchu žáka, ale i na odbourávání bariér mezi lidmi, vede k sounáležitosti se spolužáky a dalšími lidmi apod.	3,01	3,05
5. Vedení školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků; pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru aj.)	2,92	2,99
7. Škola má vytvořený systém podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (je vybavena kompenzačními/ speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga atd.)	2,90	3,01
1. Škola dokáže přijmout ke vzdělávání všechny žáky bez rozdílu (včetně žáků s odlišným kulturním prostředím, sociálním znevýhodněním, cizince, žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) apod.)	2,89	2,96
12. Pedagogové umí spolupracovat ve výuce s dalšími pedagogickými (asistent pedagoga, další pedagog) i nepedagogickými pracovníky (tlumočník do českého znakového jazyka, osobní asistent)	2,86	2,88
11. Pedagogové školy jsou schopni vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami žáků tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného žáka (např. učivo určené nadaným žákům je rozšiřováno a prohlubováno v souladu s jejich předpoklady, tvorba žákovských portfolií apod.)	2,85	2,90
18. Učitelé vnímají tvořivým způsobem rozdíly mezi žáky jako zdroj zkušeností a příležitost k vlastnímu seberozvoji	2,84	2,88
16. Pedagogové využívají v komunikaci se žákem popisnou slovní zpětnou vazbu, vytvářejí prostor k sebehodnocení žáka a k rozvoji jeho motivace ke vzdělávání	2,82	2,83
6. Škola upravuje organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (např. poskytuje skupinovou výuku pro nadané žáky, skupiny mohou být tvořeny žáky z různých ročníků, doučování apod.)	2,75	2,81

14. Vyučující realizují pedagogickou diagnostiku žáků, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o žáky	2,75	2,82
4. Škola umožňuje pedagogům navázat vztahy s místními a regionálními školami různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.)	2,72	2,73
8. Pedagogové umí využívat speciální učebnice, pomůcky i kompenzační pomůcky	2,68	2,80
13. Škola zajišťuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů žáka	2,62	2,63
2. Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení učeben a dalších prostorů školy)	1,76	1,87
15. Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,32	1,45

I z této tabulky vyplývá, že výsledky v Pardubickém kraji korespondují s průměrnými výsledky v rámci ČR – jsou na úrovni průměru ČR nebo lehce pod ním. Obecně nízkého hodnocení vůči střední hodnotě na škále se obdobně jako u mateřských škol dostává položkám v oblasti poskytování výuky českého jazyka pro cizince (1,32) a bezbariérovosti škol (1,76). Naopak obecně vysokého hodnocení vůči střední hodnotě na škále se dostává již zmíněné položce č. 10 v oblasti spolupráce vyučujících při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (3,17), která je nad průměrem ČR. A stejně jako u MŠ se dostává vysokého průměrného hodnocení položce č. 3 v oblasti komunikace s dětmi, rodiči i pedagogy a systematického rozvoje školní kultury (3,18) a položce č. 19 v oblasti uvědomění si práv a povinností dětí (3,19).

2.3 Data z dotazníkového šetření na SŠ a VOŠ v rámci P-KAP

Šetření v rámci projektu P-KAP proběhla v letech 2015 a 2018. V případě tohoto zdroje dat byla v rámci analýzy vytvořena níže uvedená tabulka, která obsahuje výsledky za rok 2015 – I. vlna a rok 2018 –

II. vlna. Pro porovnání výsledků z roku 2018 vůči roku 2015 a pro posouzení míry posunu vznikl sloupec Rozdíl, který vypovídá o tom, kolik procent škol zohledňuje dané postupy v roce 2018 vůči roku 2015. Výsledek se znaménkem + tedy znamená, že se zvýšilo procento škol, které uvedené postupy zohledňuje, výsledek se znaménkem - znamená, že se toto procento snížilo.

Aktivita	I. vlna	II. vlna	Rozdíl
Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	92,0 %	90,7 %	-1,3 %
Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků	86,7 %	86,7 %	0,0 %
Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se ŠPZ, která mají žáky v péči	73,3 %	86,7 %	13,3 %
Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia	74,7 %	84,0 %	9,3 %
Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány	72,0 %	78,7 %	6,7 %

Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků	82,7 %	77,3 %	-5,3 %
Vyučující spolupracují při naplňování vzděl. potřeb žáků (např. společnými poradami apod.)	62,7 %	70,7 %	8,0 %
ŠPP metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování spec. vzděl. potřeb žáků	38,7 %	57,3 %	18,7 %
Škola upravuje organizaci vyučování v souladu s potřebami žáků se spec. vzděl. potřebami	45,3 %	56,0 %	10,7 %
Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje s dalšími institucemi	41,3 %	54,7 %	13,3 %
Vedení vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole	41,3 %	53,3 %	12,0 %
Diagnostika žáků, vyhodnocení výsledků a volba formy výuky	41,3 %	48,0 %	6,7 %
Škola při výuce zohledňuje potřeby žáků – cizinců/žáků, jejichž mateřským jazykem není ČJ	46,7 %	48,0 %	1,3 %
Součástí plánu dalšího vzděl. pedagogických prac. školy jsou témata inkluzivního vzdělávání	22,7 %	44,0 %	21,3 %
Škola zajišťuje žákům se spec. vzděl. potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce	29,3 %	37,3 %	8,0 %
Škola organizuje podporu žákům dalšími odborníky/experty	33,3 %	34,7 %	1,3 %
Učivo určené nadaným žákům je rozšiřováno a prohlubováno v souladu s jejich předpoklady	41,3 %	34,7 %	-6,7 %
Škola zajišťuje a využívá asistenta pedagoga	21,3 %	30,7 %	9,3 %
Pro žáky s mimořádným nadáním škola zpracovává individuální vzdělávací plány (IVP)	29,3 %	25,3 %	-4,0 %
Rozvoj nadání nadaných žáků škola podporuje skupinovou výukou	17,3 %	17,3 %	0,0 %
Škola využívá disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče	5,3%	9,3 %	4,0 %

Z tabulky a grafu vyplývají oblasti, ve kterých školy uplatňují aktuálně dané postupy nejčastěji, a těmi jsou:

- Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (91 %)
- Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzděl. potřebami žáků (87 %)
- Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se ŠPZ, která mají žáky v péči (87 %)

S výjimkou poslední položky uplatňují tyto postupy školy podobně jako v roce 2015, v případě položky „Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se ŠPZ, která mají žáky v péči“ došlo k nárůstu o 13 %.

Oblasti, ve kterých školy dané postupy realizují nejméně často, jsou tyto:

- Škola využívá disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče (9 %)
- Rozvoj nadání nadaných žáků škola podporuje skupinovou výukou (17 %)
- Pro žáky s mimořádným nadáním škola zpracovává individuální vzdělávací plány (IVP) (25 %)

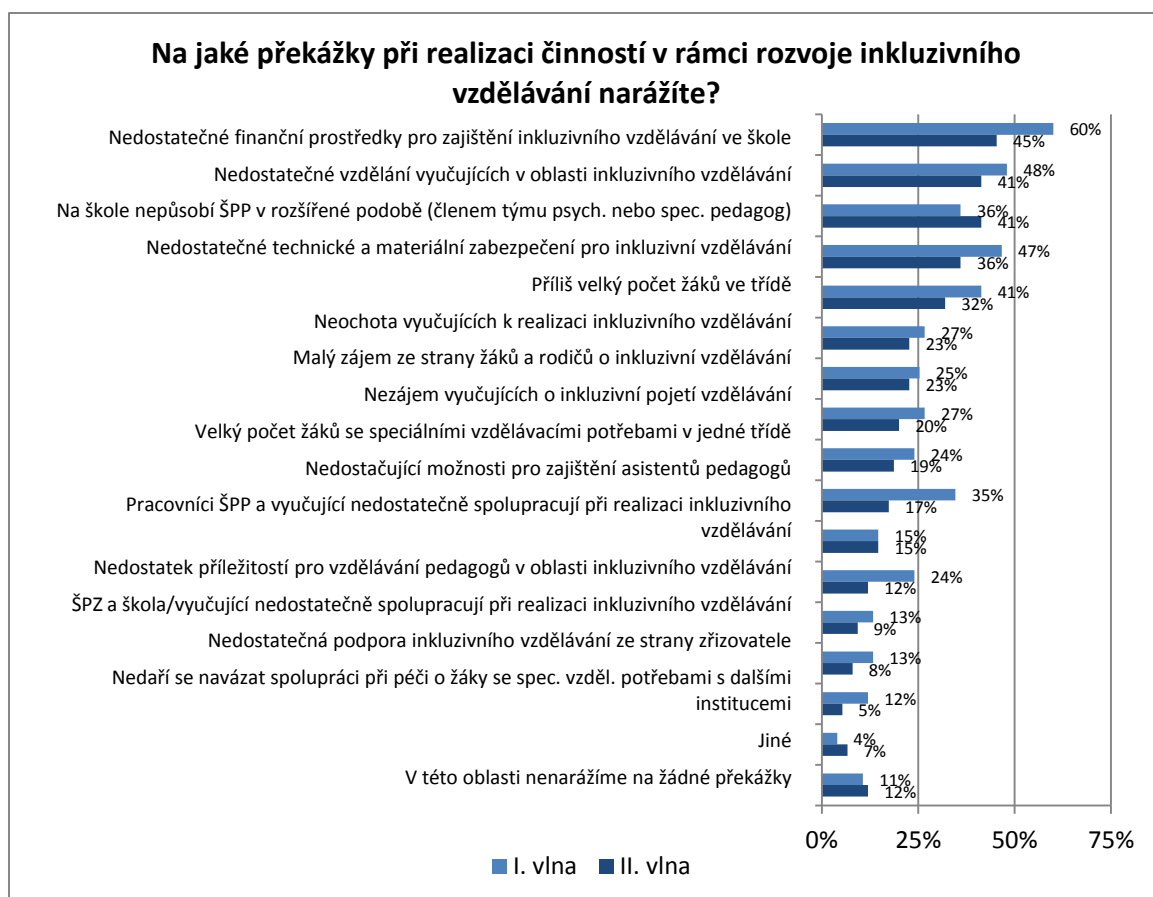
S výjimkou první položky uplatňují tyto postupy školy ještě o něco méně než v roce 2015, v případě položky „Škola využívá disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče“ došlo k nárůstu o 4 %.

K největším pozitivním posunům oproti roku 2015 došlo v těchto oblastech:

- Součástí plánu dalšího vzděl. pedagogických prac. školy jsou témata inkluzivního vzdělávání (21 %)
- ŠPP metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování spec. vzděl. potřeb žáků (19 %)
- Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se ŠPZ, která mají žáky v péči (13 %)
- Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje s dalšími institucemi (13 %)

Z tabulky také vyplývá, že v naprosté většině oblastí došlo k pozitivnímu posunu. K významnému poklesu došlo jen v těchto oblastech:

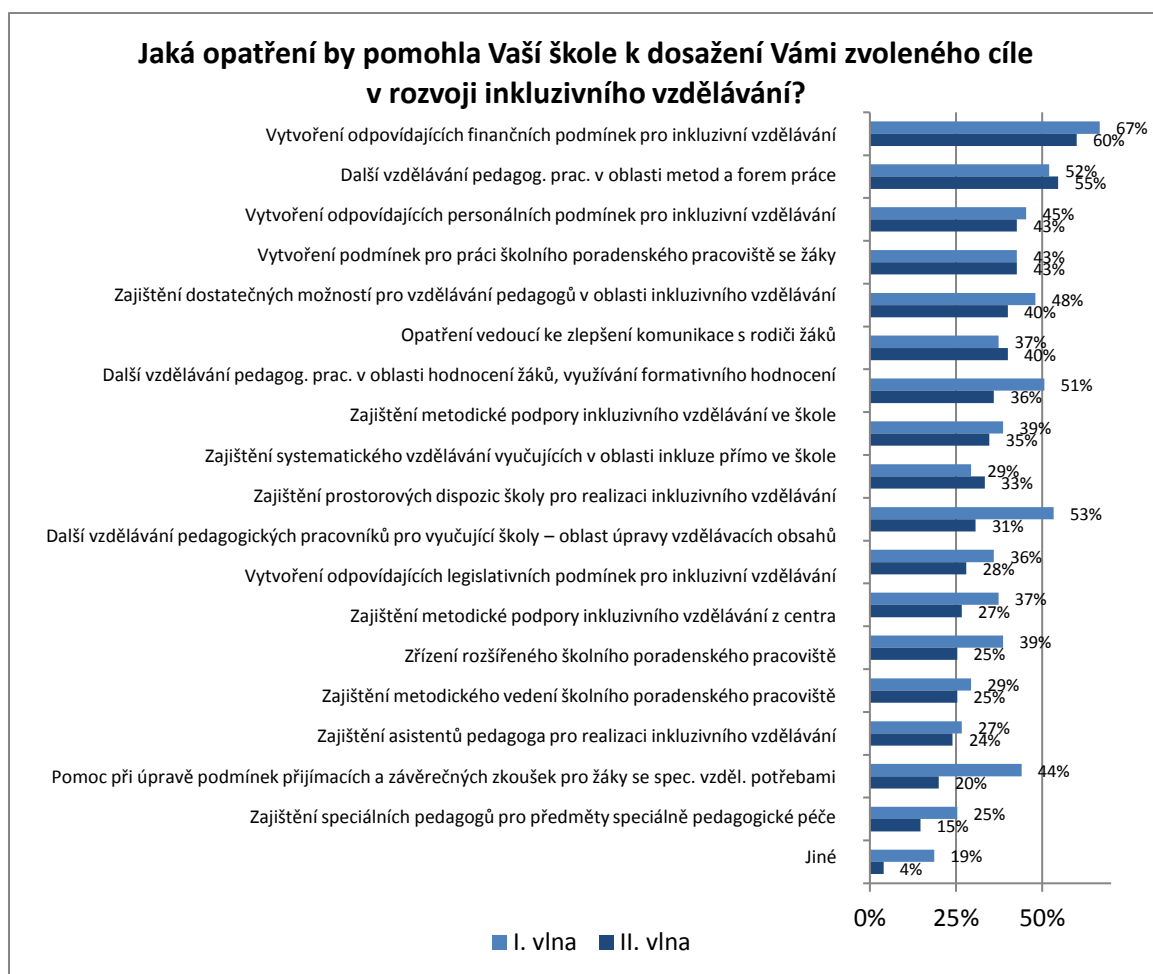
- Učivo určené nadaným žákům je rozšiřováno a prohlubováno v souladu s jejich předpoklady (7 %)
- Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (-5 %)

Z grafu vyplývá, že školám se neustále nedostává dostatek peněz na inkluzivní opatření. V roce 2015 si to myslelo 60 % škol, v roce 2018 sice už „jen“ 45 % škol, ale stále je to téměř polovina. Mezi další překážky patří:

- Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání
- Na škole nepůsobí ŠPP v rozšířené podobě (členem týmu psych. nebo spec. pedagog)

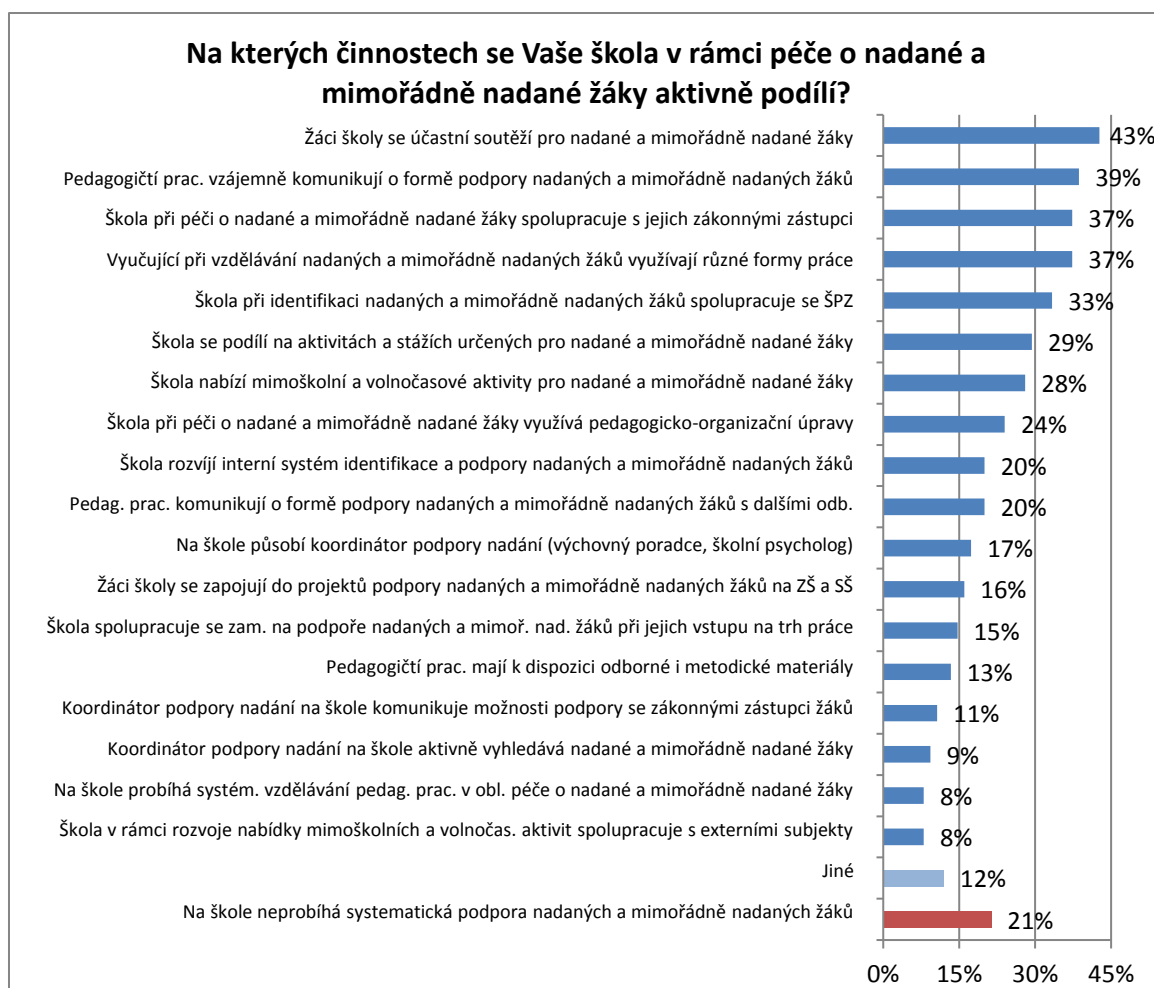
Je alarmující, že v roce 2018 si o 5 % škol více myslí, že problémem je, že na škole nepůsobí ŠPP v rozšířené podobě.

Pokud se týče opatření, které by podpořily inkluzivní vzdělávání, tak nejvíce by školy uvítaly:

- Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání
- Další vzdělávání pedagog. prac. v oblasti metod a forem práce
- Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání

Tak nějak oproti „lidově“ deklarovaným problémům je dobré si všimnout, že zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání je na jednom z posledních míst očekávaných problémů inkluzivního vzdělávání.

Tento graf obsahuje velice alarmující zjištění – více než pětina škol si myslí, že na jejich škole neprobíhá systematická podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků. To vesměs koresponduje s ostatními zjištěními v analytické části – podpora nadaných je na velice nízké úrovni, včetně jejich diagnostiky. Mezi další zajímavé zjištění patří, že jen asi třetina škol při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracuje se ŠPZ. Uvedená čísla dostatečně ilustrují, že identifikace/diagnostika nadaných a práce s nimi je opravdu aktuálním problémem.

2.4 Mapování stavu inkluze na SŠ a VOŠ v rámci projektu P – KAP

Vnímání inkluze pedagogickým sborem

Pojem inkluze je odbornou veřejností vesměs chápán jako vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách společně se žáky intaktními. Na většině škol převládá pozitivní postoj k inkluzi ve vzdělávání v tom smyslu, že každý jedinec má právo na rovnocenný přístup k vzdělání, aniž by však omezoval další účastníky vzdělávacího procesu. Důležitým faktorem je následná uplatnitelnost zařazeného jedince v dané profesi na trhu práce. Mnozí pedagogové upozorňují na stále častěji se vyskytující jev, kdy žáci se speciálními vzdělávacími potřebami či jejich zákonní zástupci zvolí obor podle zájmu žáka a vyžadují uplatňování speciálních metod a pomůcek, aniž by objektivně zvažili schopnosti

a možnosti žáka a také to, zda je zvolený obor vhodným pro budoucí uplatnění v praxi vzhledem k handicapu žáka. I v takových případech je škola nucena zajišťovat žákovi vhodné podmínky a plnou podporu v souladu s doporučením školského poradenského zařízení. Bohužel je nutné konstatovat, že v některých případech je takový žák nucen opakovat ročník či změnit obor. To má za následek demotivaci vyučujících a posílení jejich negativního postoje ke společnému vzdělávání.

Minimum zástupců vedení škol, pedagogů a výchovných poradců je jednoznačně vyhraněno buď jako zastánci inkluze, nebo jako její odpůrci. Většina z nich si je vědoma kladů i negativ inkluze ve vzdělávání a jejích dopadů. Většina škol se shoduje na tom, že legislativní změny v oblasti inkluze ze září 2016 se na přístupu učitelů k žákům významně neprojeví.

Lze definovat dvě hlavní roviny, v nichž pedagogové vnímají přínos inkluze. První rovinou je skutečnost, že žáci se speciálními vzdělávacími potřebami nejsou vyčleňováni z majoritní společnosti. Druhou rovinou je vnímání inkluze z pohledu intaktních žáků, kteří díky ní mají možnost si uvědomit různorodost společnosti a naučit se tak respektovat odlišnost.

Jako negativum inkluze ve vzdělávání bývá nejčastěji uváděn počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami začleněných do třídy. Inkluze je podle pedagogů realizovatelná, pokud je podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vůči intaktním žákům nízký. V opačném případě znamená inkluze pro vyučující problém, komplikaci. V ideálním případě by mělo být dosaženo takového rozložení, aby se vyučující mohl věnovat všem žákům, aniž by jakákoliv skupina byla diskriminovaná v oblasti vzdělávání. Negativně bývá hodnocen i celkový legislativní rámce inkluze. Vedení škol a výchovní poradci si stěžují na nepřípravenost systémových změn před jejich zavedením, na nedostatečnou informovanost pedagogů a vedení škol, nízkou metodickou podporu, nedostatečné finanční a personální zajištění a v neposlední řadě nadměrnou administrativní zátěž, která je s inkluzí spojena. Školy v Pardubickém kraji se potýkají s nedostatkem kvalifikovaných asistentů pedagoga, školních psychologů a školních speciálních pedagogů.

Velmi častým názorem mezi pedagogy středních škol je, že ne pro všechny žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je vhodné vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Je úlohou zákonných zástupců a pracovníků pedagogicko-psychologických poraden důkladně zvážit, zda není vhodnější vzdělávání ve speciálních a praktických školách. Zde vzdělání probíhá v méně početných třídách, žákům se věnují plně kvalifikovaní speciální pedagogové a žáci mají možnost zažít pocit úspěchu ve studiu. Jako nejproblematictější se jeví inkluze žáků s mentálním postižením, sníženým intelektem a s poruchami chování. Právě žáci s poruchami chování častokrát svými vnějšími projevy narušují výuku natolik, že v ní nelze uspokojivě pokračovat a je tak ohrožen vzdělávací proces intaktních žáků. V mnoha případech charakter školy neumožňuje začlenit žáky s vážným postižením, ať už tělesným, nebo mentálním. Důvodem bývá bezpečnost práce a také neuplatnitelnost na trhu práce.

Školská poradenská zařízení a školní poradenská pracoviště

Školy nejčastěji spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami, v mnohem menší míře také se speciálně pedagogickými centry. Spolupráci hodnotí vedení škol a výchovní poradci z 95 % pozitivně. Pracovníci poraden jsou nápomocní školám zejména v oblasti metodické podpory. Vyskytují se však i výhrady vůči školským poradenským zařízením, které spočívají zejména v dlouhých čekacích lhůtách, které jsou zapříčiněny velkou vytížeností pracovníků poraden. Dále by výchovní poradci uvítali sjednocení tiskopisů a postupů jednotlivých poraden napříč kraji ČR. Střední odborné školy a střední odborná učiliště vytýkají nekonkrétnost doporučení z důvodů neznalosti pracovníků poraden problematiky výuky v oblasti středního odborného školství a specifík spojených se závěrečnými zkouškami. Mnohé formuláře odpovídají zaměřením otázek spíše základním školám než středním.

Většina škol má zřízené školní poradenské pracoviště v základní formě. Na školách působí výchovný poradce a metodik primární prevence. Školního psychologa zaměstnává alespoň na částečný úvazek přibližně 9 % středních škol Pardubického kraje, školního speciálního pedagoga přibližně 3 %. Vedení škol upozorňuje na komplikace, které jsou spojené s obsazením pozice školního psychologa. Jedná se o problém nedostatku kvalitních školních psychologů na trhu práce a také o zdroj jejich financování. U školního speciálního pedagoga většina škol prohlašuje, že vzhledem k zařazení nízkého počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na škole tuto pozici není potřeba obsazovat. Přibližně 6 % škol využívá asistenty pedagoga. Spolupráci s nimi většina vyučujících hodnotí pozitivně. Podmínkou bezproblémové spolupráce však je jednoznačné vymezení rolí, pravomocí a kompetencí ve třídě.

Výchovní poradci všech středních škol zapojených do mapování splňovali kvalifikační požadavky stanovené zákonem. Všichni byli rovněž seznámeni s vyhláškou č. 27 a jejich činnost v oblasti společného vzdělávání se řídí platnou legislativou. Spolupráci s výchovným poradcem na všech školách hodnotilo vedení školy i pedagogové pozitivně. Členové pedagogického sboru bývají obvykle seznámeni se seznamem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, s doporučenými metodami vzdělávání, podpůrnými opatřeními a s požadavky na jejich výuku v průběhu přípravného týdne před začátkem školního roku. O novinkách v oblasti inkluze a o nově diagnostikovaných žácích bývají vyučující informováni výchovným poradcem na nejbližší pedagogické radě. Souhrnné informace o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami jsou členům pedagogického sboru k dispozici buď v písemné podobě u výchovného poradce, vedení školy či ve sborovně, nebo v elektronické podobě na školním sdíleném disku s omezeným přístupem. Seznámení s informacemi o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami stvrzují vyučující svým podpisem.

Práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadanými

Vyučující na všech školách v Pardubickém kraji se při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami řídí doporučením z pedagogicko-psychologické poradny. Vedení školy i pedagogický sbor se snaží žákům se speciálními vzdělávacími potřebami vyjít maximálně vstříc. Pokud je potřeba, pořizuje škola vhodné kompenzační pomůcky, učitelé poskytují žákům se SVP individualizovanou pomoc, v případě potřeby upravují výuku a pomáhají vytvářet pozitivní pracovní klima v kolektivu třídy. Pokud je nutná bezbariérová úprava budovy školy, jedná vedení školy o této stavební úpravě se svým zřizovatelem.

Dle vyjádření pedagogů k úpravě vzdělávacích obsahů vzhledem k možnostem žáků dochází pouze v ojedinělých případech a pouze ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Všichni žáci směřují buď k maturitní zkoušce, nebo k závěrečné zkoušce. Vyučující tedy hledají takové cesty, aby je k tomuto cíli zdárně dovedli. Úlevy, které bývají žákům se speciálními vzdělávacími potřebami poskytovány, mají většinou podobu větší časové dotace na vypracování úkolu, akceptace preferované formy ověřování výsledků učení, kopírování materiálů, poskytnutí materiálů v tištěné formě a pracovních listů k dalšímu vypracování apod. U závěrečných zkoušek a maturitních zkoušek, stejně jako u přijímacích zkoušek, se školy řídí doporučením z pedagogicko-psychologické poradny.

V rámci inkluze je důležitá i podpora nadaných žáků. V Pardubickém kraji bylo v první vlně mapování identifikováno pouze malé procento nadaných žáků diagnostikovaných poradnou. Zejména na školách gymnaziálního typu se však vyskytují „nadaní“, talentovaní či šikovní žáci. Těm se vyučující věnují zejména přípravou na různé vědomostní soutěže a olympiády a jsou jim nápomocni v rámci středoškolské odborné činnosti, kdy jim rovněž pomáhají zajistit spolupráci s vysokými školami či specializovanými pracovišti. Na většině škol však zaznělo konstatování, že vyučující nemají dostatečnou kapacitu se nadaným žákům věnovat v takové míře, aby mohli uspokojivě rozvíjet jejich potenciál.

Při hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vycházejí vyučující z doporučení pedagogicko-psychologické poradny. Převažující formou hodnocení je klasifikace, místy doprovázena slovním hodnocením. Formativní hodnocení využívá velmi malé množství vyučujících.

Doporučení v oblasti inkluze ve vzdělávání

Každá škola, která se zúčastnila mapování stavu inkluzivního vzdělávání, obdržela doporučení, možnosti zlepšení v oblasti inkluze. Tato doporučení se lišila v závislosti na subjektu, kterému byla adresována. Jedná se o zřizovatele školy, vedení školy, pedagogické pracovníky školy a pracovníky školských poradenských zařízení. Níže je uveden výčet nejčastějších doporučení jednotlivým subjektům, které jsou v inkluzi ve vzdělávání zainteresovány.

Doporučení zřizovateli:

Zajistit aktivní metodické vedení, vysvětlit principy společného vzdělávání a podpořit proinkluzivní řízení a chování školy

Spolupracovat se školou při zajišťování kompenzačních pomůcek

Podpořit školy při stavebních úpravách, aby byla zajištěna bezbariérovost a další nezbytné stavební úpravy školy

Zajistit včasnou distribuci finančních prostředků

Iniciovat aktivnější zapojení pracovníků pedagogicko-psychologických poraden, aby byli více v kontaktu se školami

Seznámit pracovníky ŠPZ s podmínkami praktického vyučování žáků

Doporučení vedení školy.

Rozšířit školní poradenské pracoviště o pozici školního psychologa a speciálního pedagoga

Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků zejména v oblasti speciální pedagogiky, společného vzdělávání či dalších kurzů zaměřených na práci se žáky s konkrétní diagnózou, zajistit metodickou podporu

Finančně motivovat vyučující k individuálnímu přístupu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (ve spolupráci se zřizovatelem školy)

Informovat rodiče o nárocích oboru a nebezpečích vyplývajících z nevhodné volby oboru

Pokusit se intenzivněji spolupracovat s rodiči žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, především v oblasti podpory domácích činností studujících, domácí přípravy žáků

Doporučení pedagogickým pracovníkům školy:

Plně respektovat doporučení z pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Využívat formativní hodnocení výsledků vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Aktivněji se zajímat o problematiku společného vzdělávání a zvyšovat svoje profesní kompetence v této oblasti

Více vysvětlovat žákům se speciálními vzdělávacími potřebami výhody spočívající ve využívání podpůrných opatření a zdůraznit, že jejich využívání nemá dopad na jejich sociální postavení v kolektivu

Více informovat intaktní žáky o handicapech konkrétních spolužáků ve vztahu k vhodnému chování a respektu

Vytvářet a využívat portfolio žáka a jeho prací

Doporučení vedení a pracovníkům školských poradenských zařízení:

Postupovat uvážlivě při stanovování diagnóz, zejména diagnózy poruchy chování

Realizovat více návštěv ve školách, ve třídách, kde jsou vzděláváni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Seznámit se s problematikou, pravidly a podmínkami závěrečných zkoušek na středních školách

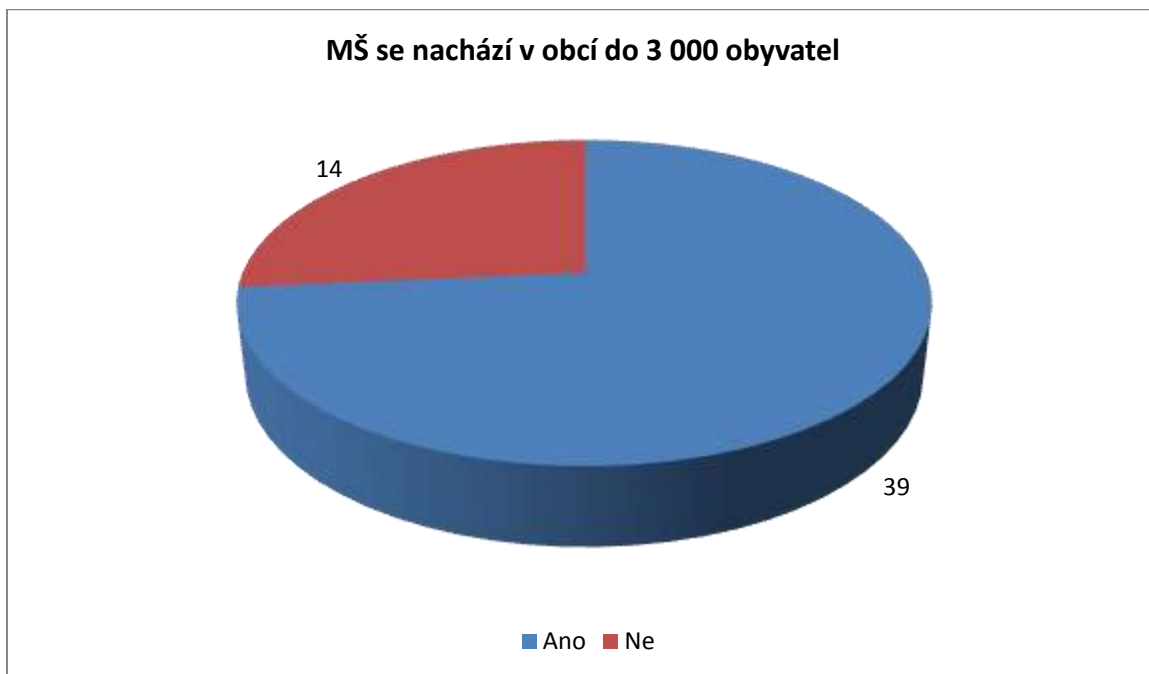
Konzultovat možnosti škol v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

2.5 Vlastní šetření Pardubického kraje ve spolupráci s MAP

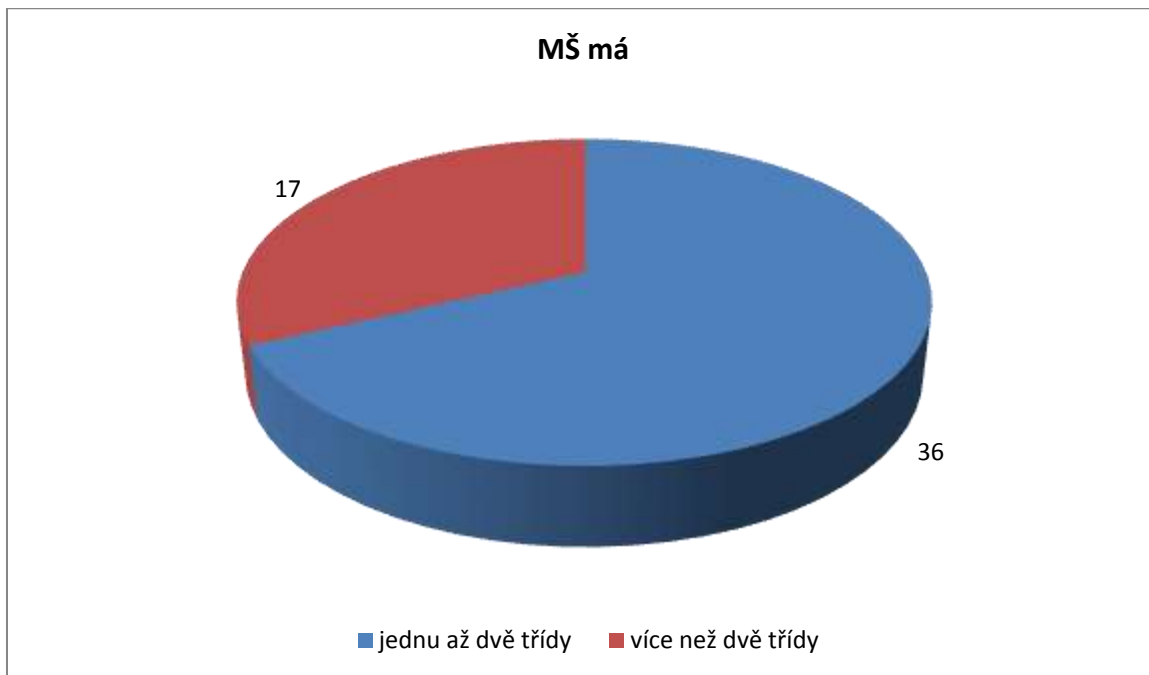
2.5.1 Data z šetření v mateřských školách

Dotazník vyplnilo celkem 53 škol, přičemž ve většině případů se jednalo o MŠ v obci o velikosti do 3 000 obyvatel.

A-2-1

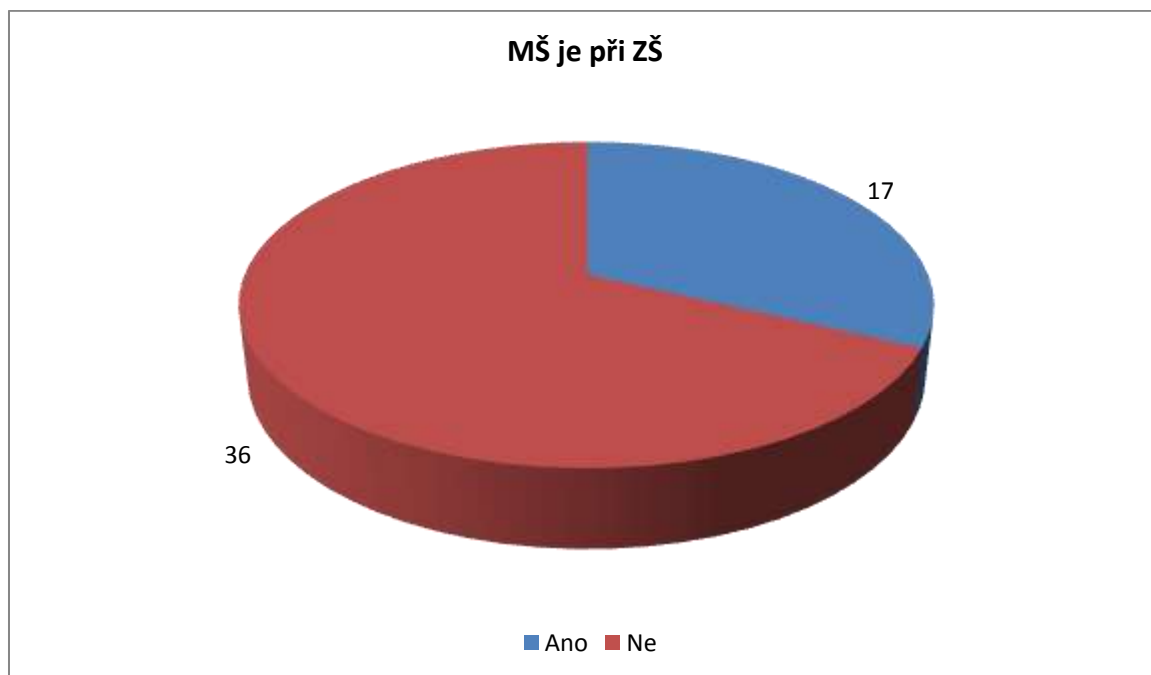

A-2-2

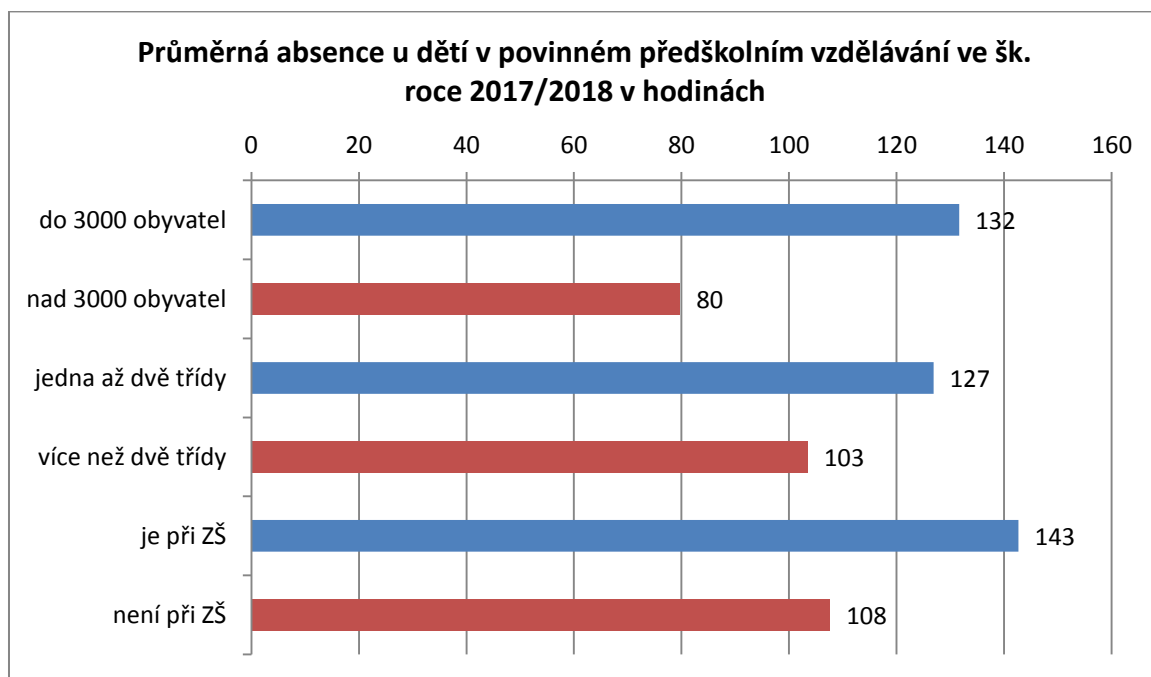
Většina mateřských škol, tj. celkem 36 (68 %), má jen jednu až dvě třídy.

A-2-3

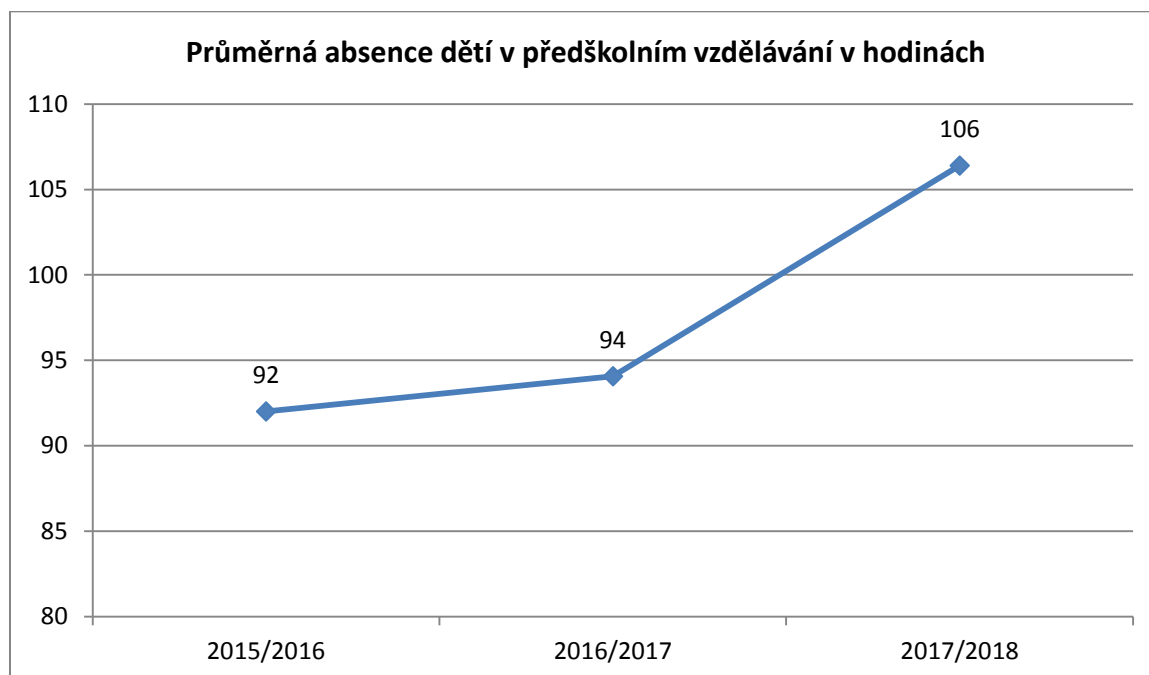
Většina mateřských škol, tj. celkem 36 (68 %), funguje samostatně, jen 17 (32 %) funguje při základní škole.

B-1

V tomto grafu vidíme poměrně zajímavé rozdíly. Pokud bychom školy členili dle velikosti obce, pak u obcí do 3 000 obyvatel je průměrná absence výrazně vyšší (132 hodin) oproti MŠ v obcích nad 3 000 obyvatel (80 hodin). Menší rozdíly jsou v členění dle působení při ZŠ. MŠ, které působí samostatně, mají nižší průměrnou absenci u dětí (108 hodin) oproti těm, které působí zároveň při ZŠ (143 hodin). Nejmenší rozdíly jsou v členění dle počtu tříd v mateřské škole. Ty, které mají do dvou tříd,

dosahují větší průměrné absence na dítě (127 hodin) oproti MŠ s větším počtem tříd, kde je průměrná absence na dítě 103 hodin.

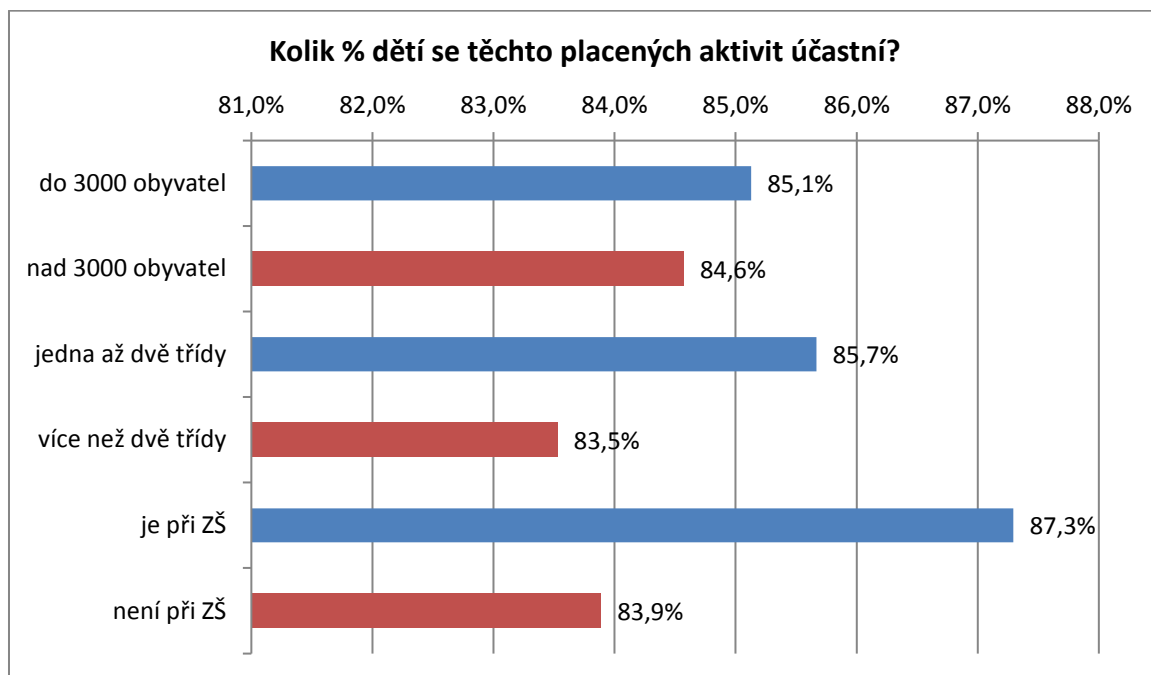

Pokud bychom vycházeli z údajů škol, které vyplnily absence dětí i za jednotlivé školní roky, uvidíme, že absence má obzvláště ve školním roce 2017/2018 narůstající tendenci na průměrných 106 hodin

Průměrná nákladovost vzdělávání v MŠ v členění dle velikosti obyvatel v obci nebo podle počtu tříd v MŠ neukazuje na velké rozdíly a pohybuje se v rozmezí 2 535,- Kč až 2 703,- Kč na dítě a rok, viz Graf č. 1 v Příloze. Ovšem při členění dle současného působení při ZŠ je už situace o něco zajímavější a ukazuje, že samostatně působící MŠ mají výrazně větší průměrnou nákladovost (2 839,- Kč na dítě/rok) než ty, které působí při ZŠ (2 162,- Kč na dítě/rok). Vysvětlení lze pravděpodobně hledat v možnosti sdílení některých nákladů se ZŠ.

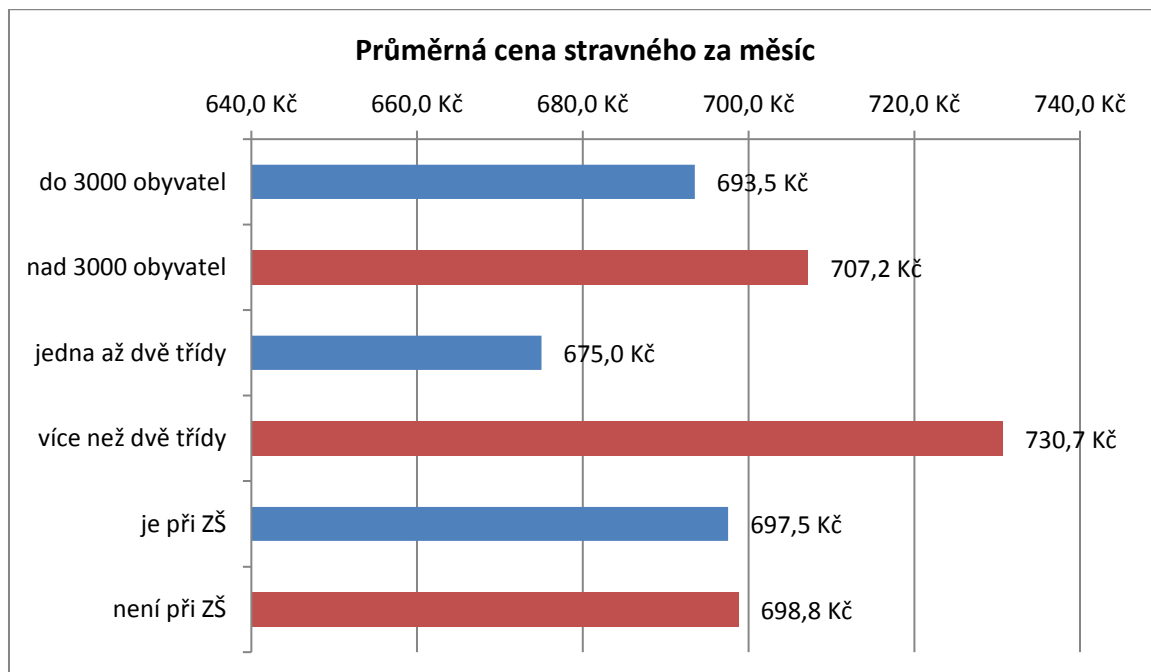
Z grafu č. 2 v Příloze lze vyčíst výrazně vyšší náklady na další placené aktivity u dětí starší pěti let než u těch mladších, a to zejména v případě kritéria počtu tříd a velikosti obce. V případě MŠ s více než dvěma třídami je průměrná nákladovost u dětí starších 5 let prakticky dvojnásobná – 2 253,- Kč oproti 1 112,- Kč u dětí starších 3–5 let. Podobná je situace u starších dětí v obcích nad 3 000 obyvatel, kde je průměrná nákladovost dalších placených aktivit výrazně vyšší (2 099,- Kč na dítě/rok) než u těch mladších (1 153,- Kč na dítě/rok).

B-4-3

Nejvíce se placených aktivit účastní děti v mateřských školách fungujících při ZŠ (87,3 %), nejméně pak v mateřských školách, kde mají více jak dvě třídy (83,5 %).

5-1

Průměrná cena stravného je nejvyšší v mateřských školách s více jak dvěma třídami (730,7 Kč), nejnižší pak ve školách s jednou až dvěma třídami (675,- Kč).

2.5.2 Data z šetření na základních školách

Dotazník vyplnilo celkem 53 škol, přičemž ve většině případů se jednalo o ZŠ v obci o velikosti do 3 000 obyvatel.

A-2-1

A-2-3

Menšina základních škol, tj. celkem 12 (28 %), je malotřídní.

A-2-2; A-2-4

Počet úplných a neúplných škol včetně ZŠ s více třídami v ročníku je prakticky totožné.

A-2-5

Bilingvní škola s rozšířenou multikulturní výchovou.

Škola aplikuje prvky Daltonského plánu.

Škola vyučuje anglický jazyk od 2. ročníku - používá prvky Začít spolu.

Jednotřídní ZŠ, čtení - metoda SFUMATO, ind. přístup, název ŠVP "Učíme se hlavou, rukama i srdcem" odpovídá i metodám výuky.

Všeobecné zaměření - od 1. ročníku sportovní zaměření.

Rozšířená výuka jazyků - AJ od 1. ročníku

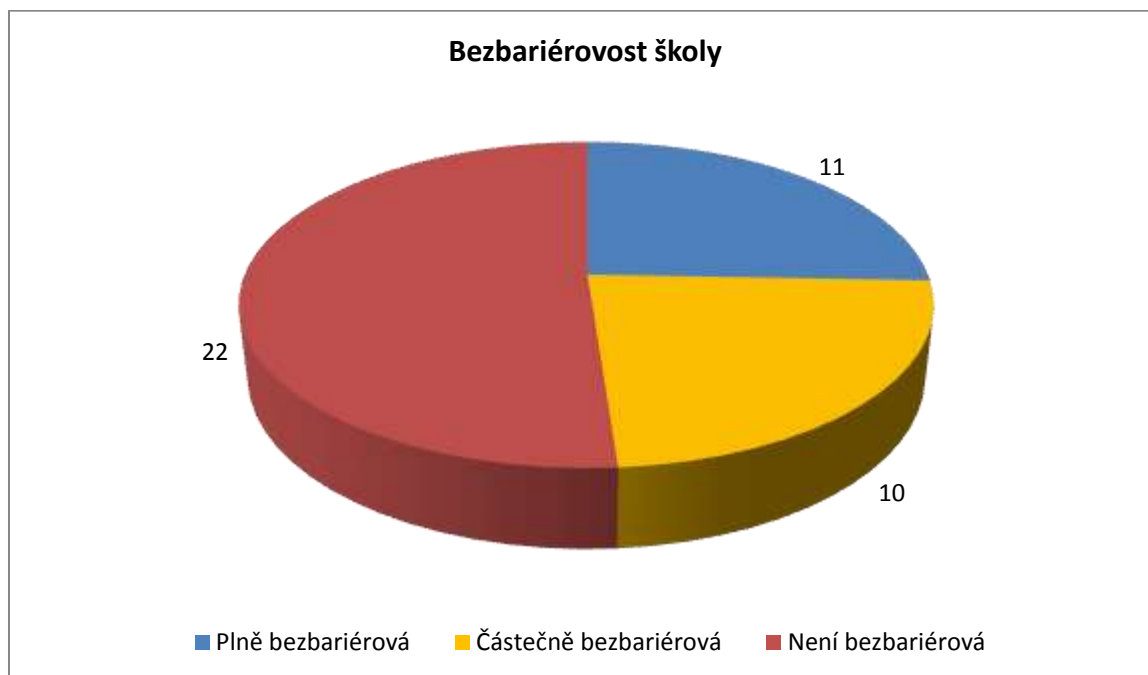
Profilace škol není vysoká, jen asi 15 % škol je nějak profilována. Viz profilace v grafu.

A-2-6

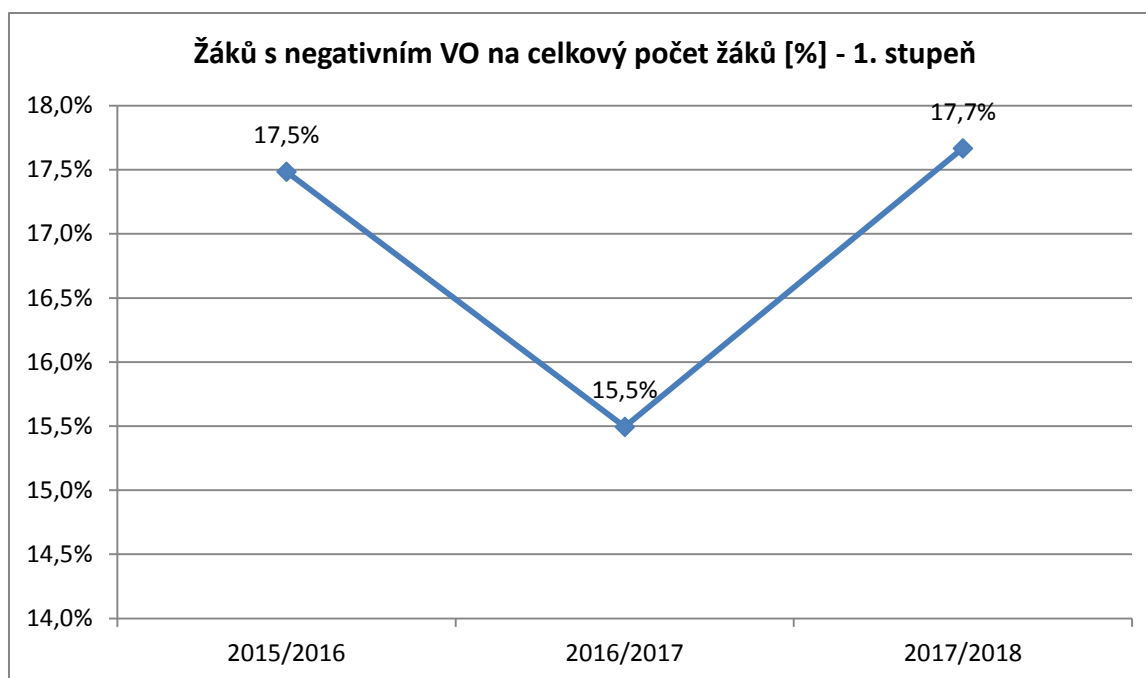
Jen nepatrné množství má jiného než veřejného zřizovatele.

D

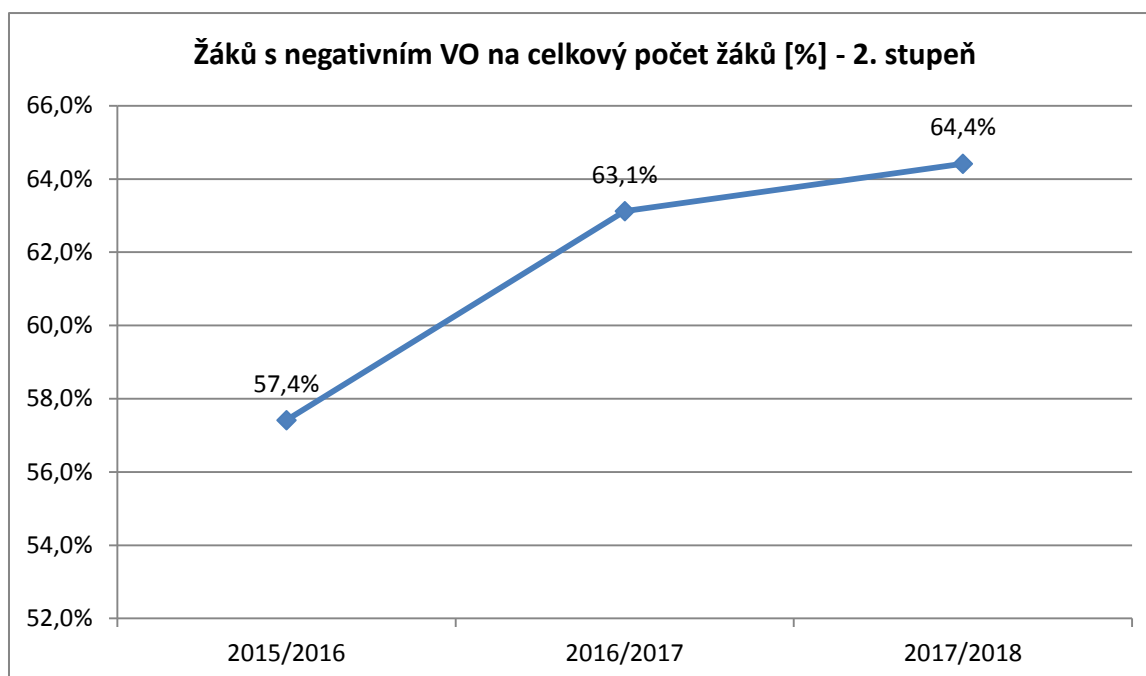
Těsná většina škol není bezbariérová. Zbývající školy (cca polovina) jsou zastoupeny svou plnou nebo částečnou bezbariérovostí téměř stejně.

Žákům na 1. stupni ZŠ, kteří měli nějakou neomluvenou hodinu, meziročně stoupá počet zameškaných hodin – v průměru z 59 hodin ve šk. roce 2015/2016 na cca 65 ve šk. roce 2017/2018. Průměrný počet neomluvených hodin na prvním stupni ZŠ násobně meziročně narostl. Pozitivní je pokles, který však musí potvrdit data z nadcházejících let. Procentuální podíl neomluvených hodin na zameškaných hodinách kopíruje křivku z předchozího grafu. Podrobněji viz Grafy č. 3 – 5 v Příloze tohoto dokumentu.

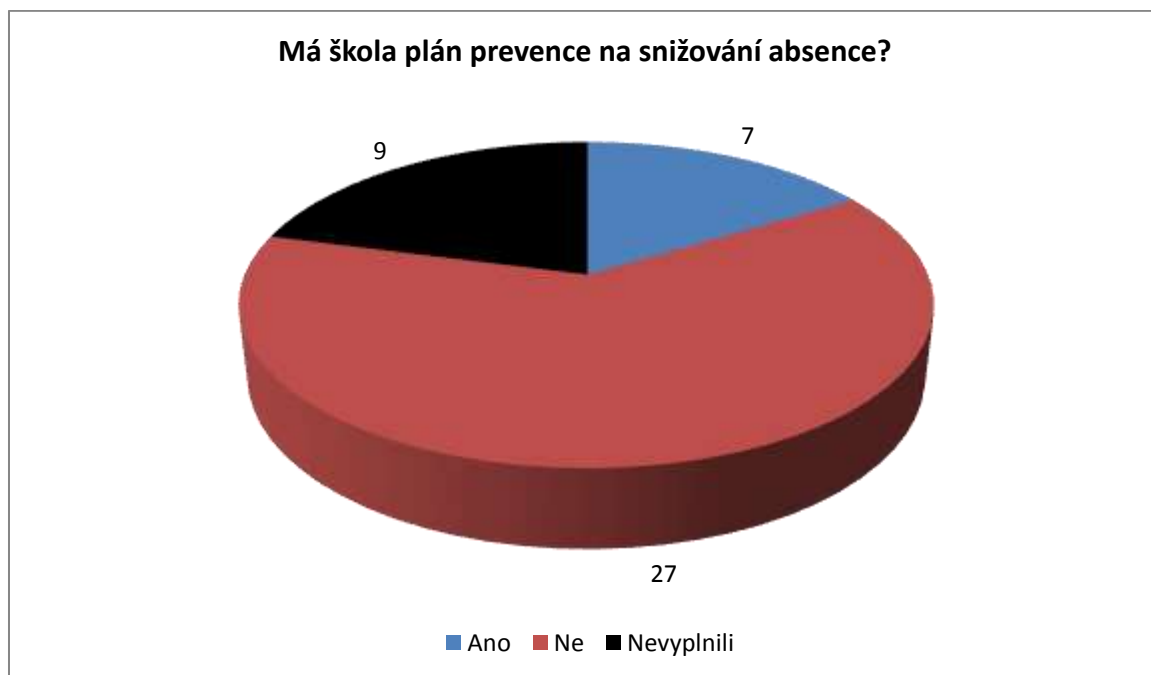
Procento žáků s negativním výchovným opatřením zůstává téměř neměnné.

Na druhém stupni ZŠ můžeme pozorovat nárůst průměrného počtu zameškaných hodin, který však není nikterak dramatický (maximálně o cca 6 %). Ovšem podíl neomluvených hodin na druhém stupni násobně narůstá (mezi školními roky 2015/2016 a 2016/2017), aby se posléze stabilizoval. Podobně je to i s poměrem neomluvených hodin k zameškaným, podrobněji viz Grafy č. 6–8.

Z grafu je patrné, že podíl žáků s negativním výchovným opatřením na druhém stupni je násobně vyšší než na prvním stupni a neustále narůstá... Samotný fakt, že se jedná o více než polovinu žáků, je alarmující.

B-10

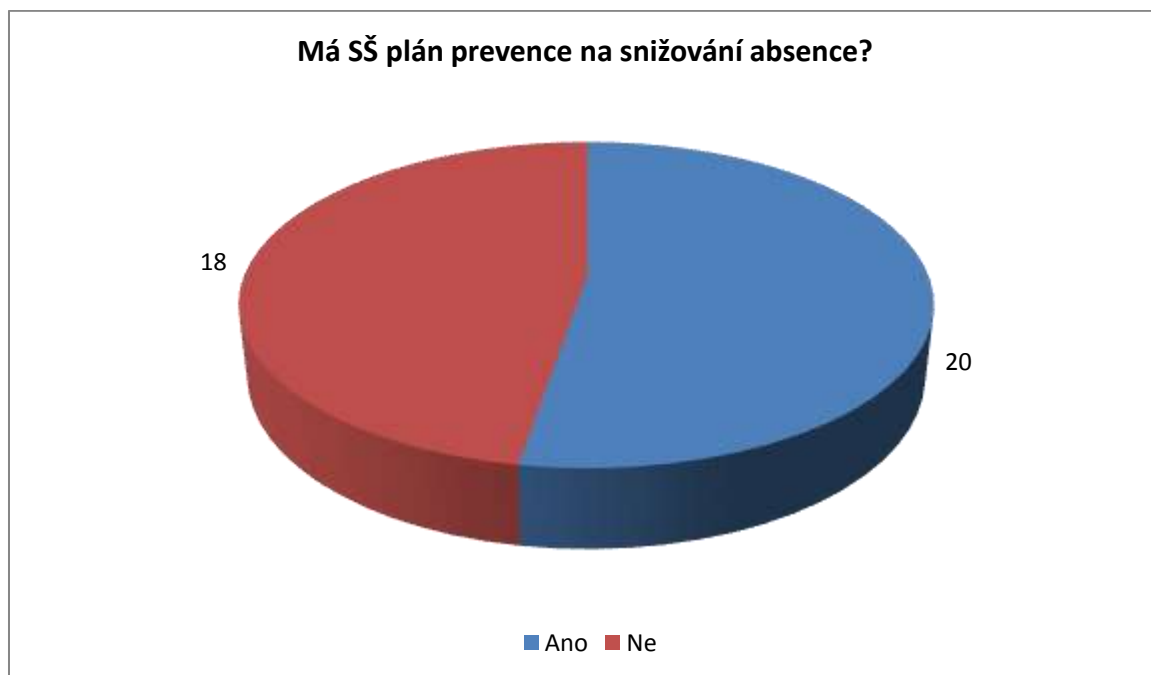
Naprostá většina škol (40 %) se nesnaží snižovat absenci preventivně.

2.5.3 Data z šetření na středních školách

A

Naprostá většina škol se nachází v obcích nad 3 000 obyvatel.

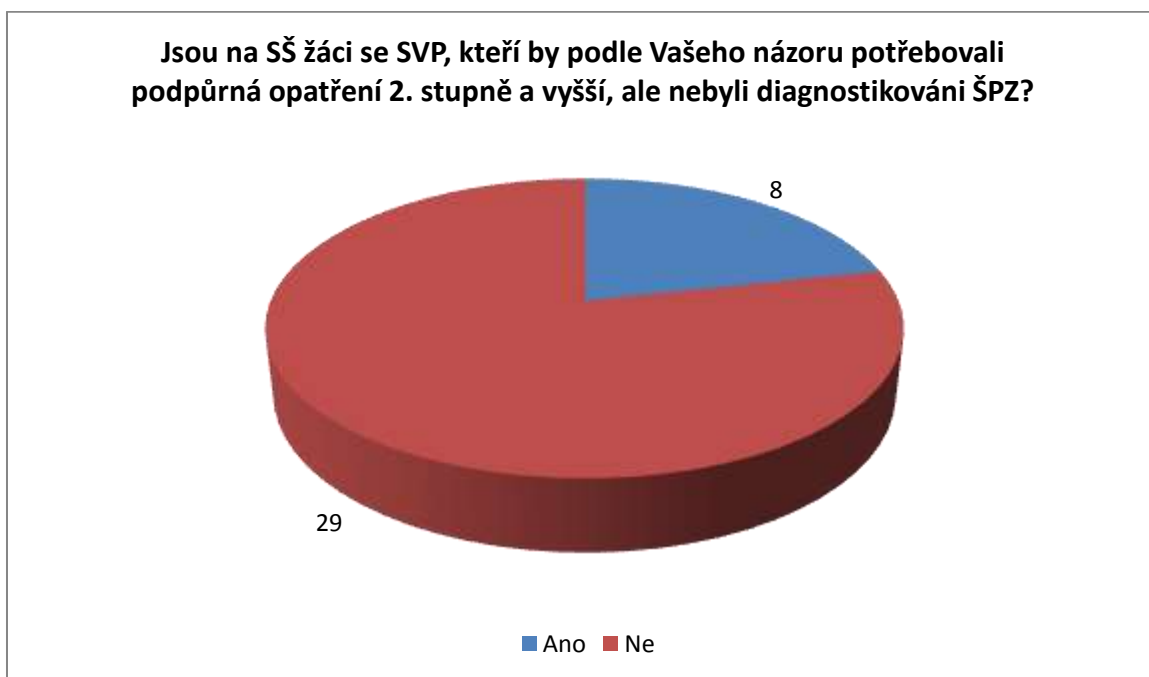
Asi polovina škol má plán snižování absence, ale zároveň **za normální považuje průměrnou hodnotu téměř 72 zameškaných hodin.**

Kvalifikovaný odhad celkových nákladů za pomůcky na žáka za školní rok, které si žák hradí sám, je v průměru 2 896 Kč. Úroveň finanční hladiny peněz, které jsou za školní rok vybírány na další placené aktivity (výlety, vstupné, adaptační kurzy, lyžařský výcvik a další sportovní nebo jiné aktivity) činí v průměru 4 147,- Kč. Stravné pak na měsíc stojí v průměru 607,47 Kč.

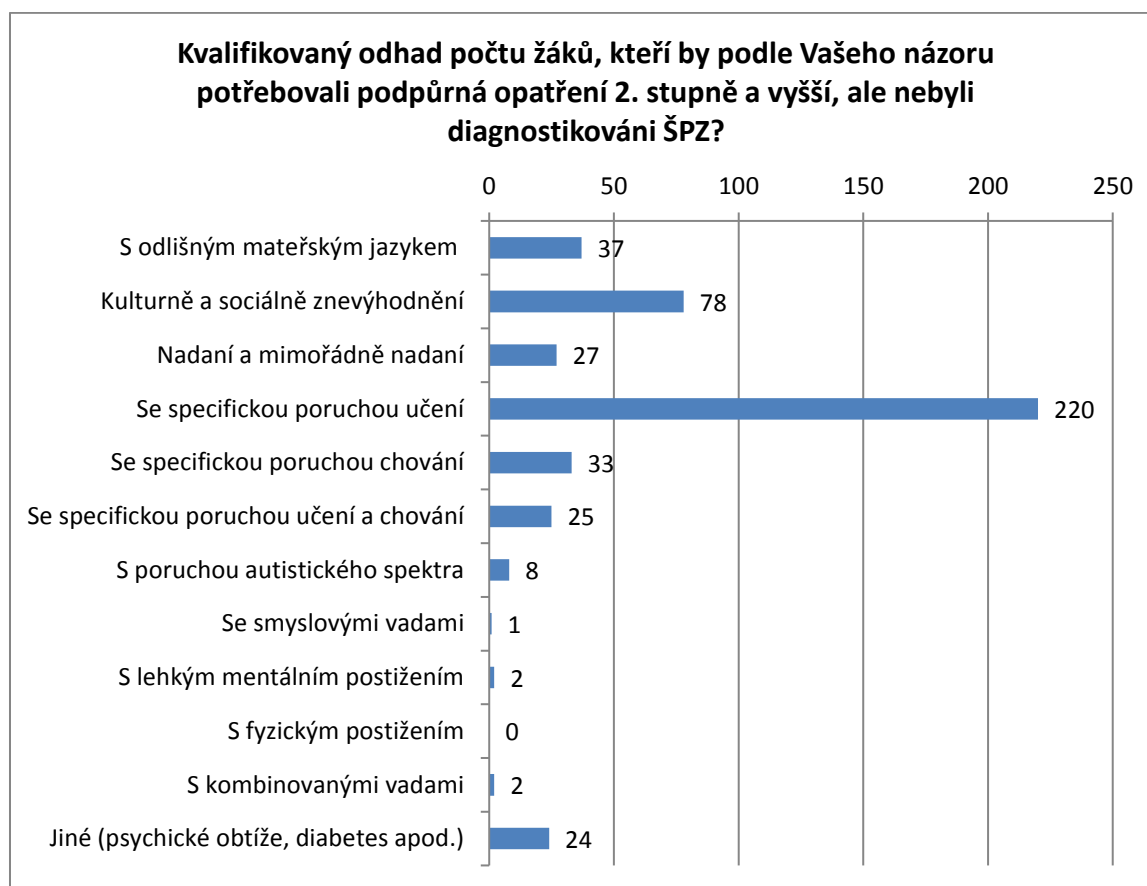

Stále téměř polovina škol není bezbariérová.

F-1

8 SŠ (28 %) ze zúčastněných uvádí, že dle jejich názoru mají v SŠ žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž odhadují potřebu podpůrných opatření 2. a vyššího stupně, přičemž však tyto žáci nebyli diagnostikováni v ŠPZ.

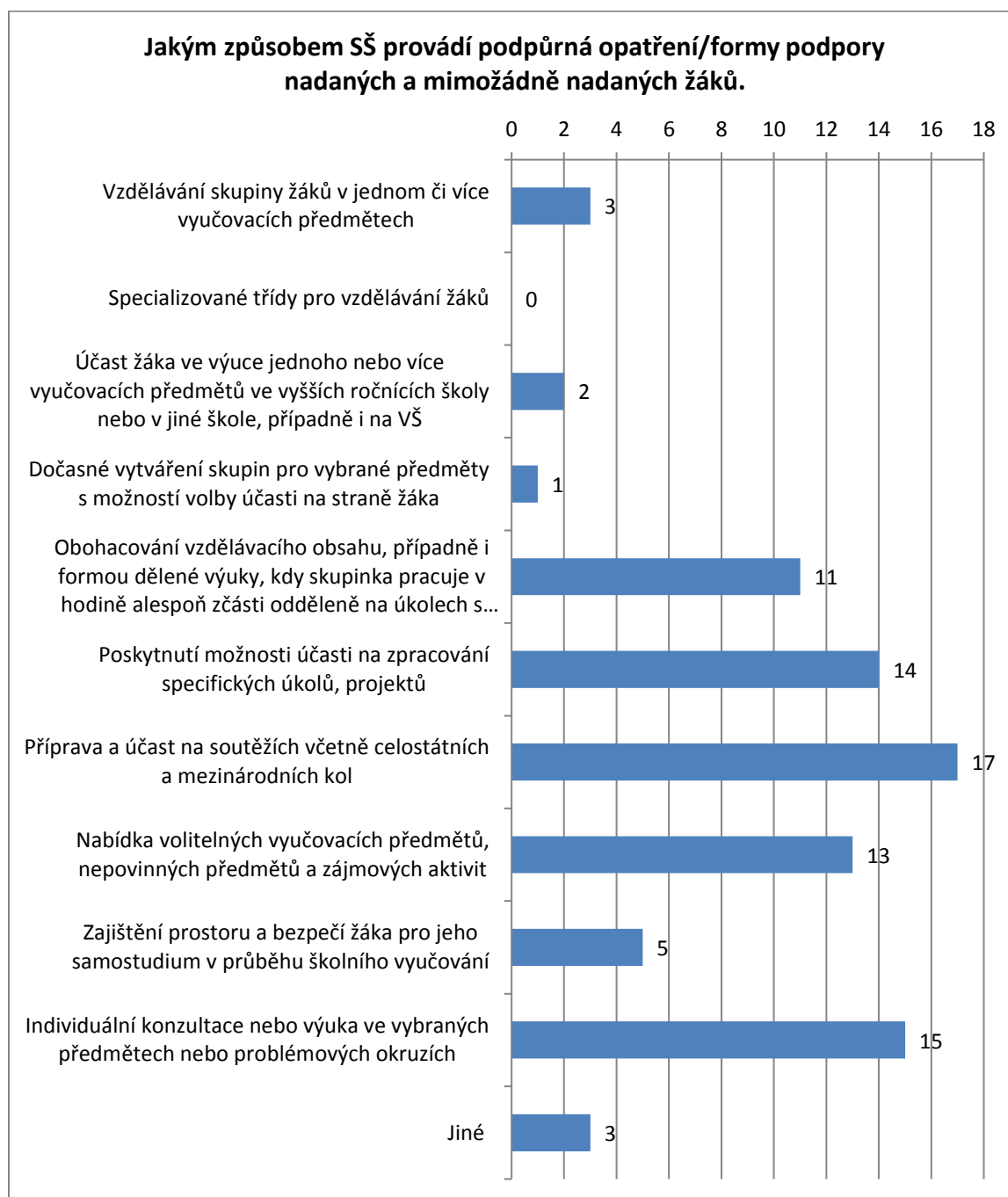

Z výše zmíněných SŠ mezi těmito v ŠPZ nediodnostikovanými žáky s potřebou podpůrných opatření 2. a vyššího stupně odhaduje nejvyšší zastoupení nediodnostikovaných žáků se specifickou poruchou učení (220), kulturně a sociálně znevýhodněných (78), nadaných a mimořádně nadaných (27), s obtížemi jinými, jako jsou například psychické apod. (24) a se specifickou poruchou chování (33). Nejméně často jsou v početním odhadu těchto nediodnostikovaných žáků zmiňováni žáci s fyzickým postižením (0) a se smyslovými vadami (1). Ve srovnání s kvalifikovaným odhadem ze ZŠ je nejvýraznější rozdíl v počtu nediodnostikovaných žáků nadaných a mimořádně nadaných, kde SŠ odhadují čtyřnásobné množství těchto nediodnostikovaných žáků.

F-2

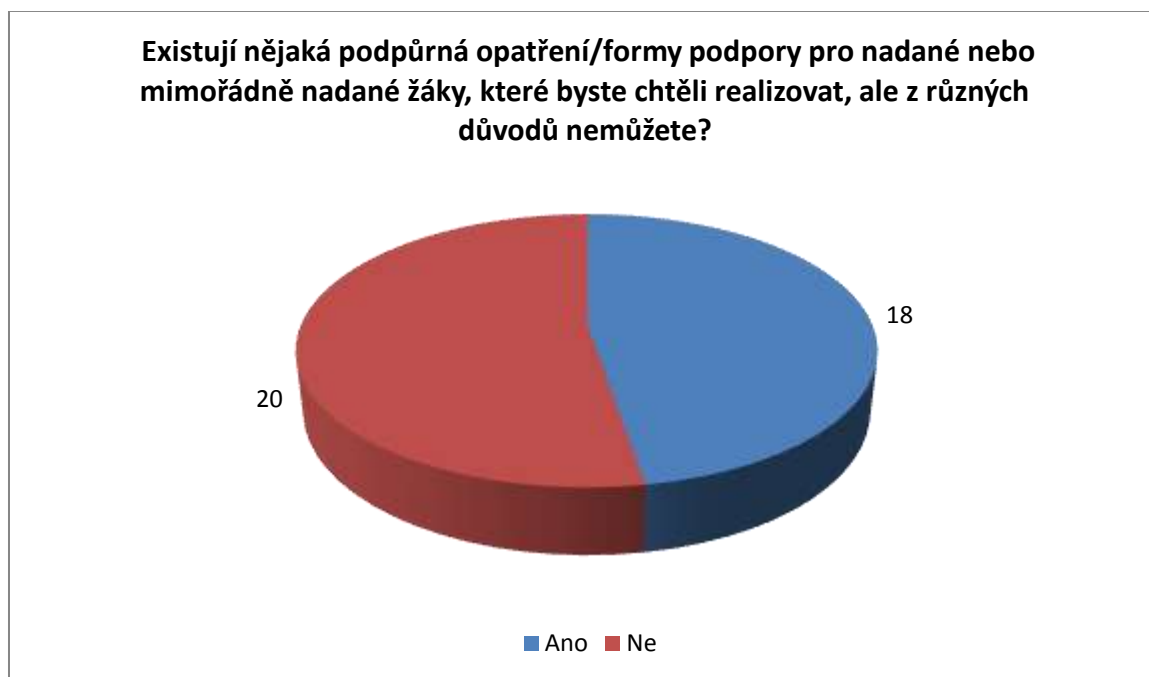
Většina škol se domnívá, že má nadané nebo mimořádně nadané žáky.

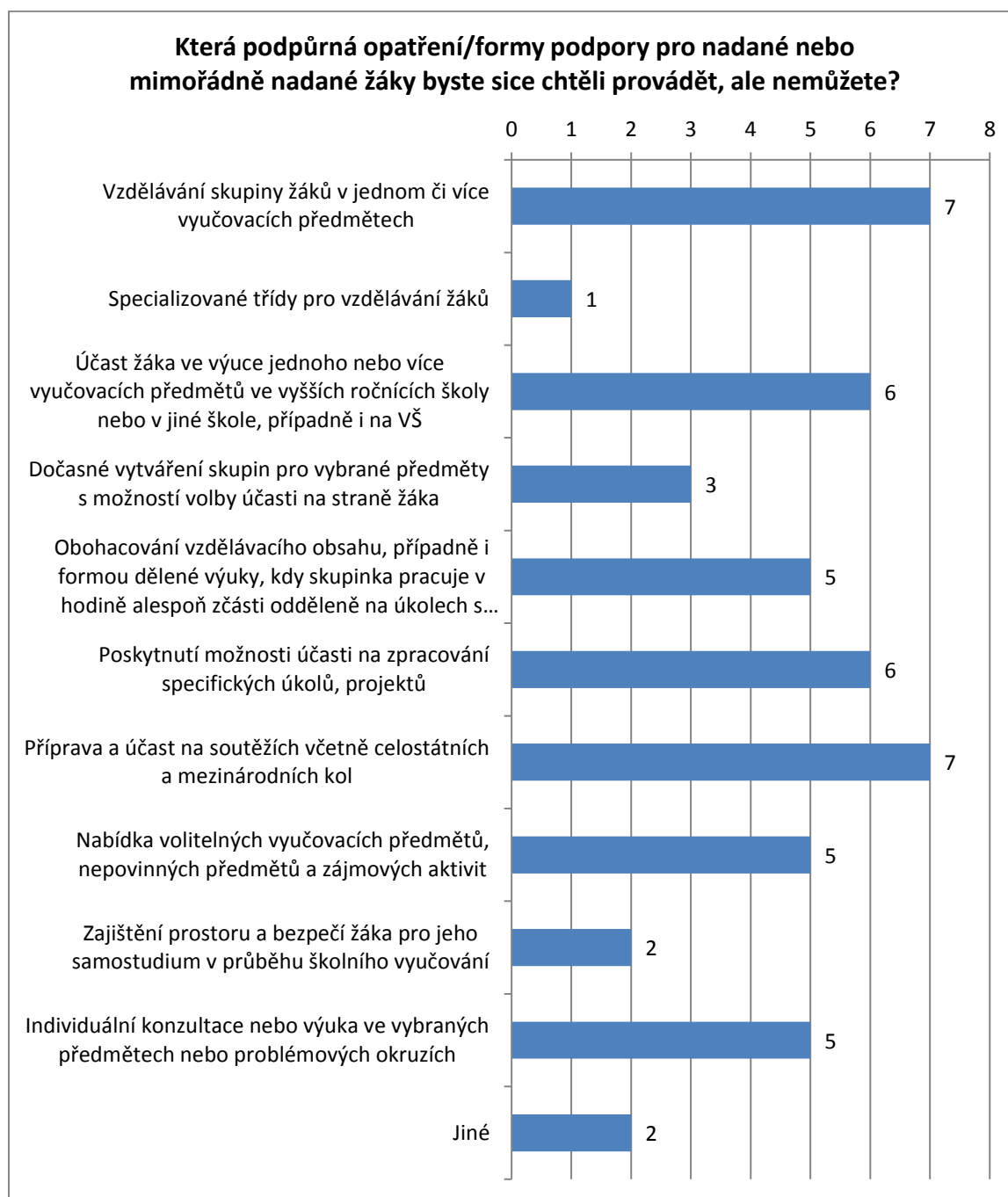
Ze zúčastněných SŠ jich více než polovina uvádí, že mají mezi žáky nadané nebo mimořádně nadané (ať již diagnostikované či ne). Na těchto školách jsou nadaní a mimořádně nadaní žáci nejčastěji podporováni formou přípravy a účasti na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol (v 17 případech), formou individuálních konzultací nebo výukou ve vybraných předmětech nebo problémových okruzích (v 15 případech) a poskytnutí možnosti účasti na zpracování specifických úkolů, projektů (ve 14 případech), dále pak formou nabídky volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit (ve 13 případech). Nejméně často jsou nadaní či mimořádně nadaní žáci podporováni formou dočasného vytváření skupin pro vybrané předměty s možností volby účasti na

straně žáka (v 1 případě) a ani v jednom případě nebyla vytvořena specializovaná třída pro vzdělávání těchto žáků.

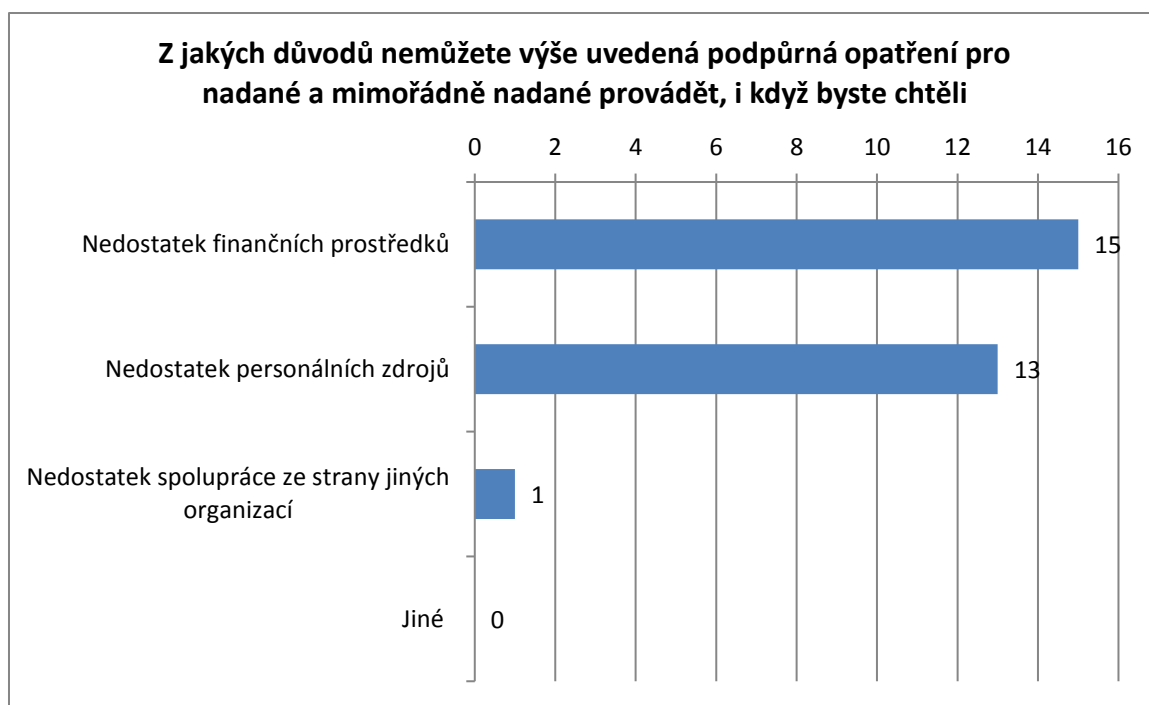
F-3

Ze všech SŠ jich téměř polovina uvádí, že existují pro nadané nebo mimořádně nadané žáky podpůrná opatření, resp. formy podpory, které by chtěli realizovat, avšak z různých důvodů nemohou.

Mají-li tyto SŠ specifikovat, která z podpůrných opatření, resp. forem podpory pro nadané nebo mimořádně nadané žáky by chtěli, avšak nemohou realizovat, pak nejčastěji uvádějí, že se jedná o formu vzdělávání skupiny žáků v jednom či více vyučovacích předmětech (7), poskytnutí možnosti účasti na přípravě a účasti na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol (7), o možnost účasti žáka ve výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole, případně i na VŠ (6) a poskytnutí možnosti účasti na zpracování specifických úkolů, projektů (6). Nemožnost realizace zmíněných forem podpory ne zcela koresponduje s vysokou četností užívání některých z těchto forem podpory (viz graf výše). Mezi jinými nepraktikovanými formami podpory je např. uvedena možnost absolvování stáží a vzdělávacích programů na univerzitách či dalších vzdělávacích institucích.

SŠ, které uvádějí, že nemohou výše uvedená podpůrná opatření pro nadané nebo mimořádně nadané žáky provádět, byť by chtěli, vidí nejčastěji překážku v nedostatku finančních prostředků. Vzhledem k charakteru zmíněných podpůrných opatření (např. při vzdělávání skupiny žáků v jednom či více vyučovacích předmětech, v přípravě a účasti na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol apod.) tedy částečně vyplývá, že personálně by podporu nadaných a mimořádně nadaných bylo možno zajistit, avšak na tyto personální zdroje není dostatek finančních prostředků.

2.6 Data ze Strategie integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v Pardubickém kraji 2016 - 2020

Dle Strategie integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v Pardubickém kraji 2016 – 2020 vznikaly sociálně vyloučené lokality v Pardubickém kraji převážně postupným sestěhováním sociálně slabších občanů z městských bytů do bytů nižší kategorie, sociálních bytů a v neposlední řadě do komerčních ubytoven, kam se stěhují převážně lidé, kteří dluží na nájemném a v podstatě mají velice nízký společenský status. Podíl nezaměstnaných v sociálně vyloučených lokalitách je v průměru přibližně 80 až 85 procent. Nezaměstnanost je vyšší v etnicky homogenních lokalitách a ve venkovských lokalitách, kde je nedostatek pracovních míst. Většina dospělých obyvatel sociálně vyloučených lokalit dosáhla maximálně základního vzdělání. Jistý vliv na školní úspěšnost sociálně vyloučených dětí má docházka do mateřských škol. Do obtížné situace dostávají především menší obce, zpravidla I. a II. typu. Ty, mají omezené možnosti při řešení vzniklých situací, nemají rozsáhlý bytový fond, případně byty nedisponují vůbec.

Významné vyloučené lokality z pohledu Pardubického kraje

Česká Třebová – Borek

Lokalitu oblasti Borek v České Třebové tvoří čtyři bytové domy na sídlišti, kde byla dříve ubytována sovětská armáda. Dva objekty jsou ve vlastnictví města a jsou spravovány neziskovou organizací Naděje, další dva spravuje soukromý investor. Lokalita je na periferii města a je vzdálena přibližně 30 minut chůze od centra města, respektive 10 minut autobusem. V lokalitě jsou 2 obchody a speciální ZŠ. Ostatní základní občanská vybavenost je k dispozici v centru města. Část lokality vznikla řízeným sestěhováním. Byty pro sociálně potřebné existují ve dvou městských objektech od konce 90. let. V lokalitě je provozováno NZDM a funguje zde terénní sociální práce.

Hrochův Týnec

Lokalita Hrochův Týnec vznikla postupným stěhováním Romů z okolí z důvodu levného a dostupného bydlení. Rodiny žijí převážně ve starších domech, které jsou v osobním vlastnictví a prostorově rozmístěné po obci, nebo žijí v komerčních ubytovnách. Dochází k časté migraci a obměně obyvatel. Identifikovaným problémem je shlukování širší rodiny u příbuzných. V lokalitě existují problémy se společenským soužitím. V obci působí NNO Šance pro Tebe, o. s., která zde zajišťuje chod NZDM a realizuje zde projekt prevence sociálního vyloučení a komunitní práci.

Chrudim

Ve městě Chrudim se nachází několik objektů, event. bytů, které lze považovat za sociálně vyloučené lokality. Za nejvýznamnější lokalitu lze považovat městskou ubytovnu, v níž došlo ke koncentraci tzv. problémových rodin z celého území města. Většina obyvatel ubytovny je závislá na sociálních dávkách. V rámci území Chrudimi žijí další skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením méně koncentrovaně. Ve městě Chrudim působí Šance pro Tebe, o. s., která provozuje NZDM a realizuje zde projekt prevence sociálního vyloučení a komunitní práci, a NNO SOPRE CR o.p.s.

Pardubice

V Pardubicích jsou v současné době dvě významné vyloučené lokality. Těmi jsou městská ubytovna v Češkově ulici a městské byty v ulici Husova. Prvně zmíněná lokalita v Češkově ulici vznikla postupným sestěhováním občanů, kteří dlužili na nájemném v městských bytech. Nejedná se o prostorově vyloučenou lokalitu, jelikož se v blízkosti nachází MHD a do centra města se klienti chůzí dostanou během deseti minut. Vyskytuje se zde však mnoho jiných jevů, na základě kterých se dá hovořit o sociálně vyloučené lokalitě. Další významná lokalita je situována v Husově ulici. Zde se nachází městské byty ve dvou bytových domech. I tato lokalita se nachází blízko plné občanské vybavenosti. V roce 2014 docházelo k postupnému odchodu mnoha rodin nejen z důvodu špatného bytového fondu, ale také z

Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje

důvodu potenciální stigmatizace při bydlení v této lokalitě. Pro zajištění klidného soužití s okolními obyvateli, byla v tomto objektu zřízena kancelář pro Asistenty prevence kriminality. Lokalita menšího rozsahu se dále nachází v ulici V Ráji, Anenská a U Trojice.

Prachovice

Vznik vyloučené romské lokality v obci Prachovice je charakterizován postupným sestěhováním Romů z okolí z důvodu levného a dostupného bydlení. Jedná se v poměru s velikostí obce o významný počet obyvatel. Romové obývají obecní bytové domy, které byly vybudovány v padesátých letech pro zaměstnance cementárny. V této lokalitě působí Šance pro Tebe, o. s., která provozuje NZDM a realizuje zde projekt prevence sociálního vyloučení a komunitní práci.

Svitavy

Ve Svitavách historicky existuje početná romská komunita, mezi níž se ale také nacházejí osoby ohrožené sociálním vyloučením. Ty ve městě žijí nejčastěji mezi majoritním obyvatelstvem. Významněji je pak tato skupina obyvatel zastoupena v městské části Lány a potýká se s obdobnými problémy, jako ostatní členové minority, žijící ve vyloučených lokalitách kraje. Mezi nejpálčivější problémy patří nezaměstnanost, zaměstnatelnost nebo pobírání dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi. V této lokalitě působí Bonanza, o. s., která provozuje NZDM. Terénní práci realizuje město Svitavy.

Ústí nad Orlicí

Do tohoto města se Romové ve větší míře přistěhovali za prací v textilním průmyslu. Ten tu však v současné době již prakticky neexistuje. Romové proto o práci přišli a jinou se jim daří nalézt jen obtížně. Žijí prakticky pouze v městských bytech. Ubytovny zde téměř nejsou, což je jistě pro toto město velká výhoda. Prostorově žijí Romové rozptýleni de facto po celém městě, přesto lze nalézt konkrétní čtvrtě či domy s jejich vysokou koncentrací, které navíc mohou naplňovat znaky sociálně vyloučené lokality. Jsou to zejména domy v ulicích Švermova, Pražská, Třebovská, J. K. Tyla. V této lokalitě působí SKP-CENTRUM, o.p.s., které zde realizuje projekt prevence sociálního vyloučení a komunitní práci. Ve městě je také provozován volnočasový klub a od 1. 1. 2016 zahájí svoji činnost NZDM.

Vysoké Mýto

Ve Vysokém Mýtě se historicky nachází poměrně početná romská komunita, při čemž její značnou část tvoří osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Největší lokalita se nachází v Husově ulici. Dům obývaný v drtivé míře pouze Romy je rozdělen na městskou ubytovnu a nájemní byty. Lokalita je prostorově vyloučena a vznikla kombinací značného bytového fondu a řízeným sestěhováním. Další sociálně vyloučené lokality ve městě již nejsou prostorově tolik vyloučené, ale přesto v nich lze pozorovat obdobné problémy jako v lokalitě výše. Mezi tyto lokality patří dům v Čapkovské ulici, v některých bytových domech v ulici Fibichova, kde se nacházejí jednotlivé rodinné domy, a ulice B. Smetany. Ve Vysokém Mýtě působí SKP-CENTRUM, o.p.s., které zde provozuje NZDM, a dále město Vysoké Mýto realizuje terénní programy.

Další zmapované lokality v rámci Pardubického kraje

V rámci Pardubického kraje jsou aktuálně zmapované nově vzniklé lokality, které odpovídají charakteru SVL dle vývoje popsaného společností GAC. Tyto lokality se nachází například v Luži, Čankovicích, Podlažicích, Skutči nebo Semaníně. Jedná se o malé lokality, které mají značnou dynamiku vývoje (vznik, stěhování, zánik).

Problémové oblasti dotýkající se osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách

Oblast bydlení - dostupnost kvalitního bydlení pro sociálně vyloučené občany

- kvalita bydlení sociálně vyloučených občanů (žijí v bytech a domech, které často neodpovídají běžnému standardu, byty jsou často přeplněné, náklady na bydlení jsou s ohledem na kvalitu objektů nepřiměřeně vysoké),
- kvalita bytů, domů, kde sociálně vyloučení obyvatelé žijí, negativně ovlivňuje jejich zdravotní stav (přeplněné byty, nedostatečná péče o byt, výskyt plísní a jiných patogenů),
- obtížné shánění nájemného bydlení z důvodu diskriminace, předluženosti, negativní zkušenosti majitelů bytů a z toho plynoucích předsudků,
- stěhování do lokalit s nižšími náklady na bydlení a vytváření sociálně vyloučených lokalit (horší dostupnost veřejných služeb, prohlubování sociálního vyloučení).

Oblast zdraví - zdravý životní styl

- absence zdravého životního stylu a jeho přenášení na děti,
- vyšší riziko vzniku závislostí na nikotinu, alkoholu, na výherních automatech nebo drogách,
- u dětí se objevuje nadužívání energetických nápojů a nikotinu již na prvním stupni a užívání marihuany již na druhém stupni ZŠ,
- chybějící lékařská osvěta (prevence, předcházení nemocem).

Oblast vzdělávání

- nízká úroveň vzdělání u sociálně vyloučených osob, zejména pak u mladší generace (nízká připravenost dětí k povinné školní docházce, nízká míra romských dětí v předškolních zařízeních, problémy v domácí přípravě na vyučování),
- nízká aspirace na vzdělávání a zvyšování kvalifikace, snížená motivace ze strany rodičů ke vzdělání a jejich nedostačující kompetence při podpoře dětí, vysoké procento dětí po ZŠ nepokračuje ve vzdělávání,
- nedostatečná docházka do ZŠ, omlouvání absence rodiči bez podstatných důvodů,
- integrace romských dětí do společnosti, nevytvářejí pouze romské třídy.

Oblast zaměstnanosti a ekonomická situace

- vyšší míra nezaměstnanosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit (nízké kvalifikační předpoklady, chybějící pracovní návyky, ztížený přístup na trh práce, krátkodobá, nestabilní či sezónní zaměstnání),
- problémy spojené s nelegální prací (chybí motivace k legální práci, mimo jiné z důvodu zadlužení a obav z exekuce na mzdu),
- předluženost, případně zadluženost vůči samosprávě v souvislosti s dostupným bydlením v městských bytech,
- vysoké procento osob pobírajících dlouhodobě nepojistné dávky, výše těchto dávek je často demotivující pro hledání zaměstnání.

Oblast sociálních kompetencí a soužití s majoritní společností

- jiný životní styl, díky kterému se mohou dostávat do konfliktů s majoritní společností (režim dne, trávení volného času dospělých i dětí, absence dlouhodobého plánování budoucnosti),
- negativní obraz Romů ve společnosti, málo pozitivních příkladů,
- finanční gramotnost (nedostatečné kompetence v oblasti finanční gramotnosti, nevhodné nakládání s finančními prostředky, neschopnost plnění svých závazků vůči pronajímatelům, věřitelům apod.),
- riziko vyšší míry drobné kriminality z důvodu nedostatečných finančních příjmů,
- romské komunity jsou v malé míře zapojeny do řešení svých problémů, čekají pomoc od majoritní společnosti.

3. Shrnutí formou SWOT analýzy

Silné stránky	Slabé stránky
- Nadprůměrný socioekonomický status kraje - Nadprůměrný sociální kapitál kraje - Velký podíl zajištěné střední třídy v kraji - Průměrné rozdíly ve výsledcích žáků mezi školami ve srovnání s ostatními kraji - Posilování školních poradenských pracovišť o další odborníky (školní speciální pedagog, školní psycholog), rozšiřování týmů ŠPP - Hledání zdrojů na placení školního psychologa na ZŠ mimo zdroje zřizovatele (Šablony) - Tendence identifikovat a pracovat i s nedagnostikovanými nadanými a mimořádně nadanými žáky - Průměrné finanční zatížení rodičů je na všech typech MŠ na obdobné úrovni - Poměrně vysoké procento dětí MŠ účastníků se dalších placených aktivit (např. výlety, návštěvy různých zařízení apod.) – přes 83,5 % - Existence příkladů dobré praxe v prosazování inkluze na školách - Zvyšuje se počet žáků s potřebou PO – v důsledku jejich přesnější diagnostiky, včetně lepšího zohlednění jejich individuálních vzdělávacích potřeb, významně pak zejména v případě žáků s SPU a SPCH - Čtvrtá nejnižší míra předčasných odchodů ze ZŠ v Pardubickém kraji v porovnání s ostatními kraji v ČR - Vzrůstající počet žáků se SVP včetně PAS zařazených do hlavního vzdělávacího proudu	- Nedostatek školních psychologů a speciálních pedagogů - Nedostatek zejm. finančních prostředků, částečně i lidských zdrojů na školního psychologa a speciálního pedagoga - Na školách jsou děti se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž se odhaduje potřeba podpůrných opatření 2. a vyššího stupně, přičemž však tyto děti nebyly diagnostikovány v ŠPZ (na SŠ se dle kvalifikovaného odhadu se jedná nejvíce o děti s SPU, s SPCH, sociálně a kulturně znevýhodněné a s OMJ) - Překážky v realizaci některých forem podpory nadaných a mimořádně nadaných - Nedostatek finančních prostředků a personálních zdrojů na podporu nadaných a mimořádně nadaných - Nedostatek lidských zdrojů pro zřízení pozice školního psychologa na VOŠ - Vysoký počet žáků ve třídách vede k vyšší náročnosti pedagogického procesu společného vzdělávání - Nedostatek personálu nebo nezkušenost škol pro získání a administraci projektů, čerpání ze Šablon apod. - Nedostatečný (stagnující) počet pracovníků ŠPZ v porovnání s významně narůstajícím počtem žáků s PO a významným počtem ještě nedagnostikovaných žáků - Postavení SPC jako součásti speciální školy - Nižší míra výuky češtiny pro děti/žáky s OMJ - Nižší míra bezbariérovosti škol - Není znám stav potřeb žáků vyžadujících zdravotnickou službu po dobu jejich pobytu ve škole nebo školském zařízení

- Bezproblémový přechod všech dětí z MŠ bez rozdílu na základní školy a dobrá komunikace škol s dětmi/žáky, rodiči i pedagogy - Snaha ŠPP spolupracovat se ŠPZ	
Příležitosti	Hrozby
- Projekty podpory z Evropských fondů - Využití Šablon 3 pro MŠ a ZŠ (budou-li) - Využití projektu Implementace krajského akčního plánu II zejména pro SŠ, ale i ostatní aktéry, včetně ostatních škol - Podpořit školy v rozšiřování týmu ŠPP (školní psycholog, speciální pedagog) využitím financování ze Šablon - Možnost vytváření míst školních psychologů v potřebném úvazku – „sdílení“ skládaných úvazků školního psychologa na několika místně blízkých školách najednou - Podpora včasné pedagogické diagnostiky v MŠ - Podpora pedagogické diagnostiky zejm. na ZŠ a SŠ - identifikace žákových potřeb v pedagogickém procesu, která je základním předpokladem pro identifikaci a následné doporučení PO ŠPZ - Personální podpora ŠPZ a příprava pedagogů - včasná diagnostika žáků se SVP, včasná diagnostika žáků nadaných a mimořádně nadaných (včetně příp. využití dalších odborníků) - adekvátní PO pro tyto žáky, adekvátní vytiženost pedagoga ve třídě - Změna organizačního uspořádání SPC - Vytváření příležitostí pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných - Využití zkušeností ze škol, kde se žáky s konkrétními SVP již pracují (umožnění náhledu v hodinách, stáží, sdílení)- pracovat s pozitivními výsledky pedagogické praxe - Možnost získat pro ŠPP kvalitní metodickou podporu v dostatečné míře v případě dostatečného personálního zajištění ŠPZ	- Krátkodobé financování z prostředků Evropských fondů, např. ze Šablon a absence dlouhodobého financování, které by zaručilo udržitelnost - Nedostatek financí pro rozšiřování týmů ŠPP, zejména na SŠ - Nedostatek lidských zdrojů pro možnost rozšiřování týmů ŠPP - Nedostatek personálu nebo nezkušenost škol pro získání a administraci projektů, čerpání ze Šablon apod. - Rezignace škol kvůli velké administrativní zátěži projektů a v souvislosti s vykazováním dětí a žáků s PO - Dostupnost odborníků (psychologové, speciální pedagogové) pro jednorázové konzultace v terénu, příležitostnou spoluprací či na nízké úvazky (časové a prostorové hledisko) - Opožděná či absentující diagnostika žáků se SVP a nadáním - Zvyšující se počet žáků s potřebou PO – což znamená vyšší nároky na zvládnutí výuky ze strany učitele, včetně vyšších nároků na jeho podporu - Při větší koncentraci žáků s poruchami chování ve třídě (včetně nediodagnostikovaných) hrozí omezení prostoru pro práci s ostatními žáky se SVP a nadáním, obavy pedagogů z nezvládnutí výuky či narušení jejího průběhu) - Rezignace či vyhoření pedagogů - Opožděně diagnostikovaní žáci se SVP a nadáním ze strany ŠPZ - Problematická identifikace nadání (není aplikována diagnostika - existují diagnostické modely, ovšem netěší se velkému povědomí) - Nediagnostikovaní nadání - nepřiměřená PO - omezení možnosti práce s jejich potenciálem, omezení možnosti některých forem podpory pro práci s nimi

- Podpora bezbariérovosti ve všech směrech - Podpora duševního zdraví PP - Udržet podíl žáků odcházejících na víceletá gymnázia pod 10 % žáků v jednotlivých okresech Pardubického kraje ¹ - Podpora přijímání žáků s odpovídajícími studijními předpoklady do oborů víceletých gymnázií	- V případě vzdělávání žáků nad rámec úvazku pedagogů hrozí jejich vyhoření, rezignace při nedostatečném finančním ohodnocení či jiném zohlednění jejich práce navíc - Nedostatečná metodická podpora ŠPZ směrem k ŠPP kvůli personální poddimenzovanosti - Předčasné odchody v důsledku nevhodné volby oboru studia nebo v důsledku nepříznivých životních podmínek - Úspěšnost vzdělávání žáků se SVP, včetně PAS zařazených do hlavního vzdělávacího proudu - Snižující se motivace žáků ke vzdělávání a zvyšující se počet absencí žáků
--	---

¹ Vysvětlení Postupné zvyšování počtu žáků běžných tříd 5. ročníků základních škol přináší (při zachování počtu otvíraných tříd 1. ročníku a kapacit oborů vzdělání 8leté Gymnázium) snižování podílu počtu žáků odcházejících ze základních škol do víceletých gymnázií. Záměrem Pardubického kraje je **udržet tento podíl pod 10 % ve všech okresech Pardubického kraje a podporovat přijímání žáků s vysokými studijními předpoklady do oborů víceletých gymnázií**. Cílem je nejen udržet kvalitu víceletého gymnaziálního vzdělávání určeného žákům s adekvátními studijními předpoklady, ale současně také omezit odchody ze základních škol do víceletých gymnázií v míře negativně ovlivňující kvalitu základního vzdělávání.

Podrobnější přehled o vývoji podílu žáků odcházejících z 5. ročníků základních škol do 8letých gymnázií v jednotlivých okresech Pardubického kraje dává tabulka níže.

Tabulka - Vývoj podílu žáků odcházejících ze ZŠ do 8letých gymnázií

Okres	Školní rok					
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Chrudim	6,46 %	8,05 %	7,02 %	7,34 %	6,42 %	5,82 %
Pardubice	8,57 %	8,16 %	7,91 %	7,60 %	6,88 %	6,20 %
Svitavy	10,96 %	11,06 %	11,82 %	11,36 %	10,27 %	9,41 %
Ústí nad Orlicí	13,03 %	13,32 %	12,27 %	12,83 %	11,85 %	10,77 %
Celkem PK	9,95 %	10,21 %	9,80 %	9,78 %	8,87 %	8,00 %

4. Návrhová část – vyhodnocení SWOT – stanovení odpovídajících cílů

A. Jak pomocí silných stránek využít příležitosti? (S-O hodnocení)

Podpořit rozšiřování ŠPP z Evropských fondů

Podpořit posilování pozic asistentů pedagoga a jejich spolupráce s PP

Podpořit identifikaci „nediagnostikovaných“ nadaných a práci s nimi

Vytváření příležitostí pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Podpora pedagogické diagnostiky zejm. na ZŠ a SŠ – identifikace žakových potřeb v pedagogickém procesu, která je základním předpokladem pro identifikaci a následné doporučení PO ŠPZ

Využití zkušeností ze škol, které s konkrétními žáky již pracují (umožnění náhledu v hodinách, stáží, sdílení) – tj. pracovat s pozitivními výsledky pedagogické praxe

Čtvrtá nejnižší míra předčasných odchodů v Pardubickém kraji v porovnání s ostatními kraji v ČR a její další podpora

B. Jak využít příležitosti k odstranění slabých stránek? (W-O hodnocení)

Podpořit rozšiřování ŠPP systémovou podporou sdílení úvazků školního psychologa na několika místně blízkých školách najednou

Podpořit diagnostiku žáků na ŠPZ (cestou podpory pedagogické diagnostiky na školách), respektive snižovat počet nediagnostikovaných žáků se SVP a nadaných

Zajistit dostatek finančních a personálních zdrojů pro realizaci těch forem podpory nadaných a mimořádně nadaných, u kterých tomu nedostatek uvedených zdrojů brání. Jde o formy podpory uvedené v tabulce „Specifikujte, prosím, která podpůrná opatření/formy podpory pro nadané nebo mimořádně nadané žáky byste sice chtěli provádět, ale nemůžete“

Zlepšit získávání finančních prostředků a personálních zdrojů na podporu nadaných a mimořádně nadaných

Podpořit ŠPP formou zapojení mobilního multidisciplinárního týmu odborníků na úrovni kraje

Podpořit výuku češtiny pro děti/žáky s OMJ

C. Jak využít silné stránky k odvrácení hrozeb? (S-T hodnocení)

Využít potřebu škol o rozšiřování ŠPP a stabilizovat dlouhodobé finanční zdroje

Podpořit školy v inkluzivním vzdělávání formou dalšího omezení byrokratické zátěže

Podpořit ŠPP formou zapojení mobilního multidisciplinárního týmu odborníků na úrovni kraje – poskytnout konzultační a metodickou podporu školám s ohledem na narůstající počty žáků s podpůrným opatřením - SVP i nadaní

Iniciovat vznik podpůrných skupin pro zamezení vyhoření i rezignace pedagogů

Zvýšení míry i úrovně diagnostiky nadání – omezení nedostatečných podpůrných opatření ke zvýšení možnosti práce s jejich potenciálem a podpory různých forem pro práci s nimi

Podpořit kariérové a sociálně pedagogické poradenství s cílem zamezit předčasným odchodům v důsledku nevhodné volby oboru studia nebo v důsledku nepříznivých životních podmínek

D. Jak snížit hrozby ve vztahu k slabým stránkám? (W-T hodnocení)

Prosazovat posílení personálních pozic ŠPZ

Prosazovat financování personálních pozic ŠPP v rozšířené formě pro oblast inkluze v dlouhodobém, nikoliv jen krátkodobém horizontu (Šablony)

Podporovat snížení administrativní zátěže při čerpání projektů v oblasti inkluze nebo personálně posílit či podpořit školy při administraci projektů

Podpořit včasnou diagnostiku u všech žáků se SVP a nadáním

Podporovat školy v možnostech personálního zajištění odborných pracovníků ŠPP v rozšířené formě (např. formou databáze odborných pracovníků atd.)

Při zvýšeném počtu žáků s potřebou podpůrných opatření ve třídě zajistit adekvátní personální zajištění pozice asistenta pedagoga (včetně zvážení možnosti snížení počtu žáků ve třídě)
Zjišťovat stav potřeb žáků vyžadujících zdravotnickou službu po dobu jejich pobytu ve škole nebo školském zařízení

5. Návrhová, strategická a implementační část

Priorita 1: Podpora školních poradenských pracovišť					
Cíle		Dílčí činnosti/navrhovaná opatření	Aktéři/finanční podpora	Kritéria splnění	Termíny
1.1.	Podpora školních poradenských pracovišť	Rozšiřování školních poradenských pracovišť (ŠPP) o školního psychologa, školní speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, včetně asistenta pedagoga. Facilitace jejich spolupráce s pedagogickými pracovníky. Využít potřebu škol o rozšiřování ŠPP a stabilizovat školy v tomto směru v dlouhodobém, nikoliv jen krátkodobém horizontu (Šablony). Podporovat školy v možnostech personálního zajištění odborných pracovníků ŠPP v rozšířené formě (např. formou databáze odborných pracovníků, skládání úvazků pro sdíleného školního psychologa, školního speciálního pedagoga na více školách).	ŠPP, vedení škol, zřizovatelé Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	O 15 % více ŠPP v rozšířené formě o databáze odborných pracovníků	Do konce realizace projektu KAP II
1.2.	Vznik a realizace Mobilního centra pro	Vytvoření multidisciplinárního „mobilního týmu“ odborníků (psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog/sociální pracovník, výchovný poradce, kariérový poradce, metodik prevence, asistent pedagoga, pedagogičtí pracovníci – s klíčovou	MCPI, ŠPP I-KAP II	Poskytnutí intervence pro 20 % škol v kraji	Do konce realizace projektu KAP II

	podporu inkluze (MCPI)	zkušeností v práci s konkrétním typem žáka se SVP a nadáním). Předávání zkušeností a zejména akutní intervence ve smyslu konzultační podpory ŠPP a pedagogům přímo na místě (ve škole) dle jejich specifických potřeb. Vytvoření a distribuce databáze příkladů dobré praxe.			
1.3.	Vzdělávání odborných pracovníků školních a školských poradenských pracovišť	Podporovat kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání. Vzdělávat vedení škol v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání. Zlepšit přípravu pedagogů v oblasti inkluze — chybí provázanost studia a reálná praxe, metody, formy a způsoby práce v rámci aprobační bez zaměření na speciální pedagogiku. Iniciovat vznik podpůrných skupin pedagogických pracovníků ohrožených vyhořením. Zvyšovat odbornou kvalifikaci asistentů pedagoga (zejména na ZŠ), včetně vzdělávání zaměřeného na specifické potřeby žáků (ve vazbě na poruchy učení, poruchy chování, PAS apod.) a vytvoření platformy pro sdílení zkušeností asistentů pedagoga.	ŠPP, ŠPZ, vedení škol, vysoké školy, KÚ PK Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	10 % pracovníků a vedení škol si zvýší kompetence v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání Vytvořená platforma pro sdílení zkušeností asistentů pedagoga	Do konce realizace projektu KAP II
1.4.	Podpora spolupráce ŠPP a ŠPZ	Zajistit personální zabezpečení ŠPZ na adekvátní úrovni (odpovídající nárůstu počtu činností ŠPZ s žáky vyžadujícími podporu), jež umožní včasnou diagnostiku žáků, respektive omezení významného počtu ještě nedagnostikovaných žáků a dostatečnou metodickou podporu ŠPP. Metodická podpora škol při práci se žáky v 1. stupni podpůrných opatření.	ŠPP, ŠPZ a KÚ PK I-KAP II	Celokrajský dopad na metodickou podporu ŠPP a včasnou diagnostiku žáků Snížení o 15 % kvalifikovaného odhadu nedagnostikovaných žáků	Do konce realizace projektu KAP II

Priorita 2: Podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků					
Cíle		Dílčí činnosti/navrhovaná opatření	Aktéři/finanční podpora	Kritéria splnění	Termíny
2.1.	Podpořit diagnostiku/ identifikaci nadaných a mimořádně nadaných	Podpora PP pro práci s nadanými žáky. Včasná identifikace nadaných na škole (včetně pedagogické diagnostiky) a následně včasné diagnostiky ŠPZ. Zvýšení míry i úrovně diagnostiky nadání – umožnit využívání podpůrných opatření pro nadané žáky, komunikace s MŠMT.	Pedagogičtí pracovníci, ŠPP, ŠPZ, NIDV Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	Zvýšení rozpoznaných žáků o 15 % (kvalifikovaný odhad) Celokrajský dopad ve zvýšení míry i úrovně diagnostiky nadání	Do konce realizace projektu KAP II
2.2.	Rozvíjet formy práce s nadanými a mimořádně nadanými	Zajistit dostatek finančních a personálních zdrojů na MŠ, ZŠ i SŠ pro realizaci podpory nadaných a mimořádně nadaných, u kterých tomu nedostatek uvedených zdrojů brání. Zejména poskytnutí možnosti účasti na zpracování specifických úkolů, projektů. Obohacování vzdělávacího obsahu formou individualizace výuky a dělené výuky – viz analytická část.	Zřizovatelé škol, školy a školská zařízení Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	Celokrajský dopad Zapojí se nejméně 10 % škol.	Do konce realizace projektu KAP II
2.3.	Podpora spolupráce škol a podpora mimoškolních aktivit při rozvoji nadání	Spolupráce týmů napříč MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, ŠPZ, školských zařízení, NIDV, zájmových a dalších organizací při rozvoji nadání. Vytváření příležitostí pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných – „inkubátor“ nadaných, kluby pro nadané apod., samostatně i ve spolupráci s ostatními subjekty.	MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, NNO, NIDV, Krajská síť podpory nadání Pardubického kraje, zájmové organizace	Vznik týmů spolupráce Vznik nejméně 2 nových inkubátorů/klubů pro nadané.	Do konce realizace projektu KAP II

			Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II		
--	--	--	----------------------------------	--	--

Priorita 3: Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami					
Cíle		Dílčí činnosti/navrhovaná opatření	Aktéři/finanční podpora	Kritéria splnění	Termíny
3.1.	Podpora žáků se SVP	Podpora pedagogické diagnostiky (zejm. na ZŠ a SŠ) – identifikace potřeb žáků v pedagogickém procesu, podpora žáků v 1. stupni podpůrných opatření. Snižovat počet nedignostikovaných žáků se SVP, u nichž je kvalifikovaný předpoklad, že mají nárok na podpůrná opatření druhého a vyššího stupně, zejména u dětí a žáků se SPU a SPCH, s psychickými problémy a na ně vázanými poruchami chování a jinými zdravotními obtížemi.	Školy, ŠPP, ŠPZ Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	10 % pedagogických pracovníků absolvuje vzdělávání zaměřené na identifikaci žáků se SVP.	Do konce realizace projektu KAP II
3.2.	Vzdělávání pedagogických pracovníků	Zajistit prakticky orientované další vzdělávání pedagogů ve specifických oblastech, zejména v těch nejvíce potřebných jako: práce se žáky s 1. stupněm podpůrných opatření, práce s konkrétními SVP (např. práce s žáky s PAS), pedagogická diagnostika, spolupráce s asistentem pedagoga, posílení spolupráce s výchovnými poradci, využití strategie individualizace a diferenciací prostřednictvím vhodných metod a organizačních forem atd. Přenos zkušeností ze škol, které s tímto typem žáků již pracují, příklady dobré praxe.	Školy, vzdělávací instituce, sociální partneři, pedagogičtí pracovníci Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	Nejméně 10 % pedagogů absolvuje vzdělávání. Celokrajský dopad	Do konce realizace projektu KAP II

3.3.	Prevence předčasných odchodů	Zjišťování a práce s klimatem ve třídě. Práce s demotivovanými žáky a žáky s rizikovým chováním a podpora ostatních žáků. Podpora kariérového a sociálně pedagogického poradenství s cílem zamezit předčasným odchodům v důsledku nevhodné volby oboru vzdělání nebo v důsledku nepříznivých životních podmínek. Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem. Podpora výuky češtiny pro děti/žáky s OMJ, podpora tlumočnicků, adaptačních koordinátorů (včetně informační podpory školám v této oblasti.	ŠPP, ŠPZ a pedagogičtí pracovníci Šablony pro MŠ a ZŠ, I-KAP II	10 % zapojených škol Celokrajský dopad	Do konce realizace projektu KAP II
3.4.	Podpůrné aktivity pro žáky s psychickými problémy	Zajistit podpůrné programy a podpůrné skupiny, včetně pobytových forem pro žáky s psychickými problémy s cílem zamezit dalšímu sociálně-psychologickému propadu žáků, včetně předčasných odchodů a zlepšit klima ve třídě.	ŠPP, ŠPZ, psychologové, psychiatři a další relevantní odborníci	Vznik nejméně 2 podpůrných skupin.	Do konce realizace projektu KAP II
3.5.	Podpora bezbariérovosti	Podpořit bezbariérovost ve všech směrech. Odstraňování fyzických bariér jako podpora žáků zejména se zdravotním postižením (pohybovým a smyslovým). Odstraňování psychologických bariér mezi všemi žáky navzájem – intaktními, se SVP i nadanými.	Zřizovatelé, školy, NNO, ŠPZ	Bezbariérovost ve všech oblastech se zvýší na nejméně 10 % škol. Celokrajský dopad	Do konce realizace projektu KAP II

Priorita 4: Další aktivity vedoucí k podpoře inkluze					
Cíle		Dílčí činnosti/navrhovaná opatření	Aktéři/finanční podpora	Kritéria splnění	Termíny
4.1.	Monitorování činnosti Sběr a vyhodnocení dat	Monitorovat doporučení k úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání na SŠ. Sledovat procento přijatých žáků odcházejících ze ZŠ na osmiletá a šestiletá gymnázia. Monitorovat stav potřeb žáků vyžadujících zdravotnickou službu po dobu jejich pobytu ve škole nebo školském zařízení. Šetření k ověření a vyhodnocení specifikace dopadů ŠIKK. Navázat spolupráci s lékařskou komorou při řešení problematiky zdravotní způsobilosti žáků pro zvolení obor vzdělání.	KÚ PK, školy, lékařská komora	Celokrajský dopad Provedení šetření, zpráva Navázaná spolupráce	Do konce realizace projektu KAP II Do konce realizace projektu KAP II
4.2	Mezirezortní spolupráce	Navázat mezirezortní spolupráci v oblasti prevence a podpory zdraví a sociálního statusu.	Zřizovatelé škol, NNO, Pardubický kraj, jednotlivé odbory KrÚ Pk, NIDV a další.	Zrealizovat alespoň 1 kulatý stůl se zástupci rané péče a SPC. Zrealizovat alespoň 1 kulatý stůl se zástupci NNO, poskytovateli sociálních služeb, nízkoprahových center, sociálně aktivizačních služeb,	Do konce realizace projektu KAP II Do konce realizace projektu KAP II

				poradenských organizací. Zrealizovat alespoň 2 kulaté stoly v oblasti mezirezortní spolupráce v oblasti prevence a podpory zdraví a sociálního statusu. Provázet aktivity I-KAP s aktivitami MAS se SVL.	
4.3.	Metodická a administrativní podpora škol	Personální posílení administrativních pozic.	ORP, zřizovatelé, školy, MAP, MAS, NNO	Zahájení procesu	Do konce realizace projektu KAP II

6. Zdroje

Metodika rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV

Podpora inkluze – pojetí tematické oblasti v projektu P-KAP

Krajské akční plány rozvoje vzdělávání - postupy KAP

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Pardubického kraje

Novela školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění

Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (č.27/2016 Sb. ve znění novely č. 270/2017 Sb.)

Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020

Koncepce rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání na období 2014–2020

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020)

Zpráva ČŠI – Pardubický kraj, listopad 2019

Strategie integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v Pardubickém kraji 2016 - 2020

<http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/spolecne-vzdelavani>

<http://www.nuv.cz/t/in>

www.msmt.cz/file/36884 *Průvodce ředitele společným vzděláváním*. Praha, MŠMT, 2016.

<http://www.msmt.cz/file/37166> *Financování společného vzdělávání*. Praha, MŠMT, 2016.

<http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/5-1-1-vymezeni-integrace-a-inkluze-ve-vzdelavacim-procesu.html>

<http://www.cosiv.cz/prehled-literatury-k-tematu-inkluzivniho-vzdelavani-v-cr/>

<http://www.inkluzivniskola.cz/>

<http://www.inkluze.cz/>

www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady

www.talentovani.cz/

www.cizinci.nidv.cz/

<https://www.european-agency.org/> *European agency for Special Needs and Inclusive Education*

Datové zdroje:

Výkaznictví MŠMT (2016-2018)

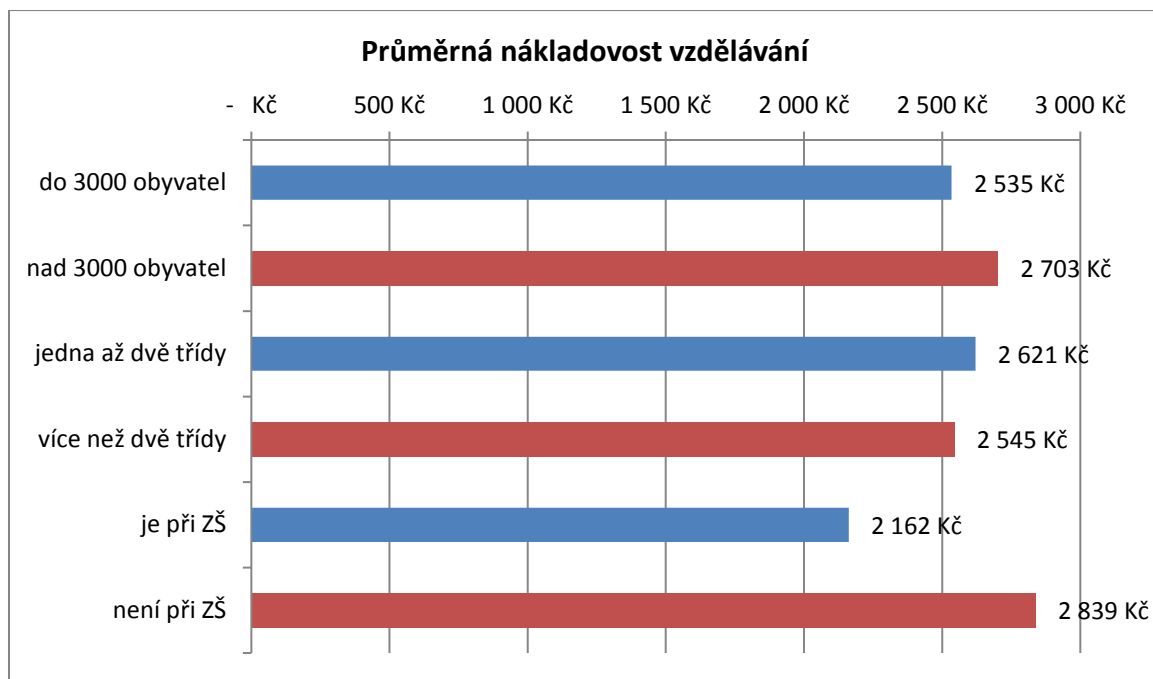
Dotazníkového šetření na MŠ a ZŠ po ukončení projektů Šablony I.

Dotazníkového šetření na SŠ a VOŠ v rámci P-KAP (2015 a 2018)

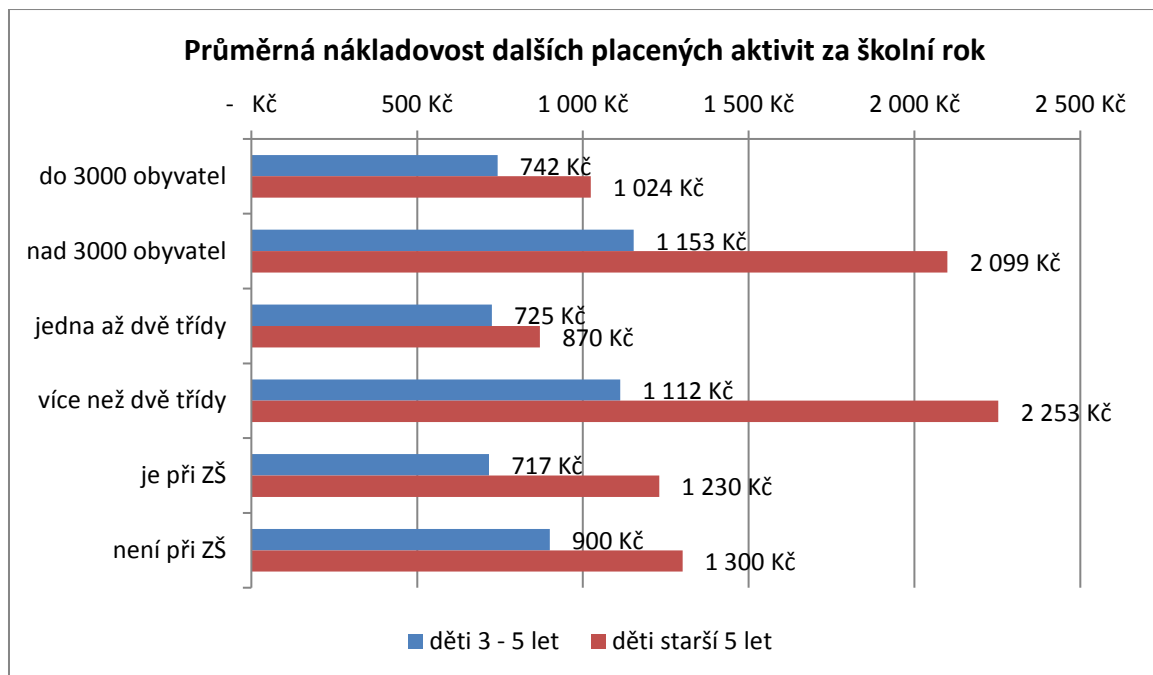
Mapování stavu inkluze na SŠ a VOŠ v rámci P-KAP (2018)

7. Přílohy

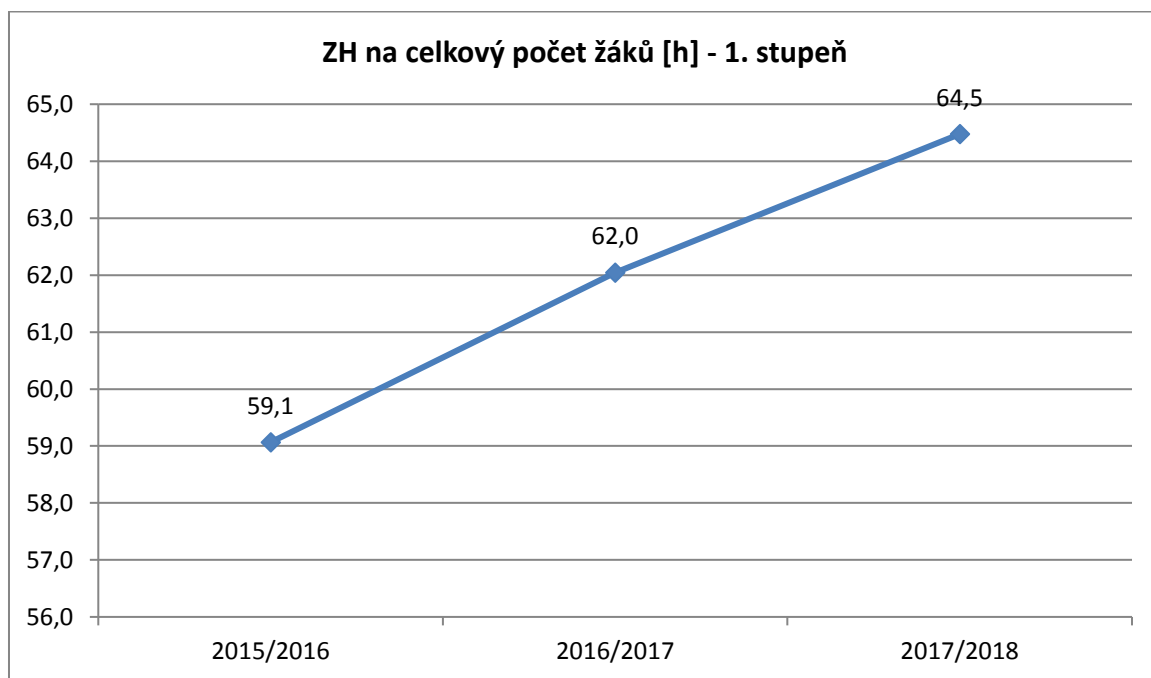
Graf č. 1.

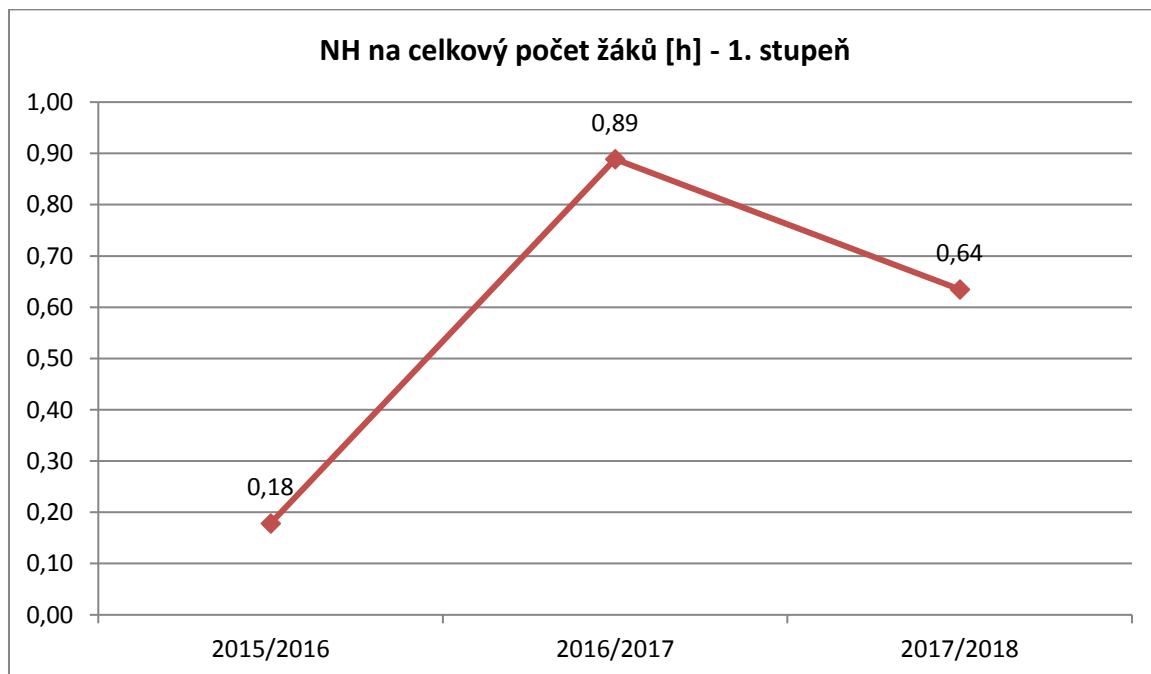
Graf č. 2.

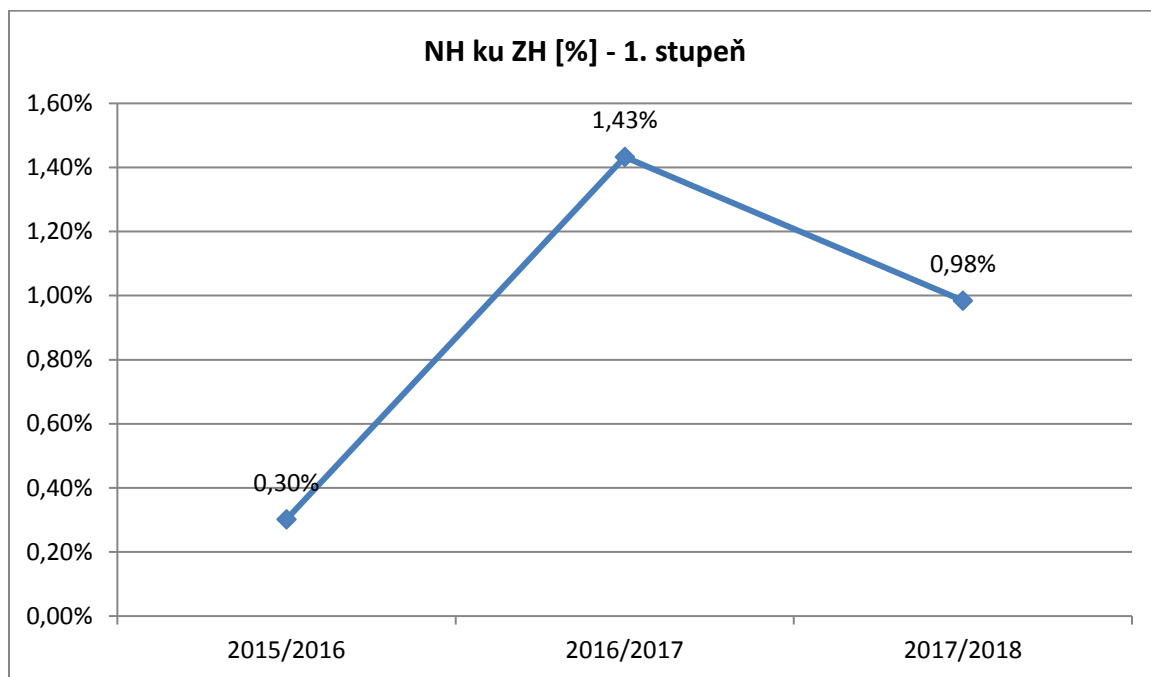
Graf č. 3.

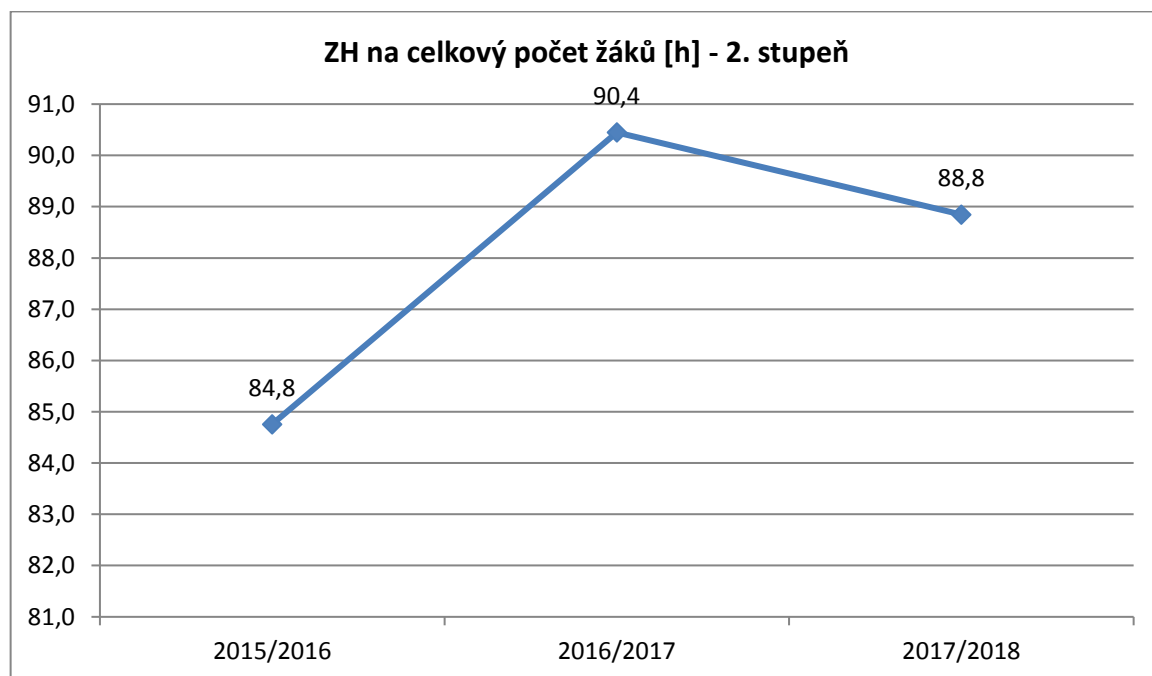
Graf č. 4.

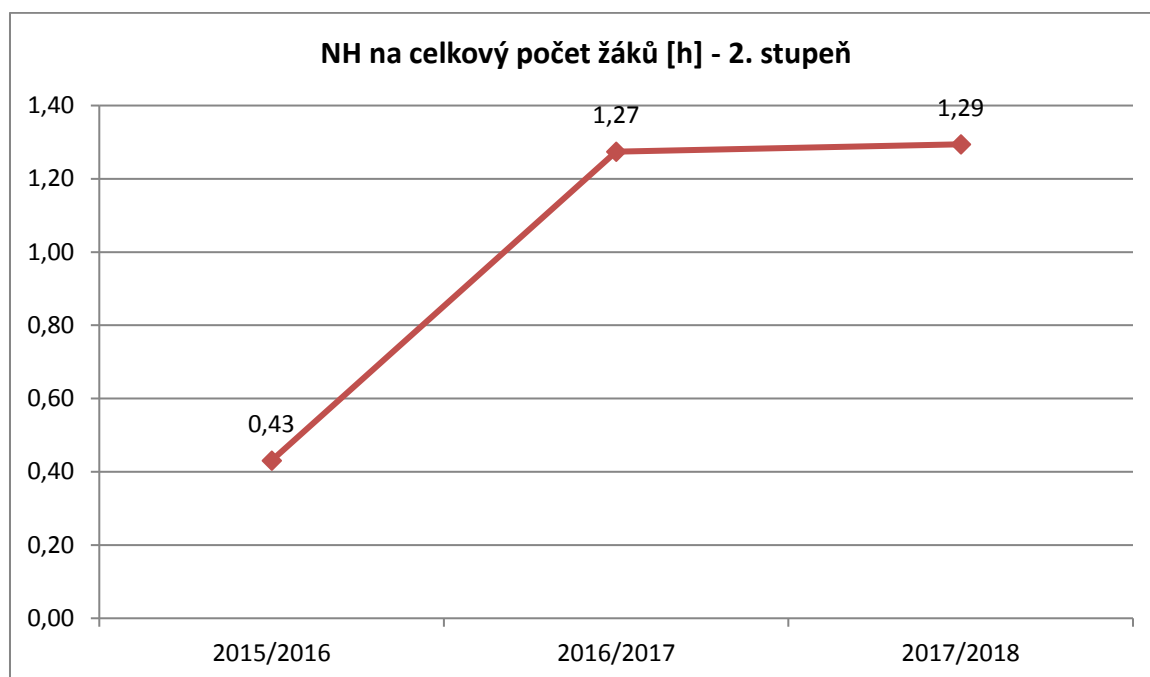
Graf č. 5.

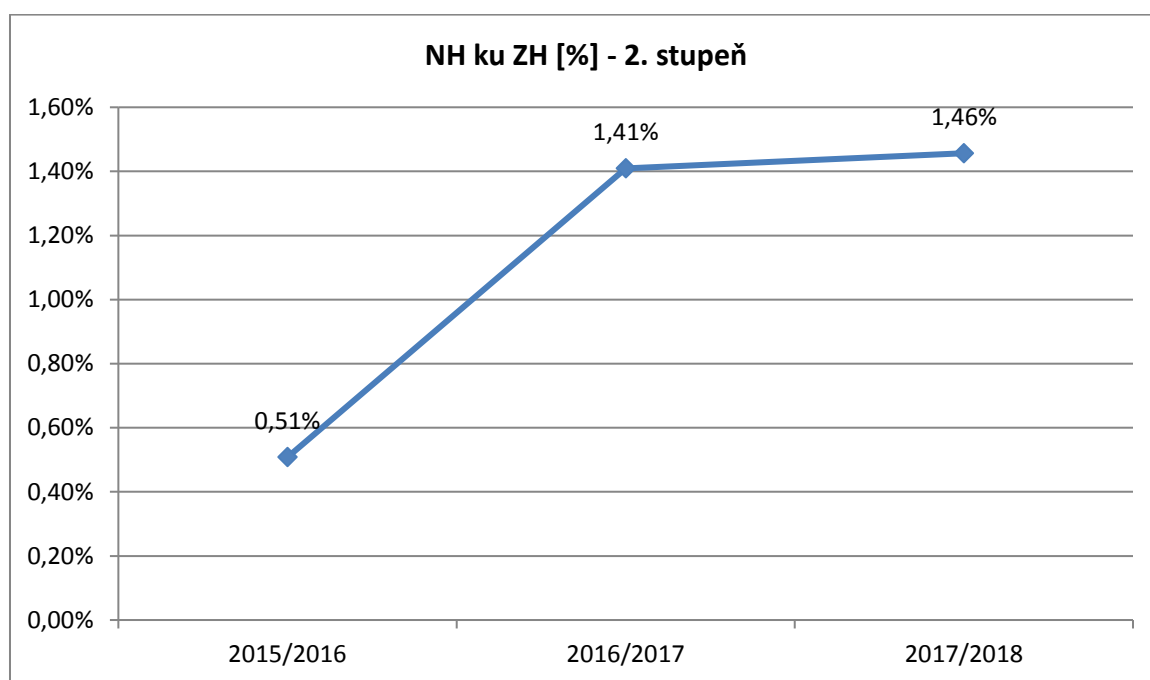
Graf č. 6.

Graf č. 7.

Graf č. 8

Tabulka č. 1

PODPORA INKLUZIVNÍHO/SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA MŠ

Vyplňují pouze běžné školy, data k 8. 4. 2019

Položka	Průměrné hodnocení aktuálního stavu ¹⁾																	
	Dle ORP																v rámci kraje	v rámci ČR
	Česká Třebová	Hlinsko	Holice	Chrudim	Králíky	Laňškroun	Litomyšl	Moravská Třebová	Pardubice	Polička	Přelouč	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Žamberk			
	530 1	530 2	530 3	530 4	530 5	530 6	530 7	530 8	530 9	531 0	531 1	531 2	531 3	531 4	531 5			
1. Škola dokáže přijmout ke vzdělávání všechny děti bez rozdílu (včetně dětí s odlišným kulturním prostředím, sociálním znevýhodněním, cizince, děti se SVP apod.)	3,20	2,63	3,40	2,79	2,75	2,71	3,06	2,36	2,62	3,00	2,86	2,73	2,79	2,47	2,78	2,75	2,88	
2. Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy)	1,80	1,50	2,00	1,73	1,75	1,71	1,65	1,57	1,93	1,73	1,71	1,87	1,86	2,00	1,89	1,80	1,89	
3. Škola umí komunikovat s dětmi, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,20	3,13	3,40	3,24	3,50	3,14	3,12	3,29	3,11	3,20	3,29	3,40	3,21	3,29	3,33	3,23	3,28	
4. Škola umožňuje pedagogům navázat vztahy s místními a regionálními školami různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.)	2,60	3,13	3,00	2,70	3,00	2,50	2,88	2,57	2,73	2,87	2,86	2,73	2,71	3,12	3,11	2,81	2,81	

5. Vedení školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného učení pedagogických pracovníků; pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru aj.)	3,00	2,75	3,40	2,79	3,25	2,79	2,76	2,79	2,89	2,60	2,71	2,73	2,93	2,59	2,78	2,81	2,89
6. Škola upravuje organizaci a průběh vzdělávání v souladu s potřebami dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	3,20	2,13	2,80	2,91	3,25	2,64	2,94	2,36	2,62	2,60	2,57	2,67	2,93	2,59	2,94	2,72	2,78
7. Škola má vytvořený systém podpory pro děti se SVP (je vybavena kompenzačními/speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga atd.)	2,20	2,00	2,60	2,55	2,75	2,36	2,65	1,86	2,44	2,20	2,29	2,27	2,50	2,35	2,11	2,36	2,48
8. Pedagogové umí využívat speciální pomůcky i kompenzační pomůcky	2,60	1,88	2,80	2,39	2,75	2,50	2,53	2,07	2,40	2,00	2,29	2,13	2,50	2,24	2,17	2,32	2,45
9. Škola podporuje bezproblémový přechod všech dětí bez rozdílu na základní školy	3,40	3,63	3,60	3,36	3,50	3,29	3,24	3,21	3,29	3,13	3,00	3,20	3,43	3,06	3,28	3,28	3,33
10. Pedagogové spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb dětí (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto dětí apod.)	3,40	3,13	3,60	3,03	3,25	3,00	3,18	2,93	3,04	3,07	2,86	3,13	3,07	3,00	3,28	3,09	3,14
11. Pedagogové školy jsou schopni vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami dětí tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného dítěte	3,00	3,13	3,20	2,94	3,00	3,00	2,94	2,71	2,89	2,87	2,86	2,60	2,86	2,82	3,17	2,91	3,00
12. Pedagogové umí spolupracovat ve výuce s dalšími pedagogickými (asistent pedagoga, další pedagog) i nepedagogickými pracovníky (tlumočnick do českého znakového jazyka, osobní asistent)	2,80	3,25	3,20	2,91	2,75	2,50	3,00	2,50	2,67	2,93	2,71	2,33	2,29	2,41	2,61	2,69	2,73

13. Škola zajišťuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů dítěte	1,80	1,75	2,20	2,27	2,25	2,50	2,06	1,71	2,31	2,00	2,00	2,27	2,07	1,88	2,00	2,13	2,24
14. Učitelé realizují pedagogickou diagnostiku dětí, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o děti	3,40	3,13	3,60	3,09	3,25	3,14	3,12	2,71	2,89	3,27	2,86	2,67	3,00	3,00	3,06	3,02	3,06
15. Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,00	1,00	1,20	1,39	2,00	1,14	1,35	1,21	1,53	1,27	1,57	1,20	1,00	1,35	1,33	1,33	1,43
16. Pedagogové využívají v komunikaci s dítětem popisnou slovní zpětnou vazbu, vytvářejí prostor k sebehodnocení dítěte a k rozvoji jeho motivace ke vzdělávání	3,00	3,13	3,40	3,00	3,25	2,93	2,94	2,86	2,96	3,20	2,86	2,80	2,64	2,71	2,83	2,93	3,00
17. Škola klade důraz nejen na budování vlastního úspěchu dítěte, ale i na odbourávání bariér mezi lidmi, vede k sounáležitosti s ostatními dětmi a dalšími lidmi apod.	3,20	3,00	3,60	3,21	3,50	3,00	3,18	2,93	3,11	3,20	2,86	3,07	2,93	3,06	3,17	3,11	3,16
18. Učitelé vnímají tvořivým způsobem rozdíly mezi dětmi jako zdroj zkušeností a příležitost k vlastnímu seberozvoji	3,00	3,50	3,60	2,94	3,25	2,93	3,06	2,79	2,98	3,13	2,57	2,93	2,64	2,94	3,06	2,98	3,07
19. Škola učí všechny děti uvědomovat si práva a povinnosti (vína, trest, spravedlnost, Úmluva o právech dítěte apod.)	3,40	3,25	3,40	3,21	3,50	3,29	3,12	3,14	3,16	3,27	3,00	2,93	2,93	3,41	3,06	3,17	3,22

Pozn.:

¹⁾ Průměrné hodnocení aktuálního stavu v rámci ORP/kraje/republiky vychází z hodnocení aktuálního stavu jednotlivých MŠ na následující škále:

1. Vůbec nebo téměř se neuplatňuje (tzn. stadium prvotních úvah, jak stav řešit)
2. Rozvíjející se oblast (tzn. promyšlené části, počáteční realizace)
3. Realizovaná oblast (tzn. funkční části systému realizovány na základní úrovni, je prostor na zlepšení)
4. Ideální stav (tzn. funkční systém, vytvořené podmínky, zodpovědnost, pravidelnost, aktualizace na vnitřní i vnější podněty)

Tabulka č. 2

PODPORA INKLUZIVNÍHO/SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZŠ

Vyplňují pouze běžné školy, data k 8. 4. 2019

Položka	Průměrné hodnocení aktuálního stavu ¹⁾																
	Dle ORP																
	Česká Třebová	Hlinsko	Holice	Chrudim	Králíky	Lanškroun	Litomyšl	Moravská Třebová	Pardubice	Polička	Přelouč	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	Žamberk	v rámci kraje	v rámci ČR
	530 1	530 2	530 3	530 4	530 5	530 6	530 7	530 8	530 9	531 0	531 1	531 2	531 3	531 4	531 5		
1. Škola dokáže přijmout ke vzdělávání všechny děti bez rozdílu (včetně dětí s odlišným kulturním prostředím, sociálním znevýhodněním, cizince, děti se SVP apod.)	3,50	2,89	2,75	3,19	2,50	2,83	2,62	2,73	2,83	3,00	3,00	2,77	2,85	2,92	3,00	2,89	2,96
2. Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy)	1,75	1,67	1,88	1,86	2,00	1,58	1,54	1,55	2,17	1,50	1,57	1,62	1,85	1,69	1,64	1,76	1,87
3. Škola umí komunikovat s dětmi, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,00	3,00	3,25	3,33	3,00	2,92	3,15	2,82	3,10	3,13	3,29	3,23	3,23	3,46	3,36	3,18	3,18
4. Škola umožňuje pedagogům navázat vztahy s místními a regionálními školami různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.)	2,50	2,89	2,75	3,05	2,00	2,67	2,62	2,82	2,45	3,00	2,71	2,38	2,46	3,00	3,07	2,72	2,73

5. Vedení školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného učení pedagogických pracovníků; pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru aj.)	2,75	3,11	2,88	3,19	2,50	2,92	2,85	2,91	2,79	3,25	2,86	2,85	2,54	3,15	2,93	2,92	2,99
6. Škola upravuje organizaci a průběh vzdělávání v souladu s potřebami dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	2,50	2,89	3,13	2,95	2,50	2,92	2,62	2,55	2,48	3,00	2,71	2,69	2,62	2,77	3,00	2,75	2,81
7. Škola má vytvořený systém podpory pro děti se SVP (je vybavena kompenzačními/ speciálními pomůckami, využívá služeb asistenta pedagoga atd.)	2,75	2,78	3,00	3,05	3,00	2,83	2,77	2,91	3,00	3,13	3,14	3,00	2,69	2,85	2,64	2,90	3,01
8. Pedagogové umí využívat speciální pomůcky i kompenzační pomůcky	2,50	2,89	2,75	2,95	2,50	2,67	2,54	2,55	2,59	3,00	3,00	2,69	2,46	2,62	2,57	2,68	2,80
9. Škola podporuje bezproblémový přechod všech dětí bez rozdílu na základní školy	3,00	3,11	3,13	3,05	2,50	3,00	2,92	2,82	2,90	3,50	3,14	2,92	3,08	3,15	3,21	3,03	3,08
10. Pedagogové spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb dětí (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto dětí apod.)	3,25	3,22	3,13	3,43	3,00	3,08	3,15	2,91	2,97	3,25	3,14	3,15	3,23	3,23	3,36	3,17	3,18
11. Pedagogové školy jsou schopni vhodně přizpůsobit obsah vzdělávání, upravit formy a metody vzdělávání a nastavit různé úrovně obtížnosti v souladu se specifiky a potřebami dětí tak, aby bylo dosaženo a využito maximálních možností vzdělávaného dítěte	2,75	3,22	3,13	3,10	3,00	2,83	2,54	2,73	2,72	2,88	3,00	2,77	2,77	2,85	2,79	2,85	2,90
12. Pedagogové umí spolupracovat ve výuce s dalšími pedagogickými (asistent pedagoga, další pedagog) i nepedagogickými pracovníky (tlumočník do českého znakového jazyka, osobní asistent)	2,75	2,78	2,63	3,10	3,00	2,92	2,92	2,82	2,90	2,88	3,00	2,77	2,62	2,85	2,86	2,86	2,88

13. Škola zajišťuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů dítěte	2,75	2,78	2,75	2,86	2,50	2,33	2,46	2,45	2,55	2,63	3,00	2,54	2,38	2,69	2,71	2,62	2,63
14. Učitelé realizují pedagogickou diagnostiku dětí, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o děti	2,50	3,00	2,88	3,00	3,00	2,67	2,62	2,64	2,55	2,88	2,86	2,69	2,77	2,77	2,79	2,75	2,82
15. Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,50	1,22	1,38	1,24	1,00	1,00	1,31	1,27	1,45	1,00	1,57	1,15	1,23	1,46	1,64	1,32	1,45
16. Pedagogové využívají v komunikaci s dítětem popisnou slovní zpětnou vazbu, vytvářejí prostor k sebehodnocení dítěte a k rozvoji jeho motivace ke vzdělávání	2,25	3,11	2,75	3,10	2,50	2,75	2,62	2,45	2,76	3,25	3,00	2,85	2,85	2,92	2,71	2,82	2,83
17. Škola klade důraz nejen na budování vlastního úspěchu dítěte, ale i na odbourávání bariér mezi lidmi, vede k sounáležitosti s ostatními dětmi a dalšími lidmi apod.	2,75	3,11	3,00	3,24	3,00	2,92	3,00	2,64	2,86	3,13	3,14	3,00	2,92	3,08	3,29	3,01	3,05
18. Učitelé vnímají tvořivým způsobem rozdíly mezi dětmi jako zdroj zkušeností a příležitost k vlastnímu seberozvoji	2,75	3,11	2,88	3,10	3,00	2,75	2,69	2,55	2,72	3,38	2,86	2,62	2,85	2,85	2,79	2,84	2,88
19. Škola učí všechny děti uvědomovat si práva a povinnosti (vína, trest, spravedlnost, Úmluva o právech dítěte apod.)	3,25	3,33	3,25	3,43	3,00	3,08	3,08	3,00	3,00	3,38	2,86	3,08	3,00	3,23	3,07	3,14	3,16

Pozn.:

¹⁾ Průměrné hodnocení aktuálního stavu v rámci ORP/kraje/republiky vychází z hodnocení aktuálního stavu jednotlivých MŠ na následující škále:

1. Vůbec nebo téměř se neuplatňuje (tzn. stadium prvotních úvah, jak stav řešit)
2. Rozvíjející se oblast (tzn. promyšlené části, počáteční realizace)
3. Realizovaná oblast (tzn. funkční části systému realizovány na základní úrovni, je prostor na zlepšení)
4. Ideální stav (tzn. funkční systém, vytvořené podmínky, zodpovědnost, pravidelnost, aktualizace na vnitřní i vnější podněty)